

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ
ΤΜΗΜΑ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ**

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

«Στρατηγικές ανάγνωσης των παιδιών προσχολικής ηλικίας»

**ΕΠΙΒΛΕΠΟΥΣΕΣ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΕΣ: ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ Μ.
ΚΑΚΑΝΑ Δ.**

ΕΙΣΗΓΗΤΡΙΑ: ΤΣΙΟΥΠΗ ΣΟΥΛΤΑΝΑ

ΒΟΛΟΣ- ΙΟΥΝΙΟΣ 2003

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ & ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ
ΕΙΔΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ «ΓΚΡΙΖΑ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ»

Αριθ. Εισ.: 2045/1

Ημερ. Εισ.: 10-02-2004

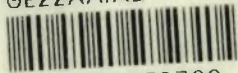
Δωρεά:

Ταξίθετικός Κωδικός: ΠΤ ΠΠΕ

2003

ΤΣ1

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

004000070766

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΣΕΛ.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	3
ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ-ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ	
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	5
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. ΘΕΩΡΗΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΝΑΓΝΩΣΗΣ	9
1.1 Τι είναι ανάγνωση	9
1.2 Τα γνωστικά αλληλεπιδραστικά μοντέλα ανάγνωσης.....	11
1.3 Δεξιότητες, Στρατηγικές ή Στυλ ανάγνωσης;	14
1.4 Στρατηγικές ανάγνωσης των ενηλίκων-Ο αποτελεσματικός αναγνώστης.....	16
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. ΤΟ ΠΑΙΔΙ ΚΑΙ Η ΑΝΑΓΝΩΣΗ	19
2.1 Οι αντιλήψεις των παιδιών για την ανάγνωση.....	19
2.2 Περιβάλλον γραπτός λόγος	23
2.2.1 Η συμβολή του περιβάλλοντος γραπτού λόγου στην ανάπτυξη του γραμματισμού.....	24
2.3 Στρατηγικές ανάγνωσης των παιδιών	26
3. ΠΟΛΥΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ	31
3.1 Από το γραμματισμό στον πολυγραμματισμό	31
3.2 Πολυτροπικότητα	33
3.3 Διαχείριση πολυτροπικών κειμένων από τα παιδιά	34
4. Η ανάγνωση στο Νέο Αναλυτικό Πρόγραμμα για την Προσχολική Εκπαίδευση.....	35
ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ-ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ	
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	38
1. ΧΡΟΝΟΣ ΚΑΙ ΔΕΙΓΜΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	39
2. ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	41
3. ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ.....	42
3.1 1 ^Η ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ.....	42
3.2 2 ^Η ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ.....	46
3.3 3 ^Η ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ.....	50
3.4 4 ^Η ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ.....	55

4. ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ	60
5. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΙΣ ΠΑΡΑΜΕΤΡΟΥΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ.....	60
6. ΓΕΝΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΙΣ ΕΡΕΥΝΕΣ	60
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	63
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι.....	68
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ.....	72
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ.....	130

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Οι στρατηγικές ανάγνωσης των παιδιών αποτελούν ένα νέο πεδίο έρευνας στο χώρο της εκπαίδευσης. Τα αποτελέσματα των πρώτων ερευνών αποκαλύπτουν μια πτυχή του γραμματισμού των παιδιών ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα. Οι απόψεις των παιδιών -και ειδικότερα των νηπίων- για την ανάγνωση, αλλά και ο τρόπος που την προσεγγίζουν είναι εκπληκτικός. Με την παρούσα έρευνα επιχειρείται η διερεύνηση των στρατηγικών αυτών αναφορικά με διάφορους τύπους κειμένων. Στο πρώτο μέρος γίνεται προσπάθεια να παρουσιαστούν ολόπλευρα οι θεωρητικές προσεγγίσεις της ανάγνωσης, οι στρατηγικές ανάγνωσης των έμπειρων αναγνωστών, οι στρατηγικές ανάγνωσης των νηπίων αλλά και οι αντιλήψεις τους ως προς το τι είναι αναγνώσιμο και τι όχι. Στο δεύτερο μέρος παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της έρευνας και επιχειρείται η διεξαγωγή συμπερασμάτων.

Στο σημείο αυτό και με την ολοκλήρωση της παρούσας εργασίας, οφείλω να ευχαριστήσω τις επιβλέπουσες καθηγήτριες που με την καθοδήγηση, την εποικοδομητική κριτική και τη συμπαράστασή τους, συνέβαλλαν στη διεξαγωγή της. Συγκεκριμένα θα ήθελα να ευχαριστήσω την κα Παπαδοπούλου Μαρία, Επίκουρη Καθηγήτρια του Παιδαγωγικού Τμήματος Προσχολικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας και την κα Δόμνα Κακανά, Επίκουρη Καθηγήτρια του Παιδαγωγικού Τμήματος Προσχολικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας.

Επίσης οφείλω ένα μεγάλο ευχαριστώ στις νηπιαγωγούς που με δέχθηκαν στις τάξεις τους και διευκόλυναν με κάθε τρόπο τη διεξαγωγή της έρευνας, όπως και τα νήπια του 2^{ου} και 3^{ου} ολοήμερων νηπιαγωγείων Βόλου που έδειξαν ιδιαίτερη προθυμία και υπομονή κατά τη συμμετοχή τους στα πρωτότυπα «παιχνίδια» μας.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ-ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η ανάγνωση είναι μια σύνθετη διαδικασία που συνίσταται στη δόμηση σημασίας με αφετηρία το συμβολικό σύστημα του γραπτού λόγου και απαιτεί την ενεργοποίηση ενός συνόλου γνώσεων και δεξιοτήτων. Για τους έμπειρους αναγνώστες, ο τρόπος που διαβάζουν και οι στρατηγικές που υιοθετούν για να προσεγγίσουν ένα κείμενο έχουν ιδιαίτερα μελετηθεί (Kirby 1988). Στην περίπτωση όμως των παιδιών και ιδιαίτερα αυτών της προσχολικής ηλικίας η κατάσταση παραμένει υπό έρευνα. Οι στρατηγικές των νηπίων φαίνεται να παρουσιάζουν μεγαλύτερη ποικιλία από αυτές των ενηλίκων, κυρίως γιατί οι γνώσεις τους για τη λειτουργία και αποκωδικοποίηση του γραπτού λόγου δεν ταυτίζονται με αυτές των έμπειρων αναγνωστών.

Κατά κοινή ομολογία τα παιδιά είναι σε θέση να προσεγγίζουν και να κατανοούν τον περιβάλλοντα γραπτό λόγο εξαιτίας της καθημερινής τους επαφής μ' αυτόν, αλλά όχι μόνο. Τα κείμενα στον περιβάλλοντα γραπτό λόγο είναι στο μεγαλύτερό τους αριθμό πολυτροπικά και άρα για την κατανόηση της γλωσσικής πληροφορίας συνεισφέρουν και άλλες πληροφορίες με άλλους τρόπους, όπως χρώμα, εικόνες, ειδική τυπογραφία κ.τ.λ.

Τι είδους, όμως, στρατηγικές χρησιμοποιούν τα παιδιά όταν αφαιρεθούν οι διάφοροι τρόποι στα πολυτροπικά αυτά κείμενα και έτσι στο κείμενο παραμείνουν μόνο τα γλωσσικά στοιχεία; Οι Goodman & Altwerger σε έρευνα που έκαναν το 1981 παρατήρησαν πως σε τέτοιες περιπτώσεις τα παιδιά χρησιμοποιούν ποικίλες άλλες στρατηγικές για να «ξεκλειδώσουν» το νόημα του κειμένου.

Από τη στιγμή που τα παιδιά ζουν σε μια εγγράμματη κοινωνία έχουν γνώση για το γραπτό λόγο πριν την ένταξή τους στο σχολικό σύστημα. Αυτή είναι και η κυρίαρχη άποψη όσων ερευνούν την ανάδυση του γραμματισμού¹ στα παιδιά, μια δυναμική διαδικασία κατά της διάρκειας της οποίας το παιδί διαμορφώνει τις αντιλήψεις του για το γραπτό λόγο και τις χρήσεις του, βελτιώνει και αναδιαμορφώνει τους τρόπους αποκωδικοποίησης του συνεχώς, καθώς αυξάνονται οι εμπειρίες του (Γκανά 1998). Με άλλα λόγια το παιδί δεν είναι παθητικός δέκτης αλλά συμμετέχει στην παραγωγή νοήματος και γραπτού λόγου.

Η πρόσφατη μάλιστα αλλαγή στο αναλυτικό πρόγραμμα του νηπιαγωγείου προβλέπει την ανάγκη για αναδιάρθρωση των εκπαιδευτικών παρεμβάσεων και του ρόλου

---

¹ Τον όρο «αναδύμενος γραμματισμός»(emergent literacy) πρώτοι χρησιμοποίησαν ο W. Teal & η E. Sulsby (αναφορά στη Γκανά, 1998). Με τον όρο «αναδύμενος γραμματισμός» δηλώνεται η ικανότητα του υποκειμένου να χρησιμοποιεί το γραπτό λόγο αντιμετωπίζεται στο πλαίσιο της ευρύτερης ανάπτυξης και της πολιτισμικής εμπειρίας του χρήστη.

του/ της νηπιαγωγού μέσα στην τάξη ώστε να διευκολύνεται η ανάπτυξη του γραμματισμού των παιδιών. Ως ανάπτυξη του γραμματισμού ορίζονται όλες οι στάσεις και δεξιότητες που σχετίζονται με την αποκωδικοποίηση του γραπτού λόγου και την κατανόηση του μηνυμάτος του, καθώς και την παραγωγή κωδικοποιημένων μηνυμάτων, κατά την προσχολική ηλικία, προτού δηλαδή αρχίσει η συστηματική διδασκαλία της ανάγνωσης (Παπούλια-Τζελέπη 2001). Η νέα προοπτική της ανάπτυξης του γραμματισμού δημιουργήθηκε από έναν αριθμό αλλαγών και εξελίξεων στον επιστημονικό και κοινωνικό χώρο και κυρίως γιατί από τη δεκαετία του 1970 και μετά παραμερίστηκε η θεωρία του συμπεριφορισμού και στη θέση της επικράτησαν οι γνωστικές θεωρίες για τη μάθηση. Σύμφωνα μ' αυτές η μάθηση αντιμετωπίζεται ως το αποτέλεσμα της ενεργητικής παρέμβασης του ανθρώπινου οργανισμού πάνω στα ερεθίσματα του περιβάλλοντος (Γκανά 1998).

Το προηγούμενο σχήμα γραμματισμού των παιδιών, το σχήμα της «αναγνωστικής ετοιμότητας», έδινε ιδιαίτερη σημασία στη νευρολογική ωρίμανση του παιδιού. Σύμφωνα μ' αυτή την άποψη τα παιδιά πρώτα πρέπει να μάθουν να διαβάζουν και μετά να γράφουν, γεγονός που δίνει κυρίαρχο ρόλο στην κατάκτηση του γραμματισμού από τα παιδιά (Παπούλια-Τζελέπη 2001).

Σήμερα η κατάκτηση του γραμματισμού από το παιδί γίνεται αντιληπτή με τελείως διαφορετικό τρόπο. Οι πολυάριθμες έρευνες της νηπιακής ηλικίας αποκάλυψαν ότι τα νήπια γνωρίζουν περισσότερα από ό,τι νομίζουμε. Επίσης σε αντίθεση με την «αναγνωστική ετοιμότητα» το παράδειγμα της ανάπτυξης του γραμματισμού υποστηρίζει την ταυτόχρονη και αλληλεπιδραστική ανάπτυξη της ανάγνωσης και της γραπτής έκφρασης από τις πιο πρώιμες φάσεις (Mason & Allen 1986). Η κατάκτηση του γραμματισμού δε συντελείται κατά τους πρώτους μήνες της φοίτησής του στο δημοτικό σχολείο. Για παιδιά που ζουν σε περιβάλλοντα υψηλού γραμματισμού, αρχίζει από τους πρώτους μήνες της ζωής τους (Y. Goodman 1980). Η ανάπτυξη του γραμματισμού αποτελεί μια εξελικτική πορεία κατά τη διάρκεια της οποίας το παιδί με τις νέες γνώσεις που αποκτά διευρύνει το πεδίο του προβληματισμού του και τους ορίζοντες της γνωστικής του εξέλιξης. Ταυτόχρονα το παιδί αναλαμβάνει ενεργητική δράση απέναντι στις εμπειρίες οργανώνοντας και νοηματοδοτώντας τις. Με την παραπάνω παρουσίαση του νοήματος του όρου «ανάπτυξη του γραμματισμού» γίνονται φανερές οι διαφορές του με την άλλη προοπτική της «αναγνωστικής ετοιμότητας». Η διαφορά αυτή διασαφηνίζεται στην Παπούλια-Τζελέπη (2001) όπου παρατίθεται η αντιπαραβολή των δύο «παραδειγμάτων» έρευνας και διδασκαλίας των αρχικών φάσεων της ανάγνωσης.

Σύμφωνα με τους Teale & Sulzby (1986, σ.ΧΙΙΙ), το παράδειγμα της «αναγνωστικής ετοιμότητας» συνοψίζεται στα εξής:

α) Η διδασκαλία της ανάγνωσης αρχίζει μόνο όταν τα παιδιά έχουν κατακτήσει μια σειρά προαπαιτούμενων δεξιοτήτων.

β) Η διδασκαλία επικεντρώνεται στην ανάγνωση. Υπονοείται ότι η γραπτή έκφραση (εκτός από τη γραφή γραμμάτων ή την αντιγραφή) πρέπει να αναμείνει τη μάθηση της ανάγνωσης.

γ) Η διδασκαλία της ανάγνωσης συνίσταται στη μάθηση σειροθετημένων δεξιοτήτων, εστιάζεται κυρίως στις τυπικές όψεις της ανάγνωσης και αγνοεί τις λειτουργικές της χρήσεις.

δ) Το ενδιαφέρον εδώ είναι μόνο η λογικά οργανωμένη και συστηματική διδασκαλία, ενώ παραγνωρίζεται η εμπειρία του παιδιού, αποκτημένη πριν αρχίσει η διδασκαλία στο σχολείο.

ε) Όλα τα παιδιά αξιολογούνται σε δεξιότητες αναγνωστικής ετοιμότητας και ικανότητας και η πρόοδός τους παρακολουθείται με επίσημα τεστ.

Σε αντίθεση με το «παράδειγμα της αναγνωστικής ετοιμότητας», αυτό της «ανάδυσης του γραμματισμού» αντιμετωπίζει το γραμματισμό, την κοινωνία, το παιδί και το ρόλο του τελείως διαφορετικά.

α) Η ανάπτυξη της γνώσης του παιδιού για το γραπτό λόγο δεν επικεντρώνεται μόνο στην ανάγνωση. Το παιδί ταυτόχρονα αποπειράται να δώσει νόημα στον κόσμο του γραπτού μέσα από τη διπλή όψη του γραμματισμού, αυτήν της ανάγνωσης αλλά και της γραφής.

β) Τα παιδιά που ζουν σε εγγράμματες κοινωνίες δεν περιμένουν τη σχολική ηλικία και τη συστηματική διδασκαλία της ανάγνωσης και γραφής για να εξερευνήσουν, να δώσουν νόημα, να κατακτήσουν το γραπτό λόγο, αυτό το πολιτισμικό μόρφωμα της κοινωνίας.

γ) Ζώντας μέσα σε περιβάλλοντα υψηλού γραμματισμού, αντιλαμβάνονται νωρίς το ρόλο και τη σημασία του γραπτού, προσανατολιζόμενα έτσι στην πρώιμη κατάκτησή του.

δ) Οι ιδέες, γνώσεις, συμπεριφορές των παιδιών σχετικά με το γραπτό λόγο είναι ενεργητικές κατασκευές και όχι ετοιμοπαράδοτες γνώσεις αποκτημένες μέσα από μια τυπική διδασκαλία δεξιοτήτων.

ε) Οι νοητικές κατασκευές του αναδύομένου γραμματισμού αναπτύσσονται με την ενεργητική εμπλοκή του παιδιού σε αλληλεπιδραστικές κοινωνικές καταστάσεις με πρόσωπα (ενήλικες κυρίως) και χρήσεις του γραπτού.

στ) Το κάθε παιδί, ανάλογα με τις συνθήκες ζωής και τις ευκαιρίες του πρώιμου γραμματισμού, διαγράφει την προσωπική, ξεχωριστή πορεία του προς την κατάκτηση του γραπτού λόγου. Έτσι η ανάλυση της ανάπτυξης του γραμματισμού σε στάδια είναι απρόσφορη. Ωστόσο η περιγραφή όψεων της ανάπτυξης του γραμματισμού θεωρείται πιο χρήσιμη ως ανάδειξη των πεδίων της ανάπτυξης του παιδιού αφενός και ως πλαίσιο καταγραφής βασικών ερευνών που φωτίζουν αυτή την ανάπτυξη αφετέρου.

Το νηπιαγωγείο στη σύγχρονη εποχή, κινούμενο στα πλαίσια της ανάπτυξης του γραμματισμού, δεν έχει στόχο να προετοιμάσει τα παιδιά για την επόμενη βαθμίδα της εκπαίδευσης. Στόχος του είναι να βοηθήσει τα νήπια να συγκροτήσουν τις γνώσεις τους για τον κόσμο και να τα υποστηρίξει στο να τον κατακτήσουν.

Με άξονα αυτές τις γενικές κατευθύνσεις θα επιχειρηθεί να ανασυγκροτηθεί η εικόνα που παρουσιάζει η μέχρι σήμερα έρευνα για τις στρατηγικές ανάγνωσης των νηπίων και τα σημαντικότερα αποτελέσματά της. Αρχικά, δηλαδή, θα αναφερθούμε στις μελέτες που έχουν ως κύριο στόχο να καταλάβουν τον τρόπο ανάγνωσης των ανθρώπων -πρώτα των ενηλίκων, έπειτα των παιδιών-, αλλά και να ανακαλύψουν τι πιστεύουν τα παιδιά και συγκεκριμένα τα νήπια για την ανάγνωση. Στη συνέχεια θα παραθέσουμε τα στοιχεία της παρούσας έρευνας και θα προσπαθήσουμε να αναλύσουμε τα αποτελέσματα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. ΘΕΩΡΗΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΝΑΓΝΩΣΗΣ

1.1 Τι είναι ανάγνωση

Η προσέγγιση της έννοιας της ανάγνωσης, απασχόλησε κατά καιρούς αρκετούς επιστήμονες όχι μόνο από τον κλάδο της γλωσσολογίας αλλά και της ψυχολογίας. Διάφορες ερμηνείες έχουν δοθεί για το τι είναι ανάγνωση και πώς λειτουργεί αυτή η διαδικασία.

Επί μακρόν και για μεγάλο τμήμα της επιστημονικής κοινότητας, η ανάγνωση γίνεται αντιληπτή ως μια διεργασία αποκωδικοποίησης των γλωσσικών στοιχείων και μετατροπής τους σε προφορικό λόγο. Η ανάγνωση, δηλαδή, δεν συνεπάγεται τίποτα περισσότερο από το συσχετισμό μιας ηχητικής απεικόνισης με την αντίστοιχη οπτική της αναπαράσταση (Spink J. 1990:23).

Τα τελευταία χρόνια η παραπάνω άποψη έχει αρχίσει να διαφοροποιείται. Η ανάγνωση θεωρείται μια πιο σύνθετη γλωσσολογική δραστηριότητα, που έχει σχέση με τη σημασία, την κατανόηση και ερμηνεία ενός κειμένου (Καραδήμος 2002). Άρα, η ανάγνωση αποτελεί επιμέρους γλωσσική δραστηριότητα στην οποία προβαίνει κάποιος έχοντας ένα συγκεκριμένο στόχο στο πλαίσιο πάντα μιας επικοινωνιακής περίπτωσης.

Ο επικοινωνιακός χαρακτήρας της ανάγνωσης είναι πλέον καθολικά αποδεκτός. Η Louise Rosenblatt (1980) αναφέρει την ανάγνωση (αναφορά στην Γκανά 1998), «ως μια χρονικά και τοπικά καθορισμένη συναλλαγή (transaction) που πραγματώνεται ανάμεσα σε ένα συγκεκριμένο αναγνώστη και το συμβολισμό που αποτυπώθηκε σ' ένα φύλλο χαρτιού.

Οι Jerome Harste και Robert Carey προχωρούν ένα βήμα πιο πέρα θεωρώντας ότι η αναγνωστική πράξη στις μέρες μας αντιμετωπίζεται ως ένα είδος διαλόγου, ως διαδικασία αλληλεπίδρασης, που αποκαθίσταται ανάμεσα στον αναγνώστη και το κείμενο (αναφορά στην Γκανά 1998:51).

Μέσα σε ένα κείμενο ο συγγραφέας έχει κρύψει, χρησιμοποιώντας το γραπτό λόγο, ένα μήνυμα, το οποίο ο αναγνώστης καλείται να αποκρυπτογραφήσει και να αναπλάσει με τη διαδικασία της ανάγνωσης. Για αυτό και η ανάγνωση θεωρείται μια δυναμική πράξη, καθώς ο αναγνώστης συμμετέχει ενεργά σε αυτή καθορίζοντας με τις προθέσεις του, τις γνώσεις του, τους στόχους του και τη διάθεσή του την αναγνωστική προσέγγιση του κειμένου.

Απαραίτητη, λοιπόν, προϋπόθεση για την ανάγνωση ενός κειμένου είναι η κατανόησή του, η οποία είναι η βάση και όχι η συνέπεια της ανάγνωσης (Smith 1986). Με την ανάγνωση δε δημιουργούμε απλά τον ήχο μιας λέξης βασισμένοι στη γραφική της

μορφή. Ο αναγνώστης όταν διαβάζει στοχεύει στην παραγωγή νοήματος και όχι ήχου. Ο αναγνώστης δεν προσλαμβάνει απλά το νόημα του κειμένου αλλά επανοικοδομεί τη σημασία του. Η επανοικοδόμηση της σημασίας -που λειτουργεί ταυτόχρονα βέβαια και με την μετατροπή των γραπτών γλωσσικών στοιχείων σε ήχους- δεν είναι μονοδιάστατη, δηλαδή η ροή των πληροφοριών δεν έχει κατεύθυνση μόνο από το κείμενο προς τον αναγνώστη (Καραδήμος 2002).

Από τα παραπάνω είναι φανερό πως η ανάγνωση είναι και ψυχολογική δραστηριότητα, γιατί παράγοντες όπως η διάθεση του αναγνώστη ή το τι ζητάει ο ίδιος από ένα κείμενο, διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην ολοκλήρωση και επιτυχία όλης αυτής της διαδικασίας.

Η ανάγνωση, λοιπόν, θεωρείται εκτός από οπτική, κυρίως αντιληπτική δραστηριότητα οδηγώντας σε μια αλληλόδραση κειμένου και αναγνώστη.

Μάλιστα ο κλάδος της Γνωστικής Ψυχολογίας δημιουργώντας μοντέλα ανάγνωσης – τα οποία έχουν επικρατήσει με την ονομασία «γνωστικά αλληλεπιδραστικά μοντέλα ανάγνωσης»- προσπάθησε να αποδείξει το σύνθετο χαρακτήρα της ανάγνωσης και να διασαφηνίσει το πώς επιτελείται η διαδικασία αυτή και ποια στάδια ακολουθούνται από τον αναγνώστη(Καραδήμος 2002). Στο επόμενο κεφάλαιο αναφέρονται λεπτομερειακά τα μοντέλα αυτά.

Η διερεύνηση της αναγνωστικής ικανότητας όχι μόνο των ενηλίκων αλλά και των παιδιών οδήγησε στην αναζήτηση των στρατηγικών ανάγνωσης, του στυλ και του ύφους που χαρακτηρίζει κάθε αναγνώστη. Παρακάτω θα εξετάσουμε τι σημαίνουν αυτές οι λέξεις και πόσο στενά είναι συνδεδεμένες.

1.2 Τα γνωστικά αλληλεπιδραστικά μοντέλα ανάγνωσης.

Για τον κλάδο της γνωστικής ψυχολογίας η ανάγνωση είναι η αποκωδικοποίηση του γραπτού λόγου με στόχο την κατανόσή του. Η αποδοχή αυτής της θέσης σημαίνει ότι προκειμένου κάποιος να αποκτήσει τη δεξιότητα της ανάγνωσης και να καταστεί ικανός αναγνώστης είναι ανάγκη να είναι σε θέση να διεκπεραιώνει με επιτυχία τις δύο αυτές βασικές λειτουργίες που συνθέτουν την αναγνωστική διαδικασία (Πόρποδας 2002).

Τα γνωστικά αλληλεπιδραστικά μοντέλα ανάγνωσης είναι νέα μοντέλα και αποδεικνύουν τον ενεργητικό και σύνθετο χαρακτήρα της ανάγνωσης. Με τα μοντέλα αυτά καλύφθηκαν τα κενά δύο άλλων τύπων μοντέλων σύμφωνα με τα οποία η κατανόηση συνιστά μονοδιάστατη διαδικασία (Καραδήμος 2002).

Τα μοντέλα αυτά είναι:

α) τα *ανοδικά (bottom-up)*. Σύμφωνα μ' αυτά, η ανάγνωση είναι μια διαδικασία μετάφρασης των γραφικών συμβόλων σε λόγο κατά τη διάρκεια εξωτερικής ή εσωτερικής ανάγνωσης. Οι θεωρητικοί που υποστηρίζουν αυτό το στυλ ανάγνωσης, θεωρούν ότι η γραπτή γλώσσα ζει παρασιτικά πάνω στην προφορική. Η μόνη δραστηριότητα προς την ανάγνωση είναι «το σπάσιμο του κώδικα». Στα ανοδικά μοντέλα, ο αναγνώστης αρχίζει την ερμηνεία του κειμένου αναλογικά από τα δεδομένα του κειμένου (συλλαβές-λέξεις) και προχωρά προς τις γνωστικές έννοιες. Η ροή οικοδόμησης της σημασίας θεωρείται αυστηρά ανοδική. Τα μοντέλα αυτά στηρίζονται στα δεδομένα του κειμένου (Zagar 1992:17).

β) τα *καθοδικά (top-down)*. Σ' αυτά τα μοντέλα η προϋπάρχουσα γλωσσικές γνώσεις του αναγνώστη είναι το κλειδί για την κατασκευή του νοήματος. Πριν ή αμέσως μετά από οποιαδήποτε γραφική πληροφορία ο αναγνώστης κάνει κάποιες υποθέσεις/ προβλέψεις σχετικά με το νόημα του έντυπου υλικού. Γραφικοί κώδικες χρησιμοποιούνται μόνο όταν χρειάζεται. Καθώς η πληροφορία συνεχίζεται οι προβλέψεις των αναγνωστών σχετικά με το νόημα απορρίπτονται, επιβεβαιώνονται ή αναδιαμορφώνονται. Ο αναγνώστης στα μοντέλα αυτά διαδραματίζει ενεργητικό ρόλο, ενώ η ροή οικοδόμησης της σημασίας ακολουθεί την ακριβώς αντίθετη κατεύθυνση και είναι αυστηρά καθοδική. Στην περίπτωση αυτή, για την κατανόηση προηγούνται το γνωστικό δυναμικό του αναγνώστη και οι νοητικές του δυνατότητες. Αυτά τα μοντέλα στηρίζονται στις γνώσεις του αναγνώστη (Zagar 1992:17).

Φαίνεται λογικό να δεχτούμε το γεγονός ότι πρέπει να υπάρχει σίγουρα μια ανοδική και καθοδική διαδικασία στην ανάγνωση. Τα μοντέλα διαφέρουν στη σημασία που δίνεται σε κάθε είδος προσέγγισης. Όποιο και αν υιοθετεί ο καθένας είναι σημαντικό να θυμόμαστε πως υπάρχει κίνδυνος στο να δίνεται υπερβολική έμφαση σε καθεμιά διαδικασία. Μια

ισορροπία πρέπει να βρεθεί ανάμεσα στην πληροφορία που προβάλλεται απ' το κείμενο και σ' αυτή που ο αναγνώστης φέρνει στο κείμενο (Adams 1980).

Αυτή την ισορροπία έρχονται να φέρουν τα *γνωστικά αλληλεπιδραστικά μοντέλα ανάγνωσης (interactive models)*. Αυτά τα μοντέλα δεν αποτελούν το συμβιβασμό ανάμεσα στις bottom-up & top-down θεωρίες. Στα αλληλεπιδραστικά μοντέλα πιστεύεται ότι διαφορετικές διαδικασίες είναι υπεύθυνες για την προώθηση πληροφοριών, οι οποίες μοιράζονται με άλλες διαδικασίες. τα αποτελέσματα της bottom-up διαδικασίας οδηγούν στη διατύπωση μιας γενικευμένης υπόθεσης από την top-down, ενώ οι προσδοκίες που θέτει η top-down διαδικασία καθοδηγούν αρκετές φορές την bottom-up.

Η επιρροή της κάθε διαδικασίας δεν είναι ίδια σε όλα τα αλληλεπιδραστικά μοντέλα, ούτε υπάρχει απόλυτη συμφωνία ότι κάθε είδος διαδικασίας είναι απαραίτητη της αναγνωστικής διαδικασίας.

Στα αλληλεπιδραστικά μοντέλα ο αναγνώστης υιοθετεί είτε ένα ενεργητικό είτε παθητικό ρόλο ανάλογα με τη δύναμη και την ακρίβεια της υπόθεσης που παράγει από την καθοδική διαδικασία.

Οι T. Van Dijk & W. Kintsch (1983) δημιούργησαν ένα αλληλεπιδραστικό μοντέλο το οποίο ονόμασαν *μοντέλο περίστασης* και το προσδιόρισαν ως μια γνωστική αναπαράσταση γεγονότων, δράσεων, υποκειμένων και γενικά μιας κατάστασης την οποία επιβάλλει το κείμενο (Denhiere & Baudet 1992:130). Στην οικοδόμηση δηλαδή της σημασίας κατά την ανάγνωση εμπλέκονται οι προγενέστερες γνώσεις του αναγνώστη σχετικά με το θέμα αναφοράς του κειμένου (Καραδήμος 2002).

Σύμφωνα, λοιπόν, με το αλληλεπιδραστικό μοντέλο περίστασης (Fayol 1992:73) των T. Van Dijk & W. Kintsch (1983) οι ενέργειες στις οποίες προβαίνει ο αναγνώστης για να κατανοήσει ένα κείμενο είναι οι εξής:

1. Λεξιλογική και συντακτική ανάλυση
2. Οικοδόμηση των επιμέρους συναφών σημασιών με αναδρομή στη μνήμη βραχείας διαρκείας.
3. Οικοδόμηση της σφαιρικής σημασίας του κειμένου. Η συνεκτικότητα του κειμένου ολοκληρώνεται με τη βοήθεια των προγενέστερων γνώσεων της μνήμης μακράς διαρκείας (Denhiere & Baudet, 1992:145, Denhiere & Tapiero 1993:300).

Ο W. Kintsch (1988) συμπληρώνει το προηγούμενο μοντέλο και δημιουργεί ένα νέο, το οποίο ανήκει στα μοντέλα διασύνδεσης και ονομάζεται *μοντέλο οικοδόμησης-ενσωμάτωσης* (Denhiere & Baudet 1992:272-275, Denhiere & Tapiero 1993:301-302). Σύμφωνα με το νέο μοντέλο, σε κάθε μια από τις ενέργειες του προηγούμενου μοντέλου

αναπτύσσεται η διαδικασία της ενσωμάτωσης των εμπλεκόμενων δεδομένων του κειμένου στις ενεργοποιούμενες γνώσεις του αναγνώστη.

Οι Frederiksen C., Donin J., Decary M., Emond B. & Hoover M. (1992) αναφορά στους (Frederiksen & Donin 1994:54) δημιούργησαν το μοντέλο κατανόησης του λόγου, το οποίο περιγράφει ως ενέργειες κατανόησης ενός κειμένου εκ μέρους του αναγνώστη τις εξής (αναφορά στον Καραδήμο 2002):

1. Επεξεργασία των γλωσσικών δομών.
  - α. λεξική ανάλυση
  - β. συντακτική ανάλυση
2. Σημασιολογική ανάλυση των προτασιακών (propositionnelles) μονάδων.
  - α. σημασιολογική ερμηνεία
  - β. εικασίες για τις σημασίες των προτάσεων
  - γ. εικασίες για την κατάσταση επικοινωνίας.
3. Εννοιολογική (conceptuelle) επεξεργασία
  - α. ενσωμάτωση των σημασιολογικών δομών
  - β. δημιουργία δικτύων
  - γ. ενσωμάτωση των πλαισίων στις δομές των προγενέστερων γνώσεων.

Στα αλληλεπιδραστικά μοντέλα ανάγνωσης κατά τη διαδικασία της κατανόησης του κειμένου, έχουμε μια μετατροπή της υφιστάμενης πληροφορίας του κειμένου ώστε η σημασία του να οικοδομηθεί και να ενσωματωθεί στις βιωματικές αναπαραστάσεις του αναγνώστη. Η μετάβαση αυτή, σύμφωνα με τα πιο πάνω αναφερόμενα μοντέλα, εξελίσσεται σταδιακά κατά τη διάρκεια της ανάγνωσης, οι δε ενέργειες εκ μέρους του αναγνώστη είναι συνειδητοποιημένες και ελεγχόμενες από τον ίδιο (Fayol 1992:93, αναφορά στον Καραδήμο 2002).

1.3 Δεξιότητες, Στρατηγικές ή Στυλ ανάγνωσης;

Όπως αναφέρθηκε παραπάνω, η ανάγνωση είναι μια δραστηριότητα στην οποία εμπλέκεται ένας μεγάλος αριθμός από νοητικές διεργασίες. Οι διεργασίες αυτές, που ενεργοποιούνται σε κάθε περίπτωση ανάγνωσης είναι μια λειτουργία και μια συνεργασία ανάμεσα στο κείμενο και το βαθμό δυσκολίας του, τις συγκεκριμένες και ευρύτερες γνώσεις του αναγνώστη και την πρόθεσή του αυτή να ολοκληρώσει τη διαδικασία (Kirby J.R., Shmeck R.R. 1998:229). Σε αυτές τις διεργασίες ανήκουν και τα στυλ και οι στρατηγικές ανάγνωσης τα οποία φυσικά μπορούν να γίνουν κατανοητά μόνο σε συνδυασμό με τις δεξιότητες.

Οι δεξιότητες, τα στυλ και οι στρατηγικές ανάγνωσης παρόλο που είναι άρρηκτα συνδεδεμένα μεταξύ τους, ταυτόχρονα διαφέρουν. Δεν αποτελούν μία νοητική διεργασία, αλλά αφορούν διαφορετικά επίπεδα της νόησης.

Η διαφοροποίηση αυτή παρουσιάζεται από τον Kirby στο άρθρο του “Style, strategy and skill in reading” (Shmeck,1998). Όπως αναφέρει ο Kirby οι **δεξιότητες** (skills) ανάγνωσης αποτελούν τους ήδη υπάρχοντες κανονικούς τρόπους με τους οποίους αντιμετωπίζεται ένα κείμενο από τον αναγνώστη ενώ οι στρατηγικές (strategies) είναι το μέσο για να χρησιμοποιηθούν, να αναθεωρηθούν και να αναδιαμορφωθούν οι παραπάνω τρόποι. Συγκεκριμένα, οι δεξιότητες στην ανάγνωση θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν αναγνώριση λέξεων, αποκωδικοποίηση της σημασίας των λέξεων και του νοήματος μιας πρότασης κτλ.

Οι δεξιότητες της ανάγνωσης συντελούνται από τις δεξιότητες γνώσης και κατανόησης (knowledge skills), οι οποίες είναι γνώσεις που προϋπάρχουν, π.χ. η γνώση ότι το 7 είναι «επτά» και από τις δεξιότητες δράσης (action skills), οι οποίες αφορούν τη μεταφορά εισαγόμενων πληροφοριών για να παραχθούν τα επιθυμητά αποτελέσματα. π.χ. η πρόσθεση αριθμών.

Οι **στρατηγικές** εμπλέκουν λήψη επιλογών ή αποφάσεων, ενώ συντελούνται μέσα από τακτικές επιμέρους στρατηγικές και στυλ. Μια **τακτική** (tactic) είναι η απόφαση να χρησιμοποιηθεί μια συγκεκριμένη δεξιότητα (skill) [π.χ. απόφαση για πρόσθεση δύο αριθμών]. Μια στρατηγική αποτελείται από ένα σύμπλεγμα τακτικών ή μια επιλογή ανάμεσα σε τακτικές που δημιουργεί ένα σχέδιο για τη λύση ενός προβλήματος (π.χ. η απόφαση για χρήση άλγεβρας και αριθμητικής για τη λύση ενός λεκτικού προβλήματος). Τέλος, τα **στυλ** αναφέρονται στη χρήση από συνήθεια ενός τμήματος από παρόμοιες στρατηγικές. Για παράδειγμα ένα αναλυτικό στυλ θα συμπεριλάμβανε τη χρήση

στρατηγικών όπως «σπάσιμο» του προβλήματος σε ενότητες, καταγραφή γνωστών πληροφοριών κ.τ.λ.

Παρ' όλες τις διαφορές τους οι δεξιότητες και οι στρατηγικές ανάγνωσης είναι άρρηκτα συνδεδεμένες μεταξύ τους και καμία δεν υπάρχει χωρίς την άλλη. Οι δύο αυτοί τομείς δράσης ουσιαστικά συνυπάρχουν και ενεργούν μαζί. Σε τελική ανάλυση, μπορούμε να πούμε ότι οι στρατηγικές της ανάγνωσης αποτελούν αποφασιστικές διαδικασίες που οδηγούν στο να ενεργοποιηθούν και να εξωτερικευτούν αυτές οι ικανότητες. Παράλληλα, με τη συνήθη- συχνή και αυτόματη χρήση ικανοτήτων και στρατηγικών ανάγνωσης μπορούμε να οδηγηθούμε σε στυλ ανάγνωσης.

Ο Kirby ανακάλυψε μέσα από τις έρευνές του τρία βασικά στυλ ανάγνωσης: τα ολικά (global), τα αναλυτικά (analytic) και τα συνθετικά (synthetic). Από την έρευνα που έκανε φάνηκε πως οι αναγνώστες ανάλογα με το στυλ ανάγνωσης το οποίο εφάρμοζαν, χρησιμοποιούσαν και συγκεκριμένες στρατηγικές για να προσεγγίσουν το κείμενο. (για τις στρατηγικές αυτές θα αναφερθούμε σε επόμενο κεφάλαιο).

Εκείνο που τελικά πρέπει να σημειώσουμε είναι ότι δεν μπορούμε να μιλήσουμε ανεξάρτητα για δεξιότητες, στρατηγικές ή στυλ ανάγνωσης. Είναι δραστηριότητες που ενεργούν συνολικά, για να μπορέσουν έτσι να οδηγήσουν στην επιτυχή προσέγγιση και κατανόηση ενός γραπτού από τον αναγνώστη. Για αυτό και όταν θα μιλάμε για στρατηγικές ανάγνωσης, σίγουρα θα ενυπάρχουν και οι δεξιότητες και τα στυλ.

1.4 Στρατηγικές ανάγνωσης των ενηλίκων-Ο αποτελεσματικός αναγνώστης

Οι στρατηγικές ανάγνωσης δεν είναι τίποτα άλλο παρά οι τεχνικές προσέγγισης ενός κειμένου τις οποίες χρησιμοποιεί ο αναγνώστης για να επιτύχει τους στόχους του (Kirby 1998) και τους οποίους θέτει -και μάλιστα διαφορετικούς κάθε φορά- όταν καλείται να διαβάσει ένα γραπτό κείμενο. Κάθε κείμενο ανήκει σε διαφορετικό είδος και μπορεί να περιέχει ποικιλία πληροφοριών. Ο αναγνώστης για να μπορέσει να ερμηνεύσει το οποιοδήποτε κείμενο, σε συνάρτηση πάντα με τις προθέσεις και τους στόχους του, ενεργοποιεί διάφορες στρατηγικές ανάγνωσης. Άρα οι στρατηγικές ανάγνωσης διαφέρουν ως προς το είδος των κειμένων και τους στόχους του αναγνώστη.

Ο ήδη αλφαριθμητισμένος χρήστης του συστήματος της ανάγνωσης αναπτύσσει δύο στρατηγικές για να προσεγγίσει τη σημασία των λέξεων και του κειμένου: τη φωνογραφική και τη λογογραφική (Rozin & Gleitman, 1963, παράθεμα από Παπαδοπούλου 2000). Κατά τη φωνογραφική διαδικασία γίνεται φωνολογική ανάλυση και ανάλυση των σχέσεων ανάμεσα στα γραφήματα και τα φωνήματα. Κατά τη λογογραφική διαδικασία η ανάλυση γίνεται στο επίπεδο ολόκληρων λέξεων (Αϊδίνης & Κωστούλη 2001).

Έρευνες που έγιναν σε επιδέξιους αναγνώστες έδειξαν ότι πιο συχνά χρησιμοποιείται η λογογραφική στρατηγική και λιγότερο η φωνογραφική (Παπαδοπούλου 2000). Άλλες έρευνες έχουν εστιαστεί στον τρόπο με τον οποίο λειτουργούν οι δύο στρατηγικές. Κατά τη φωνογραφική στρατηγική πιστεύεται ότι δεν ενεργοποιούνται μόνο οι γραφο-φωνηματικές αντιστοιχίσεις αλλά η ανάλυση μπορεί να γίνεται και στο επίπεδο των συλλαβών (Αϊδίνης και Κωστούλη, 2001). Κατά τη λογογραφική στρατηγική από την άλλη, δε γίνεται αναγνώριση μόνο μιας ή περισσότερων λέξεων αλλά και μικρότερων μονάδων, όπως είναι τα μορφήματα².

Την τελευταία δεκαετία οι έρευνες πάνω στην ανάγνωση εστιάζονται στη στρατηγική προσέγγισης ενός κειμένου και όχι μεμονωμένων λέξεων.

Οι M. Pressley και K. Harris (αναφορά στον Καραδήμο, 2002:13), αναφέρουν τις έξι στρατηγικές ανάγνωσης ενός επιδέξιου αναγνώστη.

1. Την αναδρομή του αναγνώστη στη μορφή οργάνωσης των πληροφοριών του κειμένου.
2. Την οικοδόμηση μιας νοητικής εικόνας του περιεχομένου του κειμένου.

---

² Μορφήματα είναι τα μικρότερα κομμάτια λόγου που φέρουν σημασία. Ένα μόρφημα μπορεί να ταυτίζεται με μια λέξη π.χ. χθες ή πολλά μορφήματα να συνδέονται σε μια λέξη π.χ. α-νοητ-ος (Μπαμπινιώτης, 1980).

3. Τη συσχέτιση των πληροφοριών που φέρουν τμήματα του κειμένου με τις προγενέστερες γνώσεις του αναγνώστη.

4. Τη σύζευξη των διαφορετικών τμημάτων του κειμένου μέσω ερωτήσεων τις οποίες θέτει το άτομο στον εαυτό του.

5. Τη διαδοχική δημιουργία μιας περίληψης για κάθε μέρος του κειμένου.

6. Τη συστηματική ανάλυση των ερωτήσεων πριν δώσει την οποιαδήποτε απάντηση.

Η Α. Jorro (1994:96) θεωρεί ως σημαντικότερες στρατηγικές ανάγνωσης τις παρακάτω (αναφορά στον Καραδήμο 2002:13):

1. Την εικασία της σημασίας.

2. Τον προσδιορισμό του στόχου.

3. Την προσαρμογή της ανάγνωσης αναλόγως του κειμένου.

4. Την οργάνωση της οικοδόμησης της σημασίας.

Οι T. Van Dijk και W. Kintsch (1983) πιστεύουν ότι ο αποτελεσματικός αναγνώστης πρέπει να ενεργοποιεί τις παρακάτω στρατηγικές (αναφορά στον Καραδήμο 2002:14):

1. Αποφεύγει τις παρουσιαζόμενες δυσκολίες.

2. Αναζητεί μια συγκεκριμένη πληροφορία.

3. Αναζητεί το γενικό νόημα.

4. Διαβάζει κριτικά.

5. Χρησιμοποιεί το συγκεκριμενικό περιβάλλον.

6. Κάνει εικασίες.

7. Κάνει χρήση των προγενέστερων γνώσεών του.

8. Ελέγχει τη διαδικασία της ανάγνωσης.

Ουσιαστικά, οι στρατηγικές της ανάγνωσης αποτελούν τη μεθοδολογία βάσει της οποίας ο ικανός αναγνώστης ενεργοποιεί το νοητικό του δυναμικό ώστε να αντιμετωπίσει κάθε κείμενο.

Ο αποτελεσματικός αναγνώστης δε χρειάζεται να διαβάζει το σύνολο ενός κειμένου. Χρησιμοποιεί τις συντακτικές, λεξιλογικές ενδείξεις και τις ενδείξεις που προκύπτουν από τη γνώση του είδους του κειμένου και της περίπτωσης κειμένου και αυτές που προκύπτουν από το συγκεκριμένο (Παπαδοπούλου 2000:28). Με αυτές τις ενδείξεις κάνει υποθέσεις και τις επιβεβαιώνει. Άλλες φορές ο έμπειρος αναγνώστης είναι σε θέση να ξεχωρίσει αν ένα κείμενο είναι λίστα ή άλλο είδος κειμένου με μοναδικό κριτήριο τη μορφική του απεικόνιση (Παπούλια-Τζελέπη, 2001:46).

Η ανάγνωση του επιδέξιου αναγνώστη είναι γρήγορη. Επικεντρώνεται, δηλαδή, σε μεγάλα κομμάτια λόγου για να βρει το νόημα και δεν δίνει έμφαση στις λεπτομέρειες. Τέλος κυρίαρχο χαρακτηριστικό του είναι η επιλεκτική ανάγνωση (Smith, 1986, παράθεμα από Παπαδοπούλου 2000). Επιλέγει τα κομμάτια που τον ενδιαφέρουν βάσει της μη-οπτικής πληροφορίας.³

Είδαμε πιο πάνω τα χαρακτηριστικά του αποτελεσματικού αναγνώστη και τις στρατηγικές ανάγνωσης που χρησιμοποιεί. Τι συμβαίνει, όμως, όταν ένα παιδί μαθαίνει να διαβάζει; Αυτό θα αναλύσουμε στα κεφάλαια που ακολουθούν. Πριν, όμως, αναλύσουμε τις στρατηγικές ανάγνωσης των παιδιών, είναι ανάγκη να μάθουμε τι πιστεύουν τα ίδια τα παιδιά για την ανάγνωση και τι θεωρούν ότι διαβάζεται και τι όχι.

---

³ Μη-οπτική ονομάζεται η πληροφορία που υπάρχει ήδη στον εγκέφαλο και η οποία αφορά γνώσεις για τη γλώσσα και το θέμα στο οποίο αναφέρεται το κείμενο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. ΤΟ ΠΑΙΔΙ ΚΑΙ Η ΑΝΑΓΝΩΣΗ

2.1 Οι αντιλήψεις των παιδιών για την ανάγνωση

Τα παιδιά έρχονται από πολύ νωρίς σε επαφή με το γραπτό λόγο, όχι μόνο μέσα στο σπίτι αλλά και έξω, στο κοινωνικό περιβάλλον, καθώς το παιδί περιτριγυρίζεται από γραπτά τα οποία ανακαλύπτει σιγά-σιγά.

Το οικογενειακό, βέβαια, περιβάλλον διαδραματίζει τον κεντρικό ρόλο για την επαφή των παιδιών με το γραπτό λόγο. Από την ανάγνωση ιστοριών από τους γονείς στα παιδιά μέχρι και τη λίστα που φτιάχνουν για τα ψώνια, τα παιδιά μαθαίνουν καθημερινά ότι υπάρχουν πράγματα τα οποία γράφονται και διαβάζονται και ότι όλη αυτή η διαδικασία εξυπηρετεί κάποιο σκοπό.

Μάλιστα μέσα στο χώρο του νηπιαγωγείου υπάρχουν αρκετές φορές, παιδιά που είναι ικανά να παριστάνουν ότι διαβάζουν, να μιμούνται δηλαδή τον τρόπο στάσης, τον τόνο της φωνής, τον τρόπο που κρατάνε ένα βιβλίο, όπως ακριβώς θα έκανε ένας έμπειρος αναγνώστης. Αυτή η μιμητική συμπεριφορά μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι το παιδί γνωρίζει τι είναι ανάγνωση και πώς γίνεται αυτή η διαδικασία έχοντας πάρει αυτές τις πληροφορίες από τη συχνή εμπειρία να βλέπει τους ενήλικες να του διαβάζουν μεγαλόφωνα.

Υποστηρίζοντας την παραπάνω άποψη η Γκανά αναφέρει (Γκανά 2001:193): «Έχει καταδειχθεί ότι η συνεύρεση γονιού-παιδιού ενόψει της ανάγνωσης ενός βιβλίου συνιστά μια παραγωγική συνθήκη κοινωνικής αλληλεπίδρασης, δεδομένων αφενός του καθοδηγητικού ρόλου που αναλαμβάνει ο γονέας και αφετέρου της εσωτερίκευσης των διωποκειμενικών διαδικασιών εκ μέρους του παιδιού, γεγονός που του επιτρέπει να διαμορφώνει προσδοκίες για το περιεχόμενο και τον τρόπο που αρθρώνεται η γλώσσα στο επίπεδο του συνεχούς λόγου».

Το παιδί βέβαια δεν είναι μόνο ακροατής αλλά και «αναγνώστης». Όταν λοιπόν, καλείται να «διαβάσει», π.χ. μια αγαπημένη του ιστορία, τότε επιδεικνύει συμπεριφορές που φανερώνουν την αντίληψή του για τη γραπτή γλώσσα. Τα παιδιά δεν έχουν προσωπικές αντιλήψεις μόνο για το σύστημα γραφής και ανάγνωσης. Διαθέτουν επίσης μεγάλο όγκο πληροφοριών για τη δομή του γραπτού λόγου, τις διαφορές του με τον προφορικό λόγο, τη σύνταξη και των δομικών ιδιομορφιών που χαρακτηρίζουν διαφορετικών ειδών κείμενα (Γραφή & Ανάγνωση I, 1998).

Στα πλαίσια έρευνας που πραγματοποίησε ο Στελλάκης (Στελλάκης, 2001:45) για τις αντιλήψεις που έχουν διαμορφώσει τα παιδιά προσχολικής ηλικίας γύρω από την απεικόνιση που μπορεί να λάβει ο γραπτός λόγος, ζητήθηκε από τα νήπια να δημιουργήσουν ένα γραπτό και έπειτα να το διαβάσουν. Κατά τη διαδικασία, λοιπόν, της ανάγνωσης αποδείχθηκε ότι το μεγαλύτερο μέρος των παιδιών γνωρίζουν πώς διαβάζει ο έμπειρος αναγνώστης και φωνητικά μιμούνται ανάλογα το ύφος το οποίο αντιστοιχούσε σε κάθε είδος κειμένου. Με άλλα λόγια ήταν ενήμεροι για το περιεχόμενο κάθε κειμένου και ήξεραν να ξεχωρίζουν το γεγονός ότι διαφορετικά είδη κειμένου διαβάζονται με διαφορετικό τρόπο (στη συγκεκριμένη περίπτωση λίστες, μηνύματα).

Η Ferreiro και Teberosky (Γραφή και Ανάγνωση I, 1998) ισχυρίζονται πως η ερμηνεία της προσωπικής γραφής είναι μια βασική αναγνωστική διαδικασία. Μια τέτοιου είδους ανάγνωση χρησιμεύει για τον έλεγχο και την απομνημόνευση των όσων έχουμε γράψει. Όταν ζητάμε από το παιδί να διαβάσει αυτό που έχει γράψει, ενεργεί με τον ίδιο τρόπο που ενεργούμε και οι ενήλικες, όταν ενόσω γράφουμε, ξαναδιαβάζουμε τα κείμενά μας. Η πράξη αυτή παρέχει στο παιδί καθοριστικές πληροφορίες. Αν θυμάται στην εντέλεια αυτά που έχει γράψει, ίσως να μη στηριχθεί στην ανάγνωση για να δώσει πληροφορίες για το περιεχόμενο του κειμένου του, αλλά αποκλειστικά στη μνήμη του. Μπορεί να χρησιμοποιήσει και άλλες ενδείξεις, όπως τα συμφραζόμενα, μια εικόνα κ.τ.λ. Σε περίπτωση όμως, που δεν μπορεί να αναγνωρίσει ούτε το ίδιο το παιδί τι έχει γράψει, βρίσκεται σε δύσκολη θέση και υποχρεώνεται να εξακολουθήσει την έρευνα για το μυστικό της κατανόησης των γραμμένων.

Σε άλλη περίπτωση το παιδί μπορεί να καταφέρει να διαβάσει αυτό που έγραψε αλλά να συνειδητοποιήσει ότι δε συμπίπτει με αυτό που σκόπευε να γράψει. Μπροστά σ' αυτή την κατάσταση τα παιδιά αποσυντονίζονται και υποχρεώνονται να αναρωτηθούν για τα όρια των δυνατοτήτων της γραφής τους. Με αυτόν τον τρόπο διαβάζοντας, σκέφτονται και τη γραφή.

Είναι στ' αλήθεια πολύ ενδιαφέρουσες οι αντιλήψεις που έχουν τα παιδιά για το τι μπορεί να διαβαστεί και τι όχι. Από τη σχετική βιβλιογραφία (Γραφή και Ανάγνωση I, II, III) είναι γνωστό ότι τα νήπια είναι σε θέση να ξεχωρίσουν το γραπτό κείμενο απ' το σχέδιο ή το γράφημα και γνωρίζουν τη δομή και τη μορφή την οποία πρέπει να έχει ένα κείμενο με το οποίο έρχονται συχνά σε επαφή (π.χ. τα παραμύθια). Στη συντριπτική τους πλειοψηφία γνωρίζουν ότι ο λευκός χώρος δε διαβάζεται και πως το ίδιο συμβαίνει και με τους αριθμούς. Αντίθετα οι απόψεις τους συγκλίνουν στο ότι για να διαβαστεί κάτι πρέπει να

έχει τουλάχιστον τρία στοιχεία και αυτά να είναι διαφορετικά μεταξύ τους, χωρίς πάντα να είναι ξεκάθαρο ποια είναι τα γράμματα του συγκεκριμένου συστήματος.

Επίσης, τα παιδιά, χωρίς να ξέρουν ακόμα να αποκρυπτογραφήσουν πλήρως αλλά γνωρίζοντας ήδη μερικά γράμματα, μπορούν να εντοπίσουν σ' ένα κείμενο δεδομένες λέξεις, χρησιμοποιώντας ποικίλες και διαφορετικές ενδείξεις, όπως αναγνώριση του πρώτου ή του τελευταίου γράμματος, ή αναγνώριση κάποιου γράμματος (συμφώνου ή φωνήεντος) που ξεχωρίζει. Μπορούν ακόμη να στηριχθούν στις γνώσεις τους π.χ. το όνομα κάποιου ήρωα που αγαπούν ή λέξεις από κάποιο παραμύθι που έχουν διαβάσει⁴ πολλές φορές. Επίσης σχεδόν όλα τα παιδιά είναι ικανά να διαβάσουν πολλές ακόμα λέξεις. Το γραπτό έμβλημα κάποιου πολυκαταστήματος, το λογότυπο του αγαπημένου τους αναψυκτικού ή σοκολάτας, την ονομασία του σούπερ-μάρκετ που πάνε για να ψωνίσουν με τους γονείς τους, τη μάρκα των ρούχων ή παπουτσιών τους, την οδό στην οποία βρίσκεται το σπίτι, το σχολείο τους κ.τ.λ.

Το αποτέλεσμα είναι ότι τα παιδιά μπορούν να διαβάζουν και να μάθουν να διαβάζουν, προτού φτάσουν στο σημείο να αναγνωρίζουν όλα τα γράμματα.

Τα μικρά παιδιά, συμμετέχοντας στην ανάγνωση ενός βιβλίου, αντιλαμβάνονται ότι διαβάζουμε το κείμενο και όχι την εικόνα και ότι οι λέξεις είναι φορείς μηνυμάτων (Strickland και Taylor 1989, Weinberger 1996, αναφορά στην Παπούλια-Τζελέπη 2001:212). Παρόλα αυτά η παρουσία εικόνων μπορεί να λειτουργήσει ως βοηθητικό στοιχείο για να μπορέσει το παιδί να διαβάσει και να ερμηνεύσει ένα κείμενο.

Σε έρευνα που έκανε η Γιαννικοπούλου για τις αντιλήψεις των παιδιών προσχολικής ηλικίας για την ανάγνωση κατέληξε στα εξής συμπεράσματα (Γιαννικοπούλου 2001):

♦ Πολλά πράγματα σχετικά με τη γραπτή γλώσσα δεν είναι τόσο γνωστά στα παιδιά όσο φανταζόμαστε. Δεν έχουν όλα τα παιδιά τις ίδιες απόψεις για την ανάγνωση. Για αυτό χρειάζεται οι εκπαιδευτικοί να φροντίζουν να αποκτούν πληρέστερη και αντικειμενικότερη ιδέα για τις πραγματικές αναγνωστικές γνώσεις και εμπειρίες των παιδιών, πριν προβούν στην υιοθέτηση μιας εκπαιδευτικής διαδικασίας.

♦ Το σημείο αιχμής που πρέπει να προσεχθεί, είναι οι αντιλήψεις των νηπίων για την αξία και λειτουργία της γραπτής γλώσσας. Όταν τα παιδιά βλέπουν τη γραφή και την ανάγνωση ως μια υποχρέωση που σπάνια προσφέρει ευχαρίστηση, δυστυχώς αρχίζουν τη σχέση τους με τον αλφαριθμητισμό και το βιβλίο με τις πιο δυσσώωνες προϋποθέσεις. Εδώ μάλλον χρειάζεται ριζική αλλαγή της στάσης του νηπιαγωγείου απέναντι στη γραπτή γλώσσα έτσι ώστε να υπογραμμίζεται ο επικοινωνιακός και ευχάριστος χαρακτήρας της.

---

⁴ Η λέξη «διαβάζω» χρησιμοποιείται εδώ με την έννοια αναγνωρίζω.

Κλείνοντας το κεφάλαιο αυτό παραθέτουμε την άποψη της Παπούλιας- Τζελέπη σχετικά με τις αντιλήψεις που επικρατούν τα τελευταία χρόνια για τη σχέση του παιδιού με το γραπτό λόγο: «...τα παιδιά που ζουν σε εγγράμματες κοινωνίες δεν περιμένουν τη σχολική ηλικία και τη συστηματική διδασκαλία της ανάγνωσης και γραφής για να εξερευνήσουν, να δώσουν νόημα, να κατακτήσουν το γραπτό λόγο, αυτό το πολιτισμικό μόρφωμα της κοινωνίας τους. Ζώντας μέσα σε περιβάλλον υψηλού γραμματισμού, αντιλαμβάνονται νωρίς το ρόλο και τη σημασία του γραπτού, προσανατολιζόμενα έτσι στην πρόιμη κατάκτησή του» (Παπούλια- Τζελέπη 2001:123)

2.2 Περιβάλλον γραπτός λόγος

Ο όρος περιβάλλον γραπτός λόγος αποτελεί τη μετάφραση του όρου «environmental print» και αναφέρεται στα διαφορετικά σε περιεχόμενο και λειτουργία πληθώρα δειγμάτων του γραπτού λόγου που συναντάται στο οικογενειακό και κοινωνικό περιβάλλον (Γιαννικοπούλου 2001). Από τα ονόματα των προϊόντων πάνω στις συσκευασίες τους, τις κάθε λογής ταμπέλες και επιγραφές του δρόμου, ως το απόκομμα ενός εισιτηρίου και την πιστωτική κάρτα, ερχόμαστε καθημερινά σε επαφή με τα χιλιάδες δείγματα του περιβάλλοντος έντυπου λόγου, τα οποία κατακλύζουν τη σύγχρονη εγγράμματη κοινωνία.

Για την αποκωδικοποίηση του περιβάλλοντος έντυπου λόγου, αποδεικνύονται ιδιαίτερα χρήσιμες και άλλες πληροφορίες εκτός από τις καθαρά λεκτικές, όπως η τυπογραφία, τα εικονικά και τα χρωματικά συστήματα, που συνεισφέρουν στη δημιουργία του έντυπου μηνύματος, όπως επίσης και ο χώρος στον οποίο συνήθως βρίσκεται το γραπτό (Παπαδοπούλου 2002).

Ειδικά σε μια κοινωνία όπως είναι η ελληνική η οποία αποτυπώνει τα γραπτά της μηνύματα σε δύο διαφορετικά αλφάβητα, οι πληροφορίες που συνοδεύουν ένα γραπτό μήνυμα (π.χ. σε μια ξενόγλωσση επιγραφή) είναι απαραίτητες για την αποκωδικοποίηση του μηνύματος. Αυτές οι πληροφορίες δε χρησιμοποιούνται μόνο από τα παιδιά αλλά και από τους ενήλικες (και ήδη αλφαριθμητισμένους χρήστες της γλώσσας) που όμως δεν είναι γνώστες του ξένου αλφαριθμητικού (κυρίως λατινικού). Ο Holt (1995) σε έρευνα που έκανε ανακάλυψε πώς οι ενήλικοι οδηγήθηκαν στην εκμάθηση μιας δεύτερης γλώσσας μέσω του περιβάλλοντος έντυπου λόγου. Η ανάγκη να επιβιώσουν σε ένα άγνωστο γλωσσικό και κοινωνικό περιβάλλον οδήγησε πολλούς στο να αποκωδικοποιήσουν σταδιακά και χωρίς άλλη βοήθεια όλες εκείνες τις ταμπέλες που τους πληροφορούσαν για το τι επιτρέπεται και τι απαγορεύεται (π.χ. «Απαγορεύεται το πάρκινγκ») ή τους βοηθούσαν να βρουν το δρόμο τους (π.χ. «είσοδος», «έξοδος»). Η διαδικασία αυτή σταδιακά κατέληξε στην αποκωδικοποίηση της γραπτής γλώσσας και στην κατανόηση των μυστικών της.

Πόσο όμως σημαντικός είναι ο περιβάλλον γραπτός λόγος για την ανάπτυξη του γραμματισμού στα παιδιά; Η παρακάτω ενότητα προσπαθεί να δώσει μια απάντηση σ' αυτό το ερώτημα.

2.2.1 Η συμβολή του περιβάλλοντος γραπτού λόγου στην ανάπτυξη του γραμματισμού

Όπως αναφέρθηκε παραπάνω για την αποκωδικοποίηση του περιβάλλοντος έντυπου λόγου χρειάζονται και άλλες πληροφορίες εκτός από τις καθαρά λεκτικές. Σ' αυτή την περίπτωση, πολλές φορές τα παιδιά δε «διαβάζουν» το γραπτό μήνυμα αλλά τις ενδείξεις που το συνοδεύουν (Hiebert 1978).

Από το πλήθος των μη λεκτικών πληροφοριών τα παιδιά και ιδιαίτερα τα μικρότερα απ' αυτά, αντλούν πληροφορίες από τον τόπο που βρίσκεται το συγκεκριμένο γραπτό μήνυμα, αλλά και από τη μορφή του. Τα παιδιά αναγνωρίζουν πιο εύκολα τον περιβάλλοντα έντυπο λόγο που είναι ενταγμένος στο σύννητες και οικείο περιβάλλον τους. Η εξοικείωση δηλαδή των παιδιών με το συγκεκριμένο γραπτό μήνυμα διαδραματίζει κυρίαρχο ρόλο για την ανάγνωσή του.

Γίνεται φανερό ότι τα παιδιά πριν ακόμη αποκτήσουν γνώσεις για τη γραπτή γλώσσα, υιοθετούν πιο πρωτόγονες στρατηγικές ανάγνωσης. Το παιδί στην αρχή βασίζεται αποκλειστικά σε ενδείξεις εντοπισμού δηλαδή, πού έχει τοποθετηθεί το προϊόν, αισθητικές ενδείξεις δηλαδή χρώμα, τυπογραφικά στοιχεία κ.λ.π. και απεικονιστικές ενδείξεις που στηρίζονται στην αναγνώριση του τύπου και του υλικού τόσο της συσκευασίας όσο και του προϊόντος (Valero-Pizon 1992).

Οι Goodman & Altwerger (1981) υποστηρίζουν ότι η πορεία που συνήθως ακολουθούν τα παιδιά στην αποκωδικοποίηση του περιβάλλοντος γραπτού λόγου περνά από τρία στάδια (αναφορά στη Γιαννικοπούλου 1998): Αρχικά το παιδί «διαβάζει» το γραπτό μήνυμα, π.χ. μάρκα προϊόντος, βοηθούμενο κυρίως από τις υπάρχουσες μη λεκτικές πληροφορίες. Αργότερα το αναγνωρίζει όταν βρίσκεται μόνο του, αποκομμένο από το περιβάλλον στο οποίο συνήθως συναντάται, ενώ στη συνέχεια είναι σε θέση να το αποκωδικοποιήσει, ακόμη και όταν έχει γραφεί αλλού με διαφορετικά στοιχεία ή χρώματα. Όσο συχνότερα έρχονται τα παιδιά σε επαφή με τον περιβάλλοντα έντυπο λόγο, τόσο εντείνεται η προσπάθειά τους να ανακαλύψουν το νόημά του. Μέσα από αυτή τη διαδικασία οι μη αναγνώστες ανακαλύπτουν σιγά-σιγά πολλά από τα μυστικά της γραπτής γλώσσας, ξεκινώντας από την κατανόηση της λειτουργίας της και φθάνοντας στο ενδιαφέρον για τη μορφή της. Εκείνο που αξίζει να αναφερθεί εδώ είναι πως η συμβολή του περιβάλλοντος έντυπου λόγου στην κατάκτηση του γραμματισμού έχει δεχθεί αρκετή αμφισβήτηση. Η έρευνα που έκαναν οι Masonheimer και συνεργάτες (αναφορά στη Γιαννικοπούλου, 2001), οδήγησε στην άρνηση της οποιασδήποτε συμβολής του περιβάλλοντος γραπτού λόγου στην κατάκτηση της ανάγνωσης ή έστω στην παρατήρηση

και μάθηση κάποιων γραμμάτων. Φαίνεται, λοιπόν, ότι ενώ τα παιδιά αναγνωρίζουν στον περιβάλλοντα έντυπο λόγο τη δυνατότητα μετάδοσης μηνύματος, χρησιμοποιούν περισσότερο εξωγλωσσικές πληροφορίες για να «διαβάσουν» τις λέξεις, οπότε όταν μια τέτοια λέξη τους παρουσιαστεί αποπλαισιωμένη από τα εξωγλωσσικά στοιχεία, τους είναι δύσκολο να την αναγνωρίσουν.

Σε άλλη έρευνα, όμως, παρουσιάστηκε μια αντίθετη άποψη. Οι Mc Geel, Lomax R. & Head M. (1988) ανακάλυψαν ότι τα παιδιά, ακόμα και αν δεν ξέρουν να «διαβάσουν» τον περιβάλλοντα γραπτό λόγο, παρατηρούν και διατυπώνουν παρατηρήσεις για συγκεκριμένα γράμματα.

Ο περιβάλλον έντυπος λόγος αποτελεί χρήσιμο εργαλείο στα χέρια γονιών και εκπαιδευτικών στην προσπάθειά τους να βοηθήσουν το παιδί στην κατάκτηση του αλφαριθμητισμού. Εκείνο βέβαια που πρέπει να φροντίσει ο ενήλικος είναι να βοηθήσει το παιδί να καταλάβει ότι το γραπτό μήνυμα και όχι οι συνοδευουσες μη λεκτικές πληροφορίες, αποτελεί φορές νοήματος που χρήζει αποκωδικοποίησης και κατανόησης. Αυτό μπορεί να συμβεί αν ο ενήλικος διαβάζει δυνατά τα μηνύματα που συναντά, αλλά κυρίως να συζητά γι' αυτά μαζί τους ώστε να τα ωθεί στην προσεκτικότερη παρατήρηση της φύσης και της λειτουργίας της γραπτής γλώσσας (Γιαννικοπούλου 1998).

2.3 Στρατηγικές ανάγνωσης των παιδιών

Είδαμε ήδη σε προηγούμενο κεφάλαιο, ποιες είναι οι στρατηγικές ανάγνωσης που χρησιμοποιούν οι ενήλικοι και έμπειροι αναγνώστες. Τι συμβαίνει, όμως, όταν τα παιδιά επιχειρούν να διαβάσουν;

Γνωρίζουμε ότι τα παιδιά χρησιμοποιούν τη λογογραφική στρατηγική (αναγνωρίζουν δηλ. ολικά κάποιες λέξεις) κυρίως για να διαβάσουν ήδη γνωστές λέξεις. Όσο για τη φωνογραφική στρατηγική, την αγνοούν παντελώς, γιατί δεν είναι σε θέση να μετατρέψουν τα γραφήματα σε φωνήματα, ούτε έχουν λάβει γνώση των γραφοφωνηματικών αντιστοιχίσεων (κάτι που θα γίνει με τη συστηματική διδασκαλία). Συνήθως τα παιδιά περνάνε από διάφορες φάσεις για να κατακτήσουν την ανάγνωση κατά τη διάρκεια των οποίων ενεργοποιούν ένα πλήθος από στρατηγικές.

Σύμφωνα με τον Kirby τα παιδιά περνούν από τρεις φάσεις (αναφορά στον Shmeck R. R. 1998:249):

1. Η πρώτη φάση θεωρείται *προ-αναγνωστική* (pre-reading) και είναι καθολική. Σ' αυτή τη φάση ο «αναγνώστης» χειρίζεται το κείμενο ως όλο παρά ως ένα κομμάτι από λέξεις. Αποκρίνεται βασικά σ' αυτό που νομίζει ότι το κείμενο αφορά παρά σ' αυτό που στ' αλήθεια λέει. Αυτό φαίνεται να είναι το σημείο εκκίνησης στην ανάγνωση, το οποίο μπορεί να έχει αρνητικές συνέπειες αν το παιδί δεν καταφέρει να περάσει στην επόμενη φάση.

2. Η δεύτερη φάση μπορεί να ονομαστεί *αναλυτική*. Σ' αυτή την περίπτωση το παιδί ξεκινά να «σπάει τον κώδικα», να μαθαίνει τη σχέση ανάμεσα στα οπτικά σύμβολα και τους ήχους. Μέσω αυτής της φάσης το παιδί μαθαίνει τις κρίσιμες φωνολογικές ικανότητες που θα του δώσουν τη δυνατότητα να προσεγγίσει άγνωστες λέξεις στο μέλλον.

3. Στην τρίτη φάση, που ονομάζεται *συνθετική*, ο αναγνώστης ενώνει τα καλύτερα μέρη απ' τις δύο προηγούμενες φάσεις, προσανατολισμένος στο να βγάλει το νόημα του κειμένου.

Οι τρεις αυτές φάσεις της ανάγνωσης, αντιστοιχούν ουσιαστικά σε τρία στυλ διαβάσματος.

Σε έρευνα των Moore και Kirby (1981) σε παιδιά του δημοτικού (Shmeck 1998:250), αναφέρεται ως δυσκολία στην προσέγγιση των στυλ και στρατηγικών ανάγνωσης των παιδιών το γεγονός ότι μπορεί να υπάρξει μεγάλη απόκλιση ανάμεσα σ' αυτό που λένε ότι θα κάνουν σε συγκεκριμένη περίπτωση και σ' αυτό που στ' αλήθεια κάνουν. Οι ερευνητές προσδιόρισαν συνάμα, κάποια χαρακτηριστικά των φτωχών και των καλών αναγλωστών, καταλήγοντας στο ότι η πλειοψηφία των παιδιών φάνηκε ικανή να μάθει να χρησιμοποιεί

συνθετικές στρατηγικές, γεγονός που θεωρήθηκε ενθαρρυντικό καθώς συνθετικές ικανότητες και στρατηγικές μπορούν να αποτελέσουν προϊόν εκπαιδευτικής διαδικασίας.

Η Ehri(1991,1994) χωρίζει τη διαδικασία εξέλιξης της ανάγνωσης λέξεων σε τέσσερις φάσεις:1)οπτική φάση (visual cue phase), 2)πρώιμη αλφαβητική φάση (rudimentary alphabetic phase), 3)ώριμη αλφαβητική φάση (mature alphabetic phase), 4)μοντέλα-συλλαβών φάση (spelling-pattern phase). Στην πρώτη φάση οι αναγνώστες απομνημονεύουν οπτικά ή γραφικά χαρακτηριστικά των λέξεων στο κείμενο, ώστε να θυμούνται πώς να τα διαβάζουν. Δεν χρησιμοποιούν γραφο-φωνηματικές αντιστοιχίσεις. Κατά τη διάρκεια των δύο αλφαβητικών φάσεων, χρησιμοποιούνται γραφο-φωνηματικές σχέσεις. Η αλφαβητική διαδικασία θεωρείται πρώιμη όταν οι αναγνώστες χρησιμοποιούν μόνο κάποια από τα γράμματα ή ήχους στις λέξεις, όπως πρώτα και τελευταία γράμματα. Ενώ θεωρείται ώριμη όταν χρησιμοποιούν όλα τα γράμματα και τους ήχους. Η τελευταία φάση αναδύεται αφού οι αναγνώστες είχαν συγκεκριμένη εμπειρία στο να προσεγγίσουν λέξεις αλφαβητικά για να μάθουν ποια γράμματα συνδέονται συχνά σε διαφορετικές λέξεις και πώς προφέρονται. Σ' αυτή τη φάση οικείες συλλαβικές πατέντες μαζί με γραφο-φωνηματική γνώση χρησιμοποιούνται για να διαβαστούν οι λέξεις.

Όπως αναφέρει η Ehri υπάρχουν τουλάχιστον πέντε τρόποι με τους οποίους διαβάζονται οι λέξεις.

1. Οπτικά. Στην περίπτωση αυτή ο αναγνώστης προσεγγίζει την πληροφορία για τις λέξεις που είναι ήδη αποθηκευμένες στη μνήμη από τις προηγούμενες εμπειρίες ανάγνωσης λέξεων. Η διαδικασία αυτή χρησιμοποιείται για να διαβάσει κανείς λέξεις που έχει ήδη διαβάσει στο παρελθόν. Είναι εύκολο να αναγνωρίσει κανείς τότε οι αναγνώστες διαβάζουν οπτικά, καθώς διαβάζουν τις λέξεις σαν σύνολα, χωρίς παύσεις ανάμεσα στους ήχους σ' ένα δευτερόλεπτο αφού τη δουν. Οι αναγνώστες θυμούνται να διαβάσουν μια συγκεκριμένη λέξη συλλαβίζοντας τα γράμματα ως σύμβολα ήχων τα οποία οδηγούν στην προφορά της λέξης.

2. Ένας ακόμη τρόπος που ανάγνωσης των λέξεων είναι προφέροντας γράμματα και ενώνοντάς τα σε προφορές που αντιστοιχούν σε αληθινές λέξεις (επίσης γνωστή και ως φωνολογική αποκωδικοποίηση). Αυτή είναι μια στρατηγική την οποία μπορούν να ενεργοποιήσουν οι αναγνώστες για να διαβάσουν λέξεις που δεν έχουν δει ξανά στο παρελθόν. Για να χρησιμοποιηθεί αυτή η στρατηγική είναι απαραίτητη η γνώση ότι τα γράμματα στις λέξεις συμβολίζουν ήχους και αυτό ισχύει όχι μόνο για τα μονά γράμματα αλλά και για τους δίφθογγους. Η φωνολογική αποκωδικοποίηση είναι ένας πιο αργός τρόπος ανάγνωσης λέξεων απ' ότι ο οπτικός και έχει την τάση να αναδύεται αργότερα κατά

τη διάρκεια της εξέλιξης (του αναγνώστη), παρόλο που αυτό μπορεί να εξαρτάται και από τον τρόπο διδασκαλίας της ανάγνωσης.

3. Ένας εναλλακτικός τρόπος ανάγνωσης άγνωστων λέξεων είναι σε αναλογία με τις γνωστές λέξεις, που ουσιαστικά σημαίνει την αναγνώριση συλλαβικών ομοιοτήτων ανάμεσα στις νέες και στις ήδη γνωστές λέξεις. Βλέποντας, δηλαδή, ο αναγνώστης μια λέξη που δεν έχει δει, ίσως να προσέξει ότι ένα μέρος της θυμίζει μια γνωστή λέξη. Για να χρησιμοποιηθεί αυτός ο τρόπος ανάγνωσης χρειάζεται οι αρχάριοι αναγνώστες να έχουν κάποιες ικανότητες αποκωδικοποίησης ώστε να μπορούν να αναγνωρίσουν πώς ανταποκρίνονται τα γράμματα στους ήχους στις γνωστές και νέες λέξεις.

4. Η ανάγνωση άγνωστων λέξεων μπορεί να γίνει επίσης ανακαλύπτοντας και προφέροντας γνωστές και οικείες συλλαβικές πατέντες. Αυτή η διαδικασία αναδύεται αφού οι αναγνώστες έχουν μάθει έναν αριθμό από λέξεις οπτικά. Για να εγκαθιδρύσουν συλλαβικές πατέντες ως οικείες ενότητες στη μνήμη, οι αναγνώστες πρέπει να αποκτήσουν ένα οπτικό λεξιλόγιο που να περιέχει διάφορες λέξεις που έχουν τις ίδιες συλλαβιστικές πατέντες.

5. Ένας τελευταίος τρόπος ανάγνωσης λέξεων είναι χρησιμοποιώντας συμφραζόμενες πατέντες για να μαντέψει λέξεις. Σ' αυτήν την περίπτωση οι αναγνώστες μπορούν να χρησιμοποιήσουν τις γνώσεις τους για τη γλώσσα, για τον κόσμο και τη μνήμη τους για το ήδη διαβασμένο κείμενο, για να μαντέψουν την ταυτότητα κάποιων λέξεων καθώς διαβάζουν το κείμενο.

Η Ferreira και οι συνεργάτες της (1996) αναφέρονται σε στάδια-επίπεδα ανάπτυξης της ανάγνωσης στα παιδιά, τα οποία δεν είναι τυχαία και το καθένα σχετίζεται άμεσα με τη δομή του προηγούμενου (αναφορά στη Γιαννικοπούλου 2001):

1. Πρώτο επίπεδο: Τα παιδιά αναζητούν κριτήρια που θα τους επιτρέψουν να διακρίνουν τις ζωγραφιές από τη γραφή, ανακαλύπτοντας σταδιακά ότι τα γράμματα δεν έχουν καμία σχέση με τη μορφή του αντικειμένου που αναπαριστούν. Αρχίζουν επίσης σταδιακά να αναζητούν τις συνθήκες που επιτρέπουν σε ένα τμήμα της γραφής να είναι αναγνώσιμο, ερμηνεύσιμο, με νόημα, θέτοντας αρχές, όπως αυτές της *ελάχιστης ποσότητας και της εσωτερικής ποιοτικής διαφοροποίησης*. Οι μορφές των γραμμάτων για τα παιδιά αυτού του σταδίου είναι αυθαίρετες και οργανώνονται με γραμμικό τρόπο.

2. Δεύτερο επίπεδο: Τα παιδιά αναζητούν τις αντικειμενικές διαφορές που υπάρχουν μεταξύ των διάφορων γραπτών σειρών, έτσι ώστε να μπορούν να τους αποδώσουν και διαφορετικές ερμηνείες. Αναζητούν ποσοτικές και ποιοτικές συνθήκες, όπως, π.χ. ο

μέγιστος και ελάχιστος αριθμός γραμμάτων, η αλλαγή κάποιων γραμμάτων για διαφορετικές λέξεις κ.α. τις οποίες ταυτόχρονα προσπαθούν να ελέγξουν.

3. Τρίτο επίπεδο: Εμφανίζεται η «φωνητικοποίηση του γραπτού λόγου, η οποία σε μεγάλο βαθμό αποτελεί απόρροια των πληροφοριών που το παιδί δέχεται από το περιβάλλον και κυρίως από τη γραφή του ονόματός του. Στο επίπεδο αυτό διαμορφώνονται τρεις υποθέσεις:

- Η συλλαβική, σύμφωνα με την οποία αναζητούνται τρόποι ελέγχου των διαφοροποιήσεων στην ποσότητα των γραμμάτων για να γραφεί η επιθυμητή λέξη. Παράλληλα αρχίζει η συνειδητοποίηση του γεγονότος ότι η γραπτή αναπαράσταση στο αλφαβητικό σύστημα εστιάζεται αποκλειστικά στην ηχητική μορφή της λέξης.

- Η συλλαβο-αλφαβητική, σύμφωνα με την οποία ορισμένα από τα γράμματα εξακολουθούν να αντιπροσωπεύουν μια συλλαβή, αλλά παράλληλα κάποια άλλα αντιπροσωπεύουν μικρότερες ηχητικές έννοιες.

- Η αλφαβητική, σύμφωνα με την οποία αρχίζει να γίνεται πλέον αντιληπτή η φύση του αλφαβητικού συστήματος, χωρίς ωστόσο να εμφανίζονται ακόμη τα ορθογραφικά χαρακτηριστικά της γλώσσας.

Οι Marsch, Friedman, Welch, & Desberg (1981) πρότειναν μια θεωρία τεσσάρων σταδίων για την ανάπτυξη της ανάγνωσης (αναφορά στους Αϊδίνη & Κωστούλη 2001:7):

Στάδιο 1: *Γλωσσικό μάντεμα*(linguistic guessing). Οι στρατηγικές που μπορούν να χρησιμοποιηθούν εδώ είναι η απομνημόνευση και το γλωσσικό μάντεμα.

Στάδιο 2: *Διάκριση και δικτυακό μάντεμα*(discrimination net guessing). Οι στρατηγικές σ' αυτό το στάδιο είναι η απομνημόνευση, το μάντεμα που βασίζεται σε οπτικά στοιχεία και το μάντεμα που βασίζεται σε γλωσσικά στοιχεία.

Στάδιο3: *Σειριακή αποκωδικοποίηση*. Η νέα στρατηγική που αποκτούν τα παιδιά σ' αυτό το στάδιο είναι η αποκωδικοποίηση ενός αλφαβητικού συστήματος από τα αριστερά προς τα δεξιά. Το παιδί σ' αυτή τη φάση μπορεί να επικεντρώσει την προσοχή του τόσο στους ήχους όσο και στο νόημα της λέξης, να αναλύσει τις λέξεις σε φωνήματα και να χρησιμοποιήσει τη σχέση ανάμεσα στα γραφήματα και τα φωνήματα για να διαβάσει άγνωστες λέξεις.

Στάδιο 4: *Ιεραρχική αποκωδικοποίηση*. Σ' αυτό το τελευταίο στάδιο το παιδί είναι σε θέση να χρησιμοποιήσει μια στρατηγική αποκωδικοποίησης που συμπεριλαμβάνει και ανώτερους ιεραρχικούς κανόνες, όπως είναι οι συνδυασμοί αυ-ευ.

Η Frith τροποποίησε τη θεωρία του Marsch και κατέληξε σε ένα μοντέλο τριών φάσεων και έξι βημάτων, όπου και πάλι κάθε φάση αναγνωρίζεται από τη στρατηγική που χρησιμοποιεί το παιδί (αναφορά στους Αϊδίνη & Κωστούλη, 2001:9).

Φάση 1: Αφορά μια λογογραφική στρατηγική. Τα παιδιά μπορούν αμέσως να αναγνωρίσουν γνωστές λέξεις, πιθανώς χρησιμοποιώντας έντονα γραφικά χαρακτηριστικά. Αυτή η φάση χωρίζεται σε δυο βήματα που αφορούν το διαφορετικό επίπεδο της ικανότητας χρήσης της συγκεκριμένης στρατηγικής. Αυτή η φάση καλύπτει τα δυο πρώτα στάδια του Marsch, όπου κυρίαρχη στρατηγική είναι η απομνημόνευση.

Φάση 2: Το παιδί εδώ υιοθετεί την αλφαβητική στρατηγική, πρώτα όμως στη γραφή και ύστερα στην ανάγνωση. Στο πρώτο βήμα το παιδί διαβάζει χρησιμοποιώντας μια λογογραφική στρατηγική, ενώ γράφει χρησιμοποιώντας μια βασική αλφαβητική στρατηγική πρώιμου επιπέδου. Στο δεύτερο βήμα χρησιμοποιεί μια πιο ανεπτυγμένη αλφαβητική στρατηγική τόσο για τη γραφή όσο και για την ανάγνωση. Αυτή η δεύτερη φάση καλύπτει το τρίτο και τέταρτο στάδιο της θεωρίας του Marsch, όπου κυριαρχεί η στρατηγική της σειριακής και ιεραρχικής αποκωδικοποίησης.

Φάση 3: Στην τελευταία αυτή φάση τα παιδιά αρχίζουν να χρησιμοποιούν μια ορθογραφική στρατηγική. Οι ορθογραφικές ικανότητες αναφέρονται στην άμεση ανάλυση των λέξεων σε ορθογραφικές μονάδες χωρίς φωνολογική μετατροπή. Αυτές οι ορθογραφικές μονάδες συμπίπτουν τέλεια με τα μορφήματα.

Τόσο η θεωρία της Frith, όσο και του Marsch βασίζονται σε ερευνητικά δεδομένα από την αγγλική γλώσσα και θα χρειαζόταν ειδικότερες έρευνες στην ελληνική γλώσσα ώστε να είναι αξιοποιήσιμα άμεσα τα αποτελέσματά τους.

Ειδικότερα για τα παιδιά προσχολικής ηλικίας τα δεδομένα είναι πολύ περιορισμένα και άρα είναι αναγκαίο να πραγματοποιηθούν ειδικότερες έρευνες για να διαπιστωθεί ποιες στρατηγικές χρησιμοποιούν τα παιδιά για να διαβάζουν και για να γράφουν (αν χρησιμοποιούν λογογραφική ή αλφαβητική στρατηγική), αλλά και να ελεγχθούν οι παράγοντες που επηρεάζουν την ανάπτυξη της φωνολογικής ενημερότητας, όπως είναι το κοινωνικό περιβάλλον και η επαφή με το γραπτό λόγο (Αϊδίνης & Κωστούλη, 2001:10).

3. ΠΟΛΥΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ

3.1 Από το γραμματισμό στον πολυγραμματισμό

Η γνώση της ανάγνωσης και της γραφής αποτελούν σήμερα, περισσότερο από ποτέ δεξιότητες απαραίτητες για την ένταξη και πορεία του ανθρώπου μέσα στην κοινωνία. Σ' αυτό συνέβαλαν κυρίως, οι δραματικές αλλαγές που συμβαίνουν σ' όλους τους τομείς της ανθρώπινης δράσης και οι οποίες έχουν αναπόφευκτη επίδραση στον τρόπο διδασκαλίας της γλώσσας και του γραμματισμού⁵.

Παρόλο που οι αλλαγές αυτές υφίστανται μετασχηματισμούς ανάλογα με τις συνθήκες της τοπικής κοινωνίας υπάρχουν όμως, ορισμένοι γενικοί παράγοντες οι οποίοι είναι κοινοί και οι οποίοι έχουν τη δυναμική να μετατρέψουν τόσο στην ουσία όσο και την παιδαγωγική της διδασκαλίας της γλώσσας και του γραμματισμού. Οι παράγοντες αυτοί είναι σύμφωνα με τον Kress (2000):

- Οι αλλαγές στη μορφή της οικονομίας και ιδιαίτερα τα αποτελέσματα της «παγκοσμιοποίησης» του (οικονομικού) κεφαλαίου, που σημαίνει ότι οι συνθήκες εργασίας ομογενοποιούνται παγκοσμίως.
- Οι αλλαγές στους τρόπους μεταφοράς, τόσο των πληροφοριών όσο και των «πραγμάτων», είτε πρόκειται για ανθρώπους είτε για αγαθά με τις γνωστές συνέπειες της «διεθνοποίησης⁶». Οι αλλαγές από την άλλη, στην υποδομή των μεταφορών έχουν συνεισφέρει στη γρήγορη ανάπτυξη οικονομιών που βασίζονται στην πληροφορία και τις υπηρεσίες.
- Οι αλλαγές στην πολιτισμική σύνθεση των κοινωνιών που οδηγούν σε αυξανόμενη ετερογένεια, μέσα και έξω από τα σύνορα μιας χώρας, οι αλλαγές δηλαδή που είναι αποτέλεσμα της σημερινής πολύ-πολιτισμικότητας.
- Οι αλλαγές στο επικοινωνιακό τοπίο, τόσο στα μέσα επικοινωνίας που είναι γενικά διαθέσιμα αλλά και στους (σημειωτικούς) τρόπους επικοινωνίας που χρησιμοποιούνται στους διάφορους τομείς της δημόσιας ζωής.
- Οι αλλαγές σε θεσμικές διευθετήσεις σχετικά με την εκπαίδευση, δηλαδή στα ζητήματα που προκύπτουν γύρω από θέματα όπως «το μέλλον του σχολείου», «η σχολική τάξη του μέλλοντος» κ.τ.λ.

⁵ Με τον όρο «γραμματισμός» (literacy) εννοούμε την κατάκτηση της ανάγνωσης και της γραφής από το υποκείμενο και την ικανότητά του να χρησιμοποιεί το γραπτό λόγο.

⁶ Διεθνοποίηση σημαίνει ότι χαρακτηριστικά γνωρίσματα συγκεκριμένων πρακτικών, αξιών ή αγαθών από οπουδήποτε μπορούν να εμφανιστούν σε πολλούς άλλους τόπους.

Οι παραπάνω αλλαγές έχουν σημαντικό αντίκτυπο στην κατάκτηση του γραπτού λόγου. Η πολιτισμική ετερογένεια έχει οδηγήσει στην ανάπτυξη της πολυγλωσσίας ενώ οι μεταβολές του επικοινωνιακού τοπίου πρόβαλαν νέες δυνατότητες παραγωγής κειμένων και διάδοσής τους.

Μέσα σ' αυτό το κλίμα η έννοια του γραμματισμού εξελίχθηκε και αναπροσαρμόστηκαν οι στόχοι του. Στον παλιό όρο ήρθε να προστεθεί ο νέος όρος του **πολυγραμματισμού** για να μπορέσει έτσι να οριστεί η ικανότητα του υποκειμένου να οργανώνει το σύνθετο πλέγμα των σημειωτικών συστημάτων που λειτουργούν σε μια περίσταση γραπτής επικοινωνίας.

Η έννοια των Πολυγραμματισμών αποτελεί μια νέα προσέγγιση σε σύγκριση με την παλιότερη φωνοκεντρική θεώρηση⁷ της γλώσσας που είχε οδηγήσει σε μια διδασκαλία της γραφής και της ανάγνωσης όπου στόχο είχε μόνο την αναγνώριση και διαχείριση των **γραφο-φωνηματικών** αντιστοιχίσεων.

Οι Πολυγραμματισμοί αποτελούν μια προσέγγιση όπου κυριαρχεί η έμφαση στην τριβή των διδασκομένων με κείμενα και είδη λόγου από ένα ευρύ φάσμα μέσων και πολιτισμικών πηγών. Όσοι υποστηρίζουν την έννοια των πολυγραμματισμών προτείνουν τη δημιουργία μιας λειτουργικής γραμματικής που να βοηθά όσους μαθαίνουν τη γλώσσα να περιγράψουν γλωσσικές διαφορές (πολιτιστικές, εθνικές, θρησκευτικές, τεχνικές) και τα πολλαπλά κανάλια κατασκευής του νοήματος (Kalantzis, Cope, 2001:9).

Η πρόταση των πολυγραμματισμών μελετά το κείμενο ως συνισταμένη της κοινής δράσης της γλώσσας και άλλων τρόπων κατασκευής σημασίας (Παπαδοπούλου 2001). Ο γραπτός λόγος αποτελεί ένα πολυτροπικό σύστημα οπτικής επικοινωνίας, όπου πολλοί τρόποι, δηλαδή πολλά αναπαραστατικά μέσα συντίθενται για την παραγωγή σημασίας.

---

⁷ Σύμφωνα με αυτή τη θεώρηση οι γραπτές εκφορές δεν αναπαριστούν την πραγματικότητα αλλά τις προφορικές εκφορές.

3.2 Πολυτροπικότητα

Οι αλλαγές στις θεσμικές διευθετήσεις σχετικά με την εκπαίδευση έχουν οδηγήσει σε μια νέα πραγματικότητα της γλωσσικής αγωγής και της δημιουργίας κειμένων. Σ' αυτή την αλλαγή έχει συμβάλλει η όλο και μεγαλύτερη μετακίνηση προς οπτικές μορφές αναπαράστασης των «πραγμάτων», οι οποίες με την πάροδο του χρόνου κυριαρχούν όλο και περισσότερο σε ορισμένα πεδία επικοινωνίας. Η γλώσσα ως γραπτός λόγος (και ως προφορικός) λόγος υπάρχει τώρα σε ένα πολυτροπικό τοπίο, δηλαδή σε ένα τοπίο όπου συνυπάρχουν διάφοροι τρόποι αναπαράστασης. Αυτό σημαίνει ότι τα γραπτά κείμενα για παράδειγμα δεν μπορούν να γίνουν κατανοητά μόνο με αναφορά ή χρήση του γραπτού λόγου. Το νόημα ενός κειμένου κατανέμεται τώρα πλέον αρκετά συχνά ανάμεσα στον τρόπο του γραπτού λόγου και στον τρόπο της εικόνας (Kress 2000).

Αναλύοντας τα γραπτά κείμενα με την έννοια της πολυτροπικότητας, παρατηρούμε τους τρόπους που συνδυάζονται τα γλωσσικά και μη γλωσσικά στοιχεία για την κατασκευή της σημασίας (Παπαδοπούλου 2002). Ειδικότερα, μελετώντας και αναλύοντας ένα πολυτροπικό κείμενο⁸ εστιάζουμε στο ότι τα μηνύματά του δομούνται όχι μόνο με τη γλώσσα (γραπτή ή προφορική) αλλά και με την εικόνα, τα χρώματα, την τυπογραφία, ακόμα και με τις κιναισθητικές πράξεις (χειρονομίες, πόζες κ.λπ.) (Χοντολίδου 2000).

Η πολυτροπικότητα θεωρείται πια όχι ως ένα επιπλέον στοιχείο που προστίθεται στην ανάλυση της επικοινωνίας, αλλά ως ουσιαστική και θεμελιώδης παράμετρος ενός κειμένου. Σε κάθε κείμενο ένας ή περισσότεροι τρόποι μπορούν να είναι κυρίαρχοι αλλά ακόμη και σε κείμενα που φαίνεται ότι ένας τρόπος υπερισχύει των άλλων, μια προσεκτικότερη μελέτη θα μας έδειχνε πως και άλλοι τρόποι είναι εξίσου σημαντικοί.

---

⁸ Ως κείμενο σήμερα η γλωσσολογία, οι θεωρίες της λογοτεχνίας αλλά και η εκπαιδευτική γλωσσολογία θεωρούν μια σύνθετη ποικιλία κοινωνικών καταστάσεων ή συμβάντων, όπως γραπτά κείμενα και αφίσες, σχολικά μαθήματα και πολιτικούς λόγους, θεατρικές παραστάσεις κ.α. Με την ίδια έννοια αναφέρονται και σ' αυτή την περίπτωση.

3.3 Διαχείριση πολυτροπικών κειμένων από τα παιδιά

Η πολυτροπική λειτουργία της γραφής, στην οποία η σημασία του γραπτού μηνύματος προϋποθέτει τη διαχείριση και άλλων συστημάτων οπτικής επικοινωνίας⁹, διαμορφώνει την αναγκαιότητα ενός πολλαπλού οπτικού γραμματισμού που θα μπορούσε να αποτελέσει το πλαίσιο για τη διδακτική του γραπτού λόγου στο νηπιαγωγείο και στο σχολείο γενικότερα. Μέσα σ' ένα τέτοιο περιβάλλον γραμματισμού τα παιδιά θα μπορούσαν να είναι σε θέση να ερμηνεύουν και να κατασκευάζουν τέτοιου τύπου μηνύματα (Kress 1997). Προς αυτή την κατεύθυνση μας οδηγούν και αποτελέσματα ερευνών που αποδεικνύουν πως τα παιδιά διαθέτουν μια πρώιμη ικανότητα στη διαχείριση πολυτροπικών κειμένων (Παπαδοπούλου 2001-Γιαννικοπούλου 2002).

Αυτά τα αποτελέσματα αφορούν παιδιά κυρίως της προσχολικής εκπαίδευσης, γιατί σε αυτόν τον τομέα χρησιμοποιούνται συχνότερα βιβλία με εικόνες και πολυτροπικά κείμενα γενικότερα, από τη στιγμή που δεν υπάρχει ειδικό σχολικό εγχειρίδιο και συγκεκριμένη ύλη που πρέπει να καλυφθεί.

Από τα παραπάνω προκύπτει το ερώτημα:σε τι μας είναι τελικά χρήσιμη η έννοια της πολυτροπικότητας στο νηπιαγωγείο αλλά και γενικά στην εκπαίδευση; Η Χοντολίδου Ε.(Χοντολίδου 2000) προσπαθώντας να απαντήσει στο ερώτημα υποστηρίζει: «Το ζήτημα μπορεί να ιδωθεί από δυο πλευρές:στο σχολείο διδάσκονται πλέον διαρκώς, ούτως ή άλλως, πολυτροπικά «κείμενα»: προσεγγίζονται και παράγονται και παράγονται λογοτεχνικά κείμενα, διδάσκονται και παράγονται ζωγραφικά έργα, οι μαθητές/ τριες δραματοποιούν, οι καθηγητές/ τριες διδάσκουν. Από την άλλη το σχολείο θα όφειλε να ανοίξει τους ορίζοντές του στη συστηματική διδασκαλία και ανάλυση των πολυτροπικών κειμένων προετοιμάζοντας έτσι τους/τις μαθητές/τριες του να χειρίζονται ικανοποιητικά την πληθώρα των πολυτροπικών κειμένων που τους περιβάλλει(τύπος, τηλεόραση, teletext, βιντεοκλίπ, Internet κ.λπ.). Μια συστηματική μελέτη και κατανόηση της πολυτροπικότητας αυτών των σχολικών πολυτροπικών «κειμένων» (από σχολικά βιβλία και κινηματογραφικές ταινίες μέχρι τις εργασίες των μαθητών/τριών) θα καθιστούσε τόσο τους/ τις εκπαιδευτικούς όσο και τους/ τις μαθητριες συνειδητότερους/ ες στην επικοινωνία μεταξύ τους (αλλά και με τους άλλους) και θα τους διευκόλυνε στην πρόσληψη και αποκωδικοποίηση της πραγματικότητας που βιώνουν. Κατά συνέπεια, θα έκανε την εκπαίδευση πιο ουσιαστική.»

---

⁹ Περιλαμβάνει π.χ. διεπιφάνειες πολυμέσων, επεξεργασία κειμένου και επιτραπέζια τυπογραφία (desktop publishing)

4. Η ανάγνωση στο Νέο Αναλυτικό Πρόγραμμα για την Προσχολική Εκπαίδευση

Το «Διαθεματικό ενιαίο πλαίσιο προγραμμάτων σπουδών για το Νηπιαγωγείο (Δ.Ε.Π.Π.Σ.) ορίζει το νέο πλαίσιο οργάνωσης της αγωγής στο νηπιαγωγείο.

Είναι αναμφισβήτητο ότι αυτό το πρόγραμμα θα δώσει μια νέα ποιότητα στην προσχολική εκπαίδευση αναβαθμίζοντας και εκσυγχρονίζοντάς την. Οι συντάκτες του θεώρησαν πως, για να είναι αναπτυξιακά κατάλληλο και αποτελεσματικό για τα παιδιά του νηπιαγωγείου όσον αφορά τη γλωσσική εκπαίδευση, θα πρέπει να υποστηρίζει το ρόλο της γλώσσας σε όλα τα γνωστικά αντικείμενα¹⁰.

Στο νέο, λοιπόν, πρόγραμμα σπουδών θεωρείται πως η γλώσσα οικοδομείται εξελικτικά, τόσο μέσα από επικοινωνιακές σχέσεις υποστηρικτικού χαρακτήρα, όσο και μέσα από ειδικές διαδικασίες μάθησης. Οι όροι προ-ανάγνωση και προ-γραφή αντικαθίστανται από την ανάγνωση και τη γραφή, προστίθεται όμως και η προφορική επικοινωνία (ομιλία και ακρόαση) ως ξεχωριστός τομέας, με βάση τον οποίο συγκεκριμένες ικανότητες πρέπει να αναπτυχθούν.

Συγκεκριμένα για την ανάγνωση, το νέο διαθεματικό πρόγραμμα προβλέπει πως στο χώρο του νηπιαγωγείου τα παιδιά θα πρέπει να έρχονται αβίαστα σε επαφή με τις διαφορετικές εκδοχές του γραπτού λόγου (βιβλία, εφημερίδες, περιοδικά, κ.τ.λ.) και να τις αναγνωρίζουν με βάση τα εξωτερικά τυπογραφικά χαρακτηριστικά και το περιεχόμενο. Ειδικότερα, πρέπει να τους δίνονται ευκαιρίες να υιοθετούν βασικές συμβάσεις ανάγνωσης του αλφαβητικού συστήματος, να αναγνωρίζουν οικείες λέξεις στον περιβαλλοντικό έντυπο λόγο και μέσα σε κείμενα, να χρησιμοποιούν τη βιβλιοθήκη της τάξης. Παράλληλα είναι σημαντικό δραστηριότητες όπως η διήγηση ενός παραμυθιού, η ανάγνωση των κανόνων ενός παιχνιδιού ή άλλων απλών κειμένων που κάποιος (συνήθως ο εκπαιδευτικός) διαβάζει στα παιδιά φωναχτά, να χρησιμοποιούνται όχι μόνο προς τέρψη των παιδιών αλλά και για να έρθουν τα νήπια πιο κοντά στο γραπτό λόγο και στις διαφορετικές εκδοχές του. Εξίσου σημαντική προς την ίδια κατεύθυνση θεωρείται και η συλλογή πληροφοριών από διάφορες πηγές στις οποίες συμπλέκονται γραπτός λόγος και εικόνα. Επίσης στο νέο Δ.Ε.Π.Π.Σ. προτείνεται η ανάδειξη των σχέσεων γραπτής/ προφορικής γλώσσας και η άσκηση, μέσα από γλωσσικά παιχνίδια, στον εντοπισμό των φθόγγων στην αρχή ή στο τέλος μιας λέξης. Αυτό επιτυγχάνεται και μέσω της αναγνώρισης και απομόνωσης γραμμάτων και ο

---

¹⁰ Γνωστικά αντικείμενα ονομάζονται οι εκπαιδευτικοί τομείς πάνω στους οποίους θα πραγματοποιηθούν δραστηριότητες μέσα στο νηπιαγωγείο, π.χ. γλώσσα, φυσικές επιστήμες, εικαστικά, μαθηματικά, φυσική αγωγή κ.τ.λ.

συνδυασμός αυτών με στόχο την ανάγνωση άγνωστων λέξεων (Δ.Ε.Π.Π.Σ., Αρ. φύλλου 1376, Τ.Β΄, 18-10-2001).

Ως τώρα, οι δραστηριότητες που εμφανίζονταν στο χώρο του νηπιαγωγείου αφορούσαν, κυρίως, την εξαντλητική εξάσκηση στα γράμματα (παρότι επίσημα το παλιό αναλυτικό πρόγραμμα δεν προέβλεπε κάτι τέτοιο), γεγονός που αποδεικνύεται εύκολα αν αναλογιστεί κανείς τον τεράστιο αριθμό βιβλίων με ασκήσεις που αφορούν αυτό το θέμα και διατίθενται στο εμπόριο. Σ' αυτές τις δραστηριότητες έρχεται να βάλει τέλος το νέο θεσμικό πλαίσιο.

Με το νέο Δ.Ε.Π.Π.Σ. η γλώσσα γίνεται κεντρικός άξονας των σπουδών του νηπιαγωγείου καθώς ο γραπτός και προφορικός λόγος υφίσταται σε όλα τα γνωστικά αντικείμενα και είναι παρών σε όλους τους τομείς της δράσης του νηπίου μέσα και έξω από το σχολικό χώρο.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ-ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Είδαμε στα προηγούμενα κεφάλαια ότι τα παιδιά έρχονται από πολύ νωρίς σε επαφή με το γραπτό λόγο, αναπτύσσουν συμπεριφορές και διαμορφώνουν αντιλήψεις για αυτόν πριν αρχίσει η συστηματική διδασκαλία στο δημοτικό σχολείο. Αυτή η στάση, λοιπόν, των παιδιών απέναντι στη γραφή και την ανάγνωση στην προσχολική ηλικία αποτελεί ένα γοητευτικό πεδίο έρευνας.

Αντικείμενο της παρούσας έρευνας αποτελούν οι στρατηγικές ανάγνωσης που ενεργοποιούν τα παιδιά προσχολικής ηλικίας και η ικανότητά τους να τις διαφοροποιούν ανάλογα με ποικίλες παραμέτρους (τις οποίες αναφέρουμε αναλυτικά παρακάτω). Η έρευνα πραγματοποιήθηκε τον Απρίλιο και Μάιο του 2003, προς το τέλος δηλαδή της σχολικής χρονιάς, σε δύο νηπιαγωγεία της πόλης του Βόλου. Για την αναζήτηση των στρατηγικών χρησιμοποιήθηκαν διαφορετικά κείμενα ως προς την πολυτροπικότητά τους. Τα κείμενα δηλαδή, με τα οποία ήρθαν σε επαφή τα παιδιά ήταν διαφορετικά ως προς την τυπογραφία, το χρωματισμό και τις εικόνες. Μελετήθηκαν επίσης οι παράμετροι:

α) του χρόνου. Διερευνήθηκε δηλαδή το πόσο θα επηρέαζε τα αποτελέσματα το γεγονός ότι η παρούσα έρευνα πραγματοποιήθηκε προς το τέλος της σχολικής χρονιάς.

β) της συμμετοχικής ή ατομικής εργασίας. Κατά τις ερευνητικές παρεμβάσεις τα παιδιά ασχολήθηκαν με τις δραστηριότητες ατομικά και ομαδικά. Σκοπός ήταν να παρατηρηθούν οι τυχόν αλλαγές που θα προέκυπταν στον τρόπο αντιμετώπισης των κειμένων από τα παιδιά, όταν θα απαντούσαν ατομικά ή ως μέλη μιας ομάδας.

Επιχειρήσαμε επίσης να βγάλουμε κάποια συμπεράσματα για τη σχέση της διδακτικής μεθοδολογίας που χρησιμοποιεί η νηπιαγωγός και της άποψής της για το γραμματισμό, σε σχέση με τις στρατηγικές ανάγνωσης που υιοθετούν τα παιδιά.

1. ΧΡΟΝΟΣ ΚΑΙ ΔΕΙΓΜΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Στην έρευνά μας συμμετείχαν περίπου 40 παιδιά 2 νηπιαγωγείων της πόλης του Βόλου (2^ο και 3^ο ολοήμερο νηπιαγωγείο Βόλου) ηλικίας 4-6 ετών. Από αυτά τα 32 ήταν νήπια και τα 8 προνήπια. Συγκεκριμένα στην έρευνα συμμετείχαν 17 αγόρια (τα 4 ήταν προνήπια) και τα κορίτσια 23 (4 ήταν προνήπια). Στα δύο αυτά νηπιαγωγεία φοιτούν παιδιά κυρίως υπαλλήλων, με εργαζόμενες μητέρες. Τα νηπιαγωγεία στεγάζονται σε χώρο που έχει κατασκευαστεί για αυτό το σκοπό. Στο ίδιο κτίσμα στεγάζονται δύο κλασικά νηπιαγωγεία και ένα ειδικό. Οι νηπιαγωγοί έχουν πάνω από δεκαπέντε χρόνια υπηρεσίας. Οι αίθουσες είναι φωτεινές και άνετες. Μέσα στις αίθουσες τα παιδιά έρχονται συνεχώς σε επαφή με το γραπτό λόγο (πινακίδες στις γωνιές, βιβλία, παρουσιολόγιο). Και τα δύο νηπιαγωγεία έχουν αρκετά καλά οργανωμένη τη γωνιά της βιβλιοθήκης και στο χώρο του σχολικού συγκροτήματος γενικότερα λειτουργεί δανειστική βιβλιοθήκη. Επίσης και οι δύο αίθουσες διαθέτουν γωνιά γραφής και ανάγνωσης.

Στη συνέχεια παρουσιάζονται πληροφορίες για τον τρόπο που χρησιμοποιούν οι νηπιαγωγοί για την προσέγγιση του γραπτού λόγου στην τάξη. Η διερεύνηση των απόψεων των νηπιαγωγών έγινε μέσω ερωτηματολογίου (το οποίο παρατίθεται αναλυτικά στο παράρτημα Ι), συζήτησης και επιτόπιας παρατήρησης. Το γραπτό υλικό που χρησιμοποιούν συνήθως στις οργανωμένες και ημι-οργανωμένες δραστηριότητες είναι κυρίως βιβλία, περιοδικά, εφημερίδες, παιδαγωγικά παιχνίδια (με κάρτες κ.τ.λ.) αλλά και αφίσες, σταυρόλεξα και κόμικς. Το γραπτό υλικό εισάγεται στην τάξη σχεδόν πάντα μέσω παιχνιδιού. Σπάνια χρησιμοποιούν πίνακες αναφοράς. Στις δραστηριότητες γραμματισμού κάνουν χρήση λειτουργικών γραπτών¹¹, όπως συνταγές, άρθρα από περιοδικά και αφίσες. Το υλικό το φέρνουν στην τάξη σχεδόν πάντα οι νηπιαγωγοί. Τα παιδιά δείχνουν να ενδιαφέρονται για το υλικό, όταν γνωρίζουν εκ των προτέρων ότι οι δραστηριότητες που θα ακολουθήσουν την παρουσίασή του περιλαμβάνουν κατασκευές (π.χ. έχοντας ως γραπτό υλικό τις συνταγές, τα παιδιά ασχολήθηκαν με περίσσια προθυμία στην κατασκευή της δικής τους συνταγής, από την καταγραφή των υλικών ως την πραγματοποίησή της). Τα δυο νηπιαγωγεία διαθέτουν παρουσιολόγια, που όμως δεν έχουν στυλ τετραδίου (τα παιδιά δεν γράφουν για να το συμπληρώσουν). Τα παρουσιολόγια αυτά συμπληρώνονται από τα παιδιά κάθε πρωί. Η γωνιά της βιβλιοθήκης προσελκύει συχνά τα παιδιά και στα δύο νηπιαγωγεία, χωρίς να χρειάζεται ιδιαίτερη παρότρυνση από τις νηπιαγωγούς. Το

---

¹¹ Λειτουργικό είναι οποιοδήποτε γραπτό υλικό δεν έχει κατασκευαστεί για διδακτικούς σκοπούς, για χρήση στο νηπιαγωγείο ή για να καλύψει σχολικές ανάγκες.

ενδιαφέρον των παιδιών για αυτή τη γωνιά κορυφώνεται όταν υπάρχουν καινούρια βιβλία, περιοδικά.

Όσον αφορά την ανάγνωση οι νηπιαγωγοί έχουν παρόμοιες απόψεις. Θεωρούν πως είναι ένα γνωστικό αντικείμενο του οποίου η προσέγγιση είναι εφικτή στο νηπιαγωγείο μόνο που χρειάζεται προσεκτική δουλειά και μεθοδικότητα. Ακολουθούν μια διδασκαλία των γραμμάτων που στηρίζεται κυρίως σε βιβλία που κυκλοφορούν στο εμπόριο για το σκοπό αυτό και περιέχουν φράσεις, ποιηματάκια για κάθε γράμμα, τα οποία αποστηθίζουν τα παιδιά. Την εποχή που επισκεφθήκαμε τα νηπιαγωγεία τα παιδιά είχαν διδαχθεί σχεδόν όλα τα γράμματα της αλφαβήτου και από τα 40 παιδιά 2-3 γνώριζαν να διαβάζουν και περίπου 5 να συλλαβίζουν. Τέλος όλα τα παιδιά ήξεραν να αναγνωρίζουν το όνομά τους.

Το δείγμα αυτής της έρευνας, δεν μπορεί να θεωρηθεί αντιπροσωπευτικό, δίνεται όμως η δυνατότητα να γίνουν κάποιες διαπιστώσεις, οι οποίες αν και δεν μπορούν να γενικευτούν όμως βοηθούν στο να δοθεί μια πρώτη απάντηση στο ερώτημα «πώς τα παιδιά προσεγγίζουν το γραπτό λόγο και γιατί χρησιμοποιούν τον έναν ή τον άλλο τρόπο». Τα δεδομένα και τα αποτελέσματα παραθέτονται ενιαία γιατί και στα δύο νηπιαγωγεία υιοθετούνταν παρόμοιος τρόπος προσέγγισης της ανάγνωσης.

2. ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Η έρευνα σκόπευε στην καταγραφή των στρατηγικών που χρησιμοποιούν τα παιδιά προσχολικής ηλικίας για να προσεγγίσουν κείμενα διαφορετικής μορφής. Επιπλέον αναζητήθηκαν οι συγκεκριμένοι παράμετροι που ενδεχομένως καθορίζουν την επιλογή των στρατηγικών ανάγνωσης των παιδιών. Πιο συγκεκριμένα θελήσαμε να δούμε αν οι στρατηγικές ανάγνωσης των παιδιών καθορίζονται από:

1. το ενδιαφέρον των παιδιών για το κείμενο
2. την μονοτροπικότητα ή πολυτροπικότητα των κειμένων. Αν δηλαδή η ανάγνωση του κειμένου από τα παιδιά προσχολικής ηλικίας καθορίζεται από την παρουσία:
  - α) εικόνων (σχέδια, φωτογραφίες)
  - β) συμβολικών συστημάτων (π.χ. ο κεραυνός στο σήμα της Δ.Ε.Η.)
  - γ) χρωμάτων
  - δ) ιδιαίτερης τυπογραφίας.
3. τον τύπο κειμένου
4. το χρόνο διεξαγωγής της έρευνας
5. την ομαδική η ατομική επεξεργασία των κειμένων.

Θέλοντας λοιπόν, να διερευνήσουμε τους παραπάνω παράγοντες διεξήγαμε στα νηπιαγωγεία 4 ερευνητικές παρεμβάσεις που ολοκληρώθηκαν σε δέκα επισκέψεις στο χώρο. Υποθέσαμε πως τα παιδιά του νηπιαγωγείου είναι σε θέση να εντοπίσουν το γραπτό λόγο στις διάφορες εκδοχές του και έχουν υιοθετήσει βασικές συμβάσεις της ανάγνωσης. Κάναμε αυτή την υπόθεση ορμώμενοι από τις συζητήσεις με τις νηπιαγωγούς σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο εισάγουν τα παιδιά στην ανάγνωση.

3. ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ

3.1 1^Η ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

3.1.1. ΣΤΟΧΟΣ: Με αυτήν την παρέμβαση θελήσαμε να διερευνήσουμε κατά πόσο τα νήπια μπορούσαν να αντιληφθούν τους διαφορετικούς τρόπους (συμβατικό ή πρωτότυπο) με τους οποίους μπορεί να γραφτεί ένα κείμενο και να καταγράψουμε τις στρατηγικές που ακολουθούσαν για να το πετύχουν αυτό.

3.1.2. ΥΛΙΚΑ: Στην πρώτη αυτή παρέμβαση, χρησιμοποιήθηκε ένα πρόγραμμα κινηματογραφικών προβολών (εικ.1, παράρτημα ΙΙΙ) και τα εξώφυλλα από τις αντίστοιχες βιντεοταινίες. Από τους 13 τίτλους ταινιών που υπήρχαν στο πρόγραμμα προτιμήσαμε να χρησιμοποιήσουμε μόνο 7 γιατί θεωρήσαμε ότι μεγαλύτερος αριθμός θα λειτουργούσε ανασταλτικά για τη συμμετοχή των παιδιών στη διαδικασία. Κριτήριο για την επιλογή των τίτλων των ταινιών αποτέλεσαν:

α) η απήχηση των ταινιών στα παιδιά (πληροφορίες που πήραμε από κατάσταση ενοικίασης VIDEO & DVD) και οι οποίες ίσως να είχαν επίδραση στην προθυμία των παιδιών να ασχοληθούν με το αντικείμενο.

β) οι διαφοροποιήσεις που τυχόν είχαν οι τίτλοι ως γραπτά κείμενα, η παρουσία δηλαδή αριθμών ή συμβόλων ή σημείων στίξης που θα παρενέβαιναν στη ροή της γλωσσικής πληροφορίας και οι οποίες ενδεχομένως θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν από τα παιδιά κατά τη διαδικασία αναζήτησης του συγκεκριμένου κάθε φορά τίτλου.

γ) οι ομοιότητες των τίτλων (π.χ. όμοιο πρώτο γράμμα, πλήθος λέξεων) και οι οποίες ίσως να δυσκόλευαν τα παιδιά στην αναζήτηση του τίτλου και να τα ωθούσαν έτσι να ενεργοποιήσουν άλλες στρατηγικές.

Οι επτά τίτλοι ήταν (παράρτημα ΙΙΙ):

- Μπαμπούλας Α.Ε. (εικ.2)
- Τα 101 Σκυλιά της Δαλματίας (εικ.3)
- Χαμένη Ατλαντίδα (εικ.4)
- Ο Τίγρης, ο Γουίνι και η Παρέα τους (εικ.5)
- Ο Πήτερ Παν στη Χώρα του Ποτέ (εικ.6)
- Ποντικομικρούλης (εικ.7)
- Μουλάν (εικ.8)

3.1.3. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ: Αφιετηρία της παρέμβασης ήταν η συζήτηση με όλα τα παιδιά μαζί για τον κινηματογράφο, τις ταινίες που έχουν δει, ποιες τους άρεσαν και γιατί, αν έχουν VIDEO και αν παρακολουθούν μόνοι τους ή με τους γονείς τους ταινίες. Κατόπιν παρουσιάζαμε το υλικό λέγοντας πως θέλουμε να μάθουμε πότε προβάλλονται οι συγκεκριμένες ταινίες, έτσι ώστε να αναρτήσουμε ένα πρόγραμμα στο νηπιαγωγείο όπου δουλεύουμε, το οποίο είναι έξω από την πόλη, για να ξέρουν και τα παιδιά εκεί πότε να έρθουν να τις δουν. Χρειαζόμασταν λοιπόν, τη βοήθειά τους. Έπειτα τα παιδιά καλούνταν ατομικά σε ιδιαίτερο χώρο. Εκεί τους ζητούσαμε να αντιστοιχίσουν τα εξώφυλλα των βιντεοκασετών στους τίτλους που υπήρχαν στο πρόγραμμα. Αν και σχεδόν κανένα από τα παιδιά δε δυσκολεύτηκε να αναγνωρίσει τον τίτλο της βιντεοταινίας βλέποντας την εικόνα που τον συνόδευε, όμως θεωρήσαμε καλό να υποδεικνύουμε στα παιδιά τον τίτλο πάνω στο εξώφυλλο. Στο τέλος τους ζητούσαμε να μας εξηγήσουν το «μυστικό» που τους βοήθησε στη φάση της αντιστοίχισης.

3.1.4. ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΤΗΣ ΤΑΥΤΙΣΗΣ

Οι στρατηγικές που χρησιμοποίησαν τα παιδιά για να αντιστοιχίσουν τους τίτλους των ταινιών παρουσιάζονται στον πίνακα που ακολουθεί (πιν.1, αναλυτικά οι απόψεις των παιδιών φαίνονται στο παράρτημα II).

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ	ΠΑΙΔΙΑ 39
Καμία επιλογή	4
Τυχαία επιλογή	6
Επιλογή μέσω γραμμάτων ως συμβόλων	
Το πρώτο γράμμα	25
Το πρώτο και το δεύτερο γράμμα σε συνδυασμό	12
Το τελευταίο γράμμα	2
Τα τελευταία γράμματα από την τελευταία λέξη	1
Επιλογή μέσω γραμμάτων ως σχημάτων-εικόνων	
Ταύτιση των γραμμάτων ένα προς ένα	2
Η επανάληψη του ίδιου γράμματος(«ς»)στο τέλος των λέξεων	4
Η συντομογραφία	7

Επιλογή μέσω της γενικής εικόνας του κειμένου	
Τα σημεία στίξης	3
Η συνολική εικόνα μιας λέξης ή του τίτλου	6
Το πλήθος των γραμμάτων/ λέξεων	12
Ο αριθμός	6

Όπως φαίνεται τα παιδιά χρησιμοποιούσαν συχνά περισσότερες από μία στρατηγικές για να εκπληρώσουν το καθήκον που τους ζητήθηκε. Η κύρια στρατηγική αφορούσε την αναγνώριση κάποιων γραμμάτων ως συμβόλων, δηλαδή προϋπόθετε τη διαχείριση γραφοφωνηματικών αντιστοιχίσεων. Σε αυτή την περίπτωση κριτήριο επιλογής ήταν το πρώτο γράμμα του κειμένου (πάνω από τα μισά παιδιά το χρησιμοποίησαν), ενώ σε περίπτωση όμοιων πρώτων γραμμάτων, τα παιδιά χρησιμοποιούσαν το συνδυασμό πρώτου και δεύτερου γράμματος. Αυτή η στάση φαίνεται να διευκολύνεται από την εξοικείωση με το παρουσιολόγιο που υπήρχε σε κάθε τάξη και την έμφαση που έχει δοθεί στην αναγνώριση του πρώτου γράμματος ως διαφοροποιητικού χαρακτηριστικού των ονομάτων των παιδιών. Για αυτό και δεν είναι καθόλου περίεργο το γεγονός ότι το «μυστικό» πολλών παιδιών ήταν ότι ο τίτλος άρχιζε από το ίδιο γράμμα που άρχιζε το όνομά τους ή το όνομα κάποιου συμμαθητή τους.

Η δεύτερη στρατηγική αφορούσε την αναγνώριση κάποιων γραμμάτων ως σχημάτων-εικόνων. Σ' αυτή την περίπτωση τα παιδιά αντιστοιχίζαν ένα προς ένα τα γράμματα, χωρίς όμως να αναφέρονται κατά ανάγκη στη φωνητική τους αξία. Επιπλέον κάποια γράμματα που εμφανίζονταν με ιδιαίτερη τυπογραφία φαίνεται ότι τράβηξαν την προσοχή κάποιων παιδιών και αποτέλεσαν κριτήριο για την ταύτιση των κειμένων (το Α.Ε στον τίτλο Μπαμπούλας Α.Ε.).

Μια τρίτη κατηγορία στρατηγικών αφορούσε τη γενική εικόνα του κειμένου. Τα σημεία στίξης, ο αριθμός μέσα στον τίτλο και η συνολική εικόνα μιας λέξης ή του τίτλου αποτελούσαν μέσα για την αντιστοίχιση των τίτλων. Για παράδειγμα μερικά παιδιά κατάφεραν να αντιστοιχίσουν σωστά τους τίτλους αναγνωρίζοντας ολόκληρες λέξεις (όπως Πήτερ Παν, Γουίνι, Σκυλιά) τις οποίες όπως εξήγησαν, έχουν ξαναδεί και ξέρουν να αναγνωρίζουν. Επιπλέον σ' ένα αρκετά σημαντικό αριθμό παιδιών παρατηρήθηκε η τάση να μετρούν τον αριθμό των λέξεων και των γραμμάτων. Για παράδειγμα ένα παιδί για να αντιστοιχίσει την ταινία «Ο Πήτερ Παν στη Χώρα του Ποτέ» έψαξε να βρει τον τίτλο που είχε δύο Π. ενώ άλλο παιδί έψαξε να βρει τα πολλά Α της λέξης Ατλαντίδα για να κάνει την ταύτιση. Επίσης θα πρέπει να αναφερθεί ότι ένας σχετικά μικρός αριθμός παιδιών δε

χρησιμοποίησε καμία συγκεκριμένη στρατηγική (τυχαία επιλογή) για να ταυτίσει τα κείμενα κι αυτό συνέβη σε μεμονωμένες περιπτώσεις και όχι στο σύνολο των τίτλων. Τέλος να σημειώσουμε εδώ ότι δύο από τα παιδιά ήξεραν ανάγνωση οπότε και διάβασαν τους τίτλους.

4.1.5. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ: Αρχικά η χρήση του πρώτου γράμματος η του πρώτου και του δεύτερου σε συνδυασμό ήταν αναμενόμενη, από τη στιγμή που γνωρίζαμε ήδη ότι τα παιδιά ξέρουν να ξεχωρίζουν τα ονόματά τους κυρίως από το πρώτο γράμμα. Αντίθετα υπερεκτιμήσαμε τη θέση των σημείων στίξης και του αριθμού μέσα στους τίτλους θεωρώντας τα τρανταχτά σημάδια των τίτλων, ικανά να προσελκύουν το μάτι των παιδιών και ίσως να το μονοπωλήσουν, ώστε να αρκεστεί σ' αυτά για να κάνει την αντιστοίχιση, πράγμα το οποίο έγινε από πολύ μικρό αριθμό παιδιών.

Αξίζει εδώ να αναφερθούμε στο γεγονός ότι τα προνήπια δυσκολεύτηκαν ιδιαίτερα να αντιστοιχίσουν τους τίτλους, χρησιμοποίησαν όμως τις ίδιες σχεδόν στρατηγικές με τα νήπια. Και τα 4 παιδιά που δεν έκαναν καμία αντιστοίχιση (καμία επιλογή) ήταν προνήπια.

Επίσης τα παιδιά τα οποία έκαναν τις αντιστοιχίσεις τους στην τύχη (τυχαία επιλογή) είχαν ως «μυστικό» τους τη σκέψη τους, το μυαλό τους και τη γενικότερη καλή τους γνώση για το αντικείμενο.

Αξιοσημείωτο είναι, τέλος, το γεγονός ότι ένα νήπιο, όταν βρέθηκε σε δύσκολη θέση επειδή δεν μπορούσε να αντιστοιχίσει τον τελευταίο τίτλο, χρησιμοποίησε μια πιο «πονηρή» στρατηγική. Έψαξε ανάμεσα στους τίτλους να βρει αυτόν που δεν είχε αντιστοιχίσει ούτε μια φορά μέχρι εκείνη τη στιγμή και σ' αυτόν αντιστοίχισε το τελευταίο εξώφυλλο. Μας είπε μάλιστα ότι αυτό ήταν το «μυστικό» του για τον τελευταίο τίτλο («δεν είχε μείνει τίποτα άλλο, οπότε αυτό είναι το σωστό»).

3.2 2^η ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

3.2.1. ΣΤΟΧΟΣ: Ο γενικός στόχος μας σ' αυτήν την 2^η παρέμβαση είναι όμοιος με αυτόν της 1^{ης}. Ειδικότερα όμως διερευνήθηκε αν η ύπαρξη διαφορετικού τύπου κειμένων (περισσότερο πολυτροπικά, ύπαρξη αποπλαισιωμένου κειμένου) επιδρά στις στρατηγικές ανάγνωσης των παιδιών.

3.2.2. ΥΛΙΚΟ: Στη δεύτερη ερευνητική παρέμβαση χρησιμοποιήθηκε υλικό από το ένθετο για παιδιά «Οι Ερευνητές Πάνε Παντού» της εφημερίδας «Καθημερινή». Τα 5 δισέλιδα άρθρα και οι 3 τίτλοι άρθρων επιλέχθηκαν με κριτήριο τον πολυτροπικό τρόπο γραφής τους. Θεωρήθηκε πως τα θέματά τους θα προκαλούσαν το ενδιαφέρον των παιδιών γιατί τα άρθρα αυτά απευθύνονται σε παιδιά και η ιδιαίτερη τυπογραφία που χρησιμοποιούν, τα χρώματα αλλά και τα ενδιαφέροντα θέματα με τα οποία καταπιάνονται φαίνεται πως δεν αφήνουν αδιάφορα τα παιδικά μυαλά.

Τα 5 δισέλιδα άρθρα ήταν (βλ. παράρτημα ΙΙΙ):

- Οι τρομερές πλωτές μασέλες (ένα άρθρο για τους κροκόδειλους),(εικ.9)
- Ο κύριος Αγκάθης (ένα άρθρο για το σκαντζόχοιρο)(εικ.10)
- ΠΟΛΕΜΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ (ένα αφιέρωμα στο Καράτε, το Τζούντο, το Τάε Κβον Ντο κ.τ.λ.)(εικ.11)
- Ένα ΝΗΣΙ γεμάτο ΠΥΡΓΟΥΣ (ένα άρθρο για τους πύργους της Νάξου)(εικ.12)
- Ήλιε μας, ήλιε μας, βασιλιά μας...(ένα άρθρο για τον ήλιο)(εικ.13)

Οι 3 τίτλοι άρθρων ήταν:

- Σοκολάτα
Η τροφή των θεών (εικ.14)
- ΚΟΛΑΖ
μην πετάς τίποτα (εικ.15)
- ΚΕΡΑΥΝΟΣ (εικ.16)

3.2.3. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ: Πρέπει να αναφερθεί εδώ ότι η επιλογή των άρθρων αλλά και η διαδικασία που ακολουθήθηκε για τη διεξαγωγή της παρέμβασης αυτής, στηρίχθηκε σε προϋπάρχουσα έρευνα των Παπαδοπούλου και Ποιμενίδου (2001). Η ερευνητική τους παρέμβαση έγινε στην αρχή της σχολικής χρονιάς για αυτό και παρακάτω θα επιχειρηθεί μια σύγκριση των αποτελεσμάτων της με αυτών της παρούσας έρευνας. Πριν περάσουμε στο καθαρά ερευνητικό στάδιο, εμφανίζαμε στα παιδιά ένα τεύχος από το περιοδικό

«ΕΡΕΥΝΗΤΕΣ» και διερευνούσαμε μέσω συζήτησης, τις γνώσεις και την επαφή των παιδιών με το αντικείμενο. Ύστερα παρουσιάζαμε το υλικό λέγοντας στα παιδιά πως ο δημοσιογράφος που έγραψε τα άρθρα αυτά ήθελε να μάθει ποια είναι τα πιο ενδιαφέροντα, συζητούσαμε με τα παιδιά για τα άρθρα ένα-ένα ζητώντας τους να μαντέψουν το περιεχόμενο των άρθρων. Στην περίπτωση αυτή πολύ σημαντικός ήταν ο ρόλος των εικόνων. Επιδιώκαμε την επικέντρωση του ενδιαφέροντος στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του τίτλου (π.χ. χρώμα, υλικά, ιδιαίτερη τυπογραφία). Στο τέλος ζητούσαμε από τα παιδιά να μαντέψουν τον τίτλο, ενώ ολοκληρώνοντας διαβάζαμε τον τίτλο και τον επαναλαμβάναμε με τα παιδιά. Στην επόμενη φάση τα παιδιά καλούνταν και πάλι ατομικά σε ιδιαίτερο χώρο. Εκεί παρουσιάζαμε τις καρτέλες, όπου το κείμενο εμφανιζόταν αποπλαισιωμένο (απαλλαγμένο από πολυτροπικά στοιχεία, εικόνες, χρωματισμό) και εξηγούσαμε ότι γράψαμε τους τίτλους σε καρτέλες για να μπορέσουμε να τις στείλουμε σε γράμμα. Έπειτα ζητούσαμε από τα παιδιά να αντιστοιχίσουν τις καρτέλες στα άρθρα που παριάζουν. Και σε αυτή την περίπτωση ζητούσαμε να μάθουμε το «μυστικό» των νηπίων. Στο τέλος ζητούσαμε από τα νήπια να επιλέξουν το άρθρο που τους άρεσε περισσότερο για να δώσουμε μια απάντηση στο δημοσιογράφο.

3.2.4. ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΤΗΣ ΤΑΥΤΙΣΗΣ

Οι στρατηγικές επιλογής που χρησιμοποίησαν τα παιδιά σε αυτή την αντιστοίχιση παρουσιάζονται στον ακόλουθο πίνακα:

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ	ΠΑΙΔΙΑ
Καμία επιλογή	4
Τυχαία επιλογή	11
Επιλογή μέσω γραμμάτων ως συμβόλων	
Το πρώτο γράμμα	16
Το πρώτο και το δεύτερο γράμμα σε συνδυασμό	9
Το πρώτο και το τελευταίο γράμμα	5
Το τελευταίο γράμμα	1
Τα τελευταία γράμματα από την τελευταία λέξη	2
Επιλογή μέσω γραμμάτων ως σχημάτων-εικόνων	
Ταύτιση των γραμμάτων ένα προς ένα	8
Ένα γράμμα σύμβολο («Π»)	1

Επιλογή μέσω της γενικής εικόνας του κειμένου	
Τα σημεία στίξης	1
Η διαδοχή πεζών κεφαλαίων ως σχέση μεγέθους	4
Η τυπογραφική διάταξη σε δύο σειρές	4
Η συνολική εικόνα μιας λέξης ή του τίτλου	2
Το πλήθος των γραμμάτων	5

Τα παιδιά χρησιμοποίησαν παραπάνω από μια στρατηγικές και σε αρκετές περιπτώσεις χρησιμοποίησαν για κάθε άρθρο διαφορετική στρατηγική. Όμοια με την προηγούμενη παρέμβαση διακρίναμε τρεις στρατηγικές από τις οποίες κυρίαρχη και πάλι βρέθηκε η επιλογή μέσω γραμμάτων ως συμβόλων. Η επιλογή του πρώτου γράμματος συγκέντρωσε την πλειοψηφία των παιδιών, όμως ένας σημαντικός αριθμός χρησιμοποίησε το πρώτο και το δεύτερο γράμμα σε συνδυασμό. Νέο στοιχείο στην παρέμβαση αυτή είναι πως 5 παιδιά επέλεξαν το πρώτο και το τελευταίο γράμμα για να κάνουν την ταύτιση. Στη στρατηγική που αφορούσε την επιλογή μέσω γραμμάτων ως σχημάτων-εικόνων, τα μεγαλύτερα ποσοστά συγκέντρωσε η ταύτιση των γραμμάτων ένα προς ένα. Στην τρίτη στρατηγική όπου τα παιδιά επέλεξαν μέσω της γενικής εικόνας του κειμένου, τα σημεία στίξης δε φάνηκαν να τραβούν την προσοχή των παιδιών. Η διαδοχή των πεζών-κεφαλαίων ως σχέση μεγέθους είχε μεγαλύτερη απήχηση, το ίδιο και η τυπογραφική διάταξη σε δυο σειρές. Για αρκετά παιδιά τέλος, το πλήθος των γραμμάτων αποτέλεσε μέσο για την ταυτοποίηση των κειμένων.

3.2.5. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ: Η χρήση του πρώτου γράμματος, ως μέσου για την ταυτοποίηση των τίτλων σε τόσο μεγάλο βαθμό ήταν αναμενόμενη. Ήδη από την προηγούμενη παρέμβαση είχε φανεί η ιδιαίτερη προτίμηση των παιδιών τόσο στο πρώτο γράμμα, όσο και στο πρώτο και το δεύτερο σε συνδυασμό όταν το πρώτο γράμμα ήταν όμοιο. Ακόμη η ταύτιση των γραμμάτων ένα προς ένα χρησιμοποιήθηκε εδώ από μεγαλύτερο αριθμό παιδιών.

Τα σημεία στίξης δεν κίνησαν και πάλι το ενδιαφέρον των παιδιών. Αντίθετα η τυπογραφική διάταξη του τίτλου σε δύο σειρές θεωρήθηκε από μερικά παιδιά (4) σημάδι που τους διευκόλυνε στην ταύτιση αν και ένα από τα τέσσερα παιδιά αντιστοίχισε τον τίτλο «Σοκολάτα-η τροφή των θεών» με τον τίτλο «ΚΟΛΑΖ-μην πετάς τίποτα». Σε αντίθεση με την προηγούμενη παρέμβαση, εδώ τα προνήπια έδειξαν μια μεθοδικότητα στην αντιστοίχιση των τίτλων. Τα 7 από τα 8 χρησιμοποίησαν συγκεκριμένες στρατηγικές και

κυρίως το πρώτο γράμμα, ενώ ένα προνήπιο αρνήθηκε να λάβει μέρος στη διαδικασία γιατί όπως υποστήριξε, οι καρτέλες με το αποπλαισιωμένο μήνυμα δεν είχαν καμία σχέση με τα άρθρα(δεν έμοιαζαν ούτε στο μέγεθος, ούτε στο χρώμα), άρα δεν μπορούσε να γίνει αντιστοίχιση.

Στον τίτλο ΠΟΛΕΜΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ μερικά παιδιά δυσκολεύτηκαν στην αντιστοίχιση γιατί το Ο που ήταν γραμμένο σε στυλ που θυμίζει κινέζικα ιδεογράμματα ήταν τετραγωνισμένο. Αρκετά μάλιστα παιδιά ρώτησαν να μάθουν πιο γράμμα είναι. Στη δεύτερη αυτή εργασία τα παιδιά ανέπτυξαν περισσότερες στρατηγικές από την πρώτη και έδειξαν να επηρεάζονται περισσότερο από τη γενική εικόνα του κειμένου. Επίσης το άρθρο που επιλέξαν ως το πιο ενδιαφέρον μπόρεσαν να το εντοπίσουν πιο εύκολα. Σε σύγκριση με τα αποτελέσματα της έρευνας των Παπαδοπούλου-Ποιμενίδου φαίνεται ότι η διδακτική μεθοδολογία που υιοθετεί η νηπιαγωγός από την αρχή της σχολικής χρονιάς για την ανάγνωση και τη γραφή επηρεάζει κατά πολύ τα νήπια, τα οποία αναπτύσσουν συγκεκριμένες στρατηγικές οι οποίες δεν διαφοροποιούνται σημαντικά ως το τέλος του σχολικού έτους. Η χρήση για παράδειγμα του πρώτου γράμματος για την αναγνώριση και ταύτιση λέξεων συναντήθηκε με την ίδια πλειοψηφική συχνότητα και στη μία και στην άλλη έρευνα.

3.3 3^η ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

3.3.1. ΣΤΟΧΟΣ: Σ' αυτή τη φάση θελήσαμε να διερευνήσουμε σε ποιο βαθμό τα πολυτροπικά στοιχεία ενός τίτλου βοηθούν τα παιδιά στην αποκρυπτογράφησή του. Συγκεκριμένα διερευνήθηκε αν τα παιδιά μπορούσαν να χρησιμοποιήσουν σύμβολα (όπως οι φλόγες που ξεπηδούσαν από τη λέξη «φωτιά»), τη συμβολική ή πραγματική λειτουργία των χρωμάτων (κόκκινο ή πορτοκαλί για τη φωτιά), την ιδιότυπη τυπογραφία (ο τρόπος που είναι γραμμένος ο τίτλος για το «Παραμυθένιο παλάτι»), ώστε να κάνουν εικασίες για το γλωσσικό περιεχόμενο ενός γραπτού κειμένου.

3.3.2. ΥΛΙΚΑ: Για να πραγματοποιήσουμε την έρευνα αυτή χρησιμοποιήσαμε τίτλους από τον κατάλογο των παιχνιδιών PLAYMOBIL. Συγκεκριμένα επιλέχθηκαν τα κείμενα αυτά γιατί οι τίτλοι περιείχαν πολυτροπικά στοιχεία που βοηθούσαν και παρέπεμπαν στο νόημα του τίτλου και γιατί θεωρήσαμε ότι ένα τέτοιου είδους υλικό θα φαινόταν ενδιαφέρον στα παιδιά. Οι δέκα τίτλοι ήταν (παράρτημα ΙΙΙ):

- Ενέδρα στην άμαξα με το χρυσάφι (εικ.17).
- Παραμυθένιο παλάτι. Όπως στα όνειρά μας (εικ.18).
- Φωτιά, φωτιά. Οι γενναίοι πυροσβέστες της Playmobil ρίχνονται στη μάχη με τις φλόγες (εικ.19).
- Το μυστικό του ερειπωμένου χρυσορυχείου (εικ.20).
- Άμεση δράση 100. επείγουσα κλήση στο αρχηγείο της Αστυνομίας (εικ.21).
- Οι πειρατές κάνουν έφοδο στο νησί του θησαυρού (εικ.22).
- Διαρροή πετρελαίου. Κίνδυνος στο βενζινάδικο της Playmobil (εικ.23).
- Περιπέτεια στη Ζούγκλα. Αναζητώντας το χαμένο θησαυρό (εικ.24).
- Οι ιππότες του χρυσού δράκου επιτίθενται στο κάστρο (εικ.25).
- Εκδρομή στα άγρια δάση (εικ.26).

3.3.3. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ: Στην τρίτη παρέμβαση δοκιμάσαμε την εργασία σε ομάδες. Θελήσαμε έτσι να διερευνήσουμε τη συμβολή της συνεργατικότητας στην κατάκτηση των στόχων. Τελικά όμως, καταφέραμε να εργαστούμε σε ομάδες μόνο με τα παιδιά του ενός νηπιαγωγείου. Στο άλλο νηπιαγωγείο καλέσαμε και πάλι τα παιδιά ατομικά γιατί η συνεργασία δεν φαινόταν να είναι εφικτή.

Στο πρώτο νηπιαγωγείο χωρίσαμε σε ομάδες ξεχωριστά τα αγόρια από τα κορίτσια (2 ομάδες κοριτσιών, με 5 και 4 άτομα αντίστοιχα και 2 ομάδες αγοριών με 4 άτομα η

καθεμία) ενώ δε δημιουργήσαμε ξεχωριστή ομάδα για τα προνήπια. Ενεργήσαμε έτσι θέλοντας να μελετήσουμε αν η διαφορά ή η ομοιότητα του φύλου επηρεάζουν τη συνεργασία της ομάδας. Τελικά καταλήξαμε στο συμπέρασμα πως εκείνο που διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο στη συνεργασία της ομάδας δεν είναι το φύλο αλλά η προηγούμενη χρήση του ομαδικού συστήματος από τη νηπιαγωγό.

Αρχικά, λοιπόν, συζητούσαμε με όλα τα παιδιά στην αίθουσα για τα παιχνίδια που τους αρέσουν και γιατί. Έπειτα τους παρουσιάζαμε έναν κατάλογο παιχνιδιών Playmobil και περιεργαζόμασταν τις εικόνες και τους τίτλους. Δίναμε έμφαση στην περιγραφή της εικόνας προσπαθώντας να μαντέψουμε τον τίτλο. Έπειτα διαβάζαμε τους τίτλους στα παιδιά ζητώντας τους να βρουν στον τίτλο εκείνα τα στοιχεία που βοηθούν να καταλάβουμε το νόημά του. Στη συνέχεια τα παιδιά καλούνταν σε ομάδες σε ιδιαίτερο χώρο. Εκεί τους παρουσιάζαμε 10 κάρτες με διαφορετικούς τίτλους από αυτούς που είχαμε επεξεργαστεί στην αίθουσα. Οι τίτλοι αυτή τη φορά δε συνοδεύονταν από την εικόνα με τα παιχνίδια. Στην περίπτωση αυτή λέγαμε προφορικά στα παιδιά τον τίτλο και τους ζητούσαμε να το βρουν στις κάρτες. Εξηγούσαμε, μάλιστα, πως όλη αυτή η διαδικασία χρειαζόταν για να διαλέξουμε μερικά παιχνίδια που θα αγοράσουμε την επόμενη χρονιά για το νηπιαγωγείο και πως για να τα παραγγείλουμε από το μαγαζί έπρεπε να στείλουμε τους τίτλους. Για ακόμη μια φορά θέλαμε να μάθουμε το «μυστικό» της ομάδας που τους βοήθησε να βρουν τον τίτλο. Στο δεύτερο νηπιαγωγείο όπου τελικά η έρευνα έγινε ατομικά ακολουθήσαμε την ίδια διαδικασία για το κάθε παιδί ξεχωριστά.

3.3.4. ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΤΩΝ ΟΜΑΔΩΝ:

Οι στρατηγικές επιλογής που χρησιμοποίησαν οι ομάδες παραθέτονται στον ακόλουθο πίνακα (πιν.3 και πιο αναλυτικά παράρτημα II).

Ονομάσαμε την 1^η και 2^η ομάδα των κοριτσιών Α και Β και την 1^η και 2^η ομάδα των αγοριών Γ και Δ. Η Α ομάδα αποτελούνταν από 3 νήπια και 2 προνήπια, ενώ η Β από 4 νήπια, η ομάδα Γ από 3 νήπια και 1 προνήπιο και η ομάδα Δ από 4 νήπια.

Πρέπει εδώ να σημειώσουμε εδώ πως στην ομάδα Α υπήρχε ένα παιδί που γνώριζε ανάγνωση. Προτιμήσαμε, λοιπόν, να το βγάλουμε από την ομάδα και να του αναθέσουμε το ρόλο του εκφωνητή των τίτλων.

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ	ΠΑΙΔΙΑ 18/ ΟΜΑΔΕΣ 4
Καμία επιλογή	A, B
Τυχαία επιλογή	A

Επιλογή μέσω γραμμάτων ως συμβόλων	
Το πρώτο γράμμα	A, Γ, Δ
Το πρώτο και το δεύτερο γράμμα σε συνδυασμό	A
Επιλογή μέσω γραμμάτων ως σχημάτων-εικόνων	
Ένα διακριτό γράμμα με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά («Ζ»)	A, B, Δ
Επιλογή μέσω της γενικής εικόνας του κειμένου	
Οι εικόνες που συνόδευαν τον τίτλο	A, B, Γ, Δ

Οι ομάδες ενεργοποίησαν πάνω από μια στρατηγικές για να βρουν τους τίτλους. Υπήρξαν μεμονωμένες περιπτώσεις όπου οι ομάδες δεν κατέληξαν σε απόφαση, δεν βρήκαν δηλαδή τον τίτλο. Η κλασική πια επιλογή μέσω γραμμάτων ως συμβόλων ήταν και εδώ παρούσα, αλλά δεν υιοθετήθηκε από όλες τις ομάδες. Ως δεύτερη στρατηγική οι ομάδες χρησιμοποίησαν ένα διακριτό γράμμα με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά για να βρουν τον τίτλο. Το γράμμα αυτό ήταν το «Ζ» στη λέξη «Ζούγκλα», το οποίο τράβηξε την προσοχή των παιδιών πρώτα ακουστικά και έπειτα οπτικά και τα καθοδήγησε στη σωστή επιλογή. Η στρατηγική, όμως, που υιοθετήθηκε από όλες τις ομάδες ήταν μέσω των εικόνων που συνόδευαν τον τίτλο.

3.3.5.ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ: Τα παιδιά συνεργάστηκαν αρκετά καλά αν και σε μερικές περιπτώσεις χρειάστηκε η δική μας παρότρυνση για να ακουστούν όλες οι απόψεις στην ομάδα. Μέσα στις ομάδες τα παιδιά πρότειναν και άλλες στρατηγικές, όπως το τελευταίο γράμμα ή μια λέξη στο σύνολό της (π.χ. η λέξη «βενζινάδικο», γιατί ο πατέρας του παιδιού έχει βενζινάδικο κ.τ.λ. με τη συζήτηση όμως και την παρουσίαση επιχειρηματολογίας για την άποψή τους τα παιδιά κατέληξαν σε μια κοινή απόφαση. Σε μεμονωμένες περιπτώσεις, για συγκεκριμένους δηλαδή τίτλους, χρειάστηκε να λάβουμε υπόψη την άποψη της πλειοψηφίας, όταν παρατηρήσαμε ότι κάποιο παιδί δε συμφωνούσε με την ομάδα και αυτό επιβάρυνε την προθυμία των παιδιών να συνεχίσουν γιατί ο χρόνος κυλούσε και η διαδικασία γινόταν κουραστική. Τέλος αξίζει να σημειωθεί ότι οι ομάδες δεν επέλεξαν κανένα τίτλο στην τύχη.

3.3.6. ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΑΤΟΜΙΚΑ

Ατομικά τα παιδιά ανέπτυξαν τις παρακάτω στρατηγικές (πιν.4)

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ	ΠΑΙΔΙΑ
Καμία επιλογή	4
Τυχαία επιλογή	2
Επιλογή μέσω γραμμάτων ως συμβόλων	
Το πρώτο γράμμα	1
Το πρώτο και το δεύτερο γράμμα σε συνδυασμό	1
Επιλογή μέσω της γενικής εικόνας του κειμένου	
Οι εικόνες που συνόδευαν τον τίτλο	11
Το χρώμα της κάρτας	1
Ο αριθμός	3
Το πλήθος των γραμμάτων/ λέξεων	2

Όπως φαίνεται και στον πίνακα η επιλογή του πρώτου γράμματος και του πρώτου και του δεύτερου γράμματος σε συνδυασμό είχαν τη μικρότερη απήχηση. Τα περισσότερα παιδιά επέλεξαν τους τίτλους μέσω των εικόνων που συνόδευαν τον τίτλο και γενικότερα ενεργοποίησαν περισσότερο τη στρατηγική που αφορούσε τη γενική εικόνα του κειμένου. Ο αριθμός (Άμεση δράση 100), το χρώμα της κάρτας και το πλήθος των γραμμάτων/ λέξεων αποτέλεσαν για μερικά παιδιά στοιχεία που μπορούσε να τα βοηθήσει στην επιλογή του τίτλου. Τέλος 1 νήπιο που γνώριζε ανάγνωση διάβασε τους τίτλους.

3.3.7.ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ: Τα προνήπια δυσκολεύτηκαν πολύ να βρουν τους τίτλους και στις περισσότερες περιπτώσεις δεν ενεργοποίησαν καμία στρατηγική, επέλεξαν δηλαδή στην τύχη, δίχως φυσικά να μπορούν να δικαιολογήσουν την επιλογή τους.

Η διάρκεια της διαδικασίας ήταν μεγαλύτερη από τις προηγούμενες, λόγω του πλήθους των καρτών, δεν προχωρήσαμε όμως στη μείωσή τους γιατί δεν παρατηρήθηκαν σημάδια κόπωσης στα παιδιά. Αντίθετα η προθυμία τους ήταν μεγάλη σε σημείο που 2 παιδιά ήθελαν να μείνουν στο χώρο για να παρακολουθήσουν και τους συμμαθητές τους , με τον όρο όμως ότι δε θα επενέβαιναν ούτε θα εμπόδιζαν τη διαδικασία.

Ακόμη, σε αντίθεση με ό,τι περιμέναμε, τα νήπια δεν έδωσαν καμία σημασία στη λέξη Playmobil που υπήρχε σε δύο τίτλους και ήταν γραμμένη στην αγγλική γλώσσα για να

τη χρησιμοποιήσουν ως διαφοροποιητικό στοιχείο και την οποία αναγνώριζαν όταν τους παρουσιάσαμε τον κατάλογο και τους ζητήσαμε να δείξουν σε ποιο σημείο είναι γραμμένη.

Τέλος αξίζει να παραθέσουμε κάποια από τα «μυστικά» των παιδιών που ήταν πρωτότυπα και που αποδεικνύουν τη λογική και τη μεθοδικότητα με την οποία στηρίζουν τις απόψεις τους τα νήπια. Στον τίτλο «Διαρροή πετρελαίου. Κίνδυνος στο βενζινάδικο της Playmobil» η Ειρήνη (νήπιο) αντιστοίχισε τον τίτλο «Το μυστικό του ερειπωμένου χρυσορυχείου» γιατί στην εικόνα υπήρχε μια αράχνη και τα βενζινάδικα όπως μας είπε έχουν αράχνες. Η Χαρά (νήπιο) στον ίδιο τίτλο αντιστοίχισε τον «Φωτιά, φωτιά. Οι γενναίοι πυροσβέστες της Playmobil ρίχνονται στη μάχη με τις φλόγες», γιατί γνωρίζει πως η βενζίνη παίρνει εύκολα φωτιά. Η Άρτεμις (νήπιο) στον τίτλο «Εκδρομή στ άγρια δάση» αντιστοίχισε το «Το μυστικό του ερειπωμένου χρυσορυχείου» γιατί τα μάτια που υπήρχαν στην εικόνα ήταν άγρια. Τέλος η Χριστίνα αντιστοίχισε σωστά τον τίτλο « Περιπέτεια στη Ζούγκλα. Αναζητώντας το χαμένο θησαυρό» λέγοντας πως το «μυστικό» της ήταν στην εικόνα του τίτλου που έμοιαζε με νησί και συνήθως στα νησιά υπάρχουν κρυμμένοι θησαυροί.

3.4 4^η ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

3.4.1. ΣΤΟΧΟΣ: Σ' αυτή την ερευνητική παρέμβαση θελήσαμε να διερευνήσουμε τον τρόπο με τον οποίο τα παιδιά «ξεκλειδώνουν» το κείμενο μιας πινακίδας και πώς ερμηνεύουν τα πολυτροπικά στοιχεία που ενδεχομένως υπάρχουν μέσα σ' αυτό. Θελήσαμε επίσης, να παρατηρήσουμε αν τα στοιχεία αυτά λειτουργούν ανασταλτικά στο να ασχοληθούν τα παιδιά με τα γράμματα/ λέξεις του κειμένου. Τέλος θελήσαμε να δούμε αν τα παιδιά αντιλαμβάνονται τη διαπλοκή της εικόνας με τη γραπτή γλώσσα για την κατασκευή σημασίας στο συγκεκριμένο τύπων κειμένου.

3.4.2. ΥΛΙΚΑ: Στην τέταρτη και τελευταία παρέμβαση χρησιμοποιήθηκαν οι φωτογραφίες με τις πινακίδες των καταστημάτων και δημοσίων υπηρεσιών. Ήταν 8 στον αριθμό, από τις οποίες 3 ήταν πινακίδες υπηρεσιών και 5 πινακίδες καταστημάτων. Οι ταμπέλες των συγκεκριμένων καταστημάτων επιλέχθηκαν γιατί περιείχαν πληροφορίες για το εμπόρευμα ή την υπηρεσία που πρόσφερε το κατάστημα που υπερέβαιναν τα όρια της γλωσσικής καταγραφής. Στο υλικό προστέθηκαν και οι πινακίδες δημόσιων υπηρεσιών υποθέτοντας ότι καθώς τα παιδιά έρχονται σε συχνή ακουστική και οπτική επαφή με τις ονομασίες των συγκεκριμένων υπηρεσιών θα μπορούσαν εύκολα να τις αναγνωρίσουν. Οι 8 πινακίδες ήταν:

→ Ο ΦΟΥΡΝΟΣ ΣΤΟ ΛΙΜΑΝΙ (εικ.27), όπου τμήματα του σχεδίου των γραμμάτων αντικαθίστανται από σχέδια ή αντικείμενα¹².

→ ΝΙΚ. ΚΟΛΕΣΗ, σχολή οδηγών (εικ.28), όπου η εικόνα δίνει πληροφορίες για την πινακίδα πριν την ανάγνωση του γλωσσικού μηνύματος, ενώ η εικόνα παρεμβάλλεται στο γλωσσικό μήνυμα αντικαθιστώντας το γράμμα «Λ».

→ Σφραγίδες, χαράξεις κλειδιά (εικ.29), όπου και εδώ η εικόνα δίνει πληροφορίες για την πινακίδα πριν την ανάγνωση του γλωσσικού μηνύματος και η εικόνα είναι τοποθετημένη δίπλα στο γλωσσικό μήνυμα χωρίς άμεση επαφή με αυτό.

→ FOS (εικ.30), όπου η εικόνα παρεμβάλλεται στο γλωσσικό μήνυμα αντικαθιστώντας το γράμμα «Ο».

→ Κοτόπουλα (εικ.31), όπου για άλλη μια φορά η εικόνα δίνει πληροφορίες για την πινακίδα πριν την ανάγνωση του γλωσσικού μηνύματος και η γλωσσική πληροφορία

¹² Η ανάλυση έχει γίνει σύμφωνα με το άρθρο της Παπαδοπούλου (2003)

επαναλαμβάνεται με εικονικά μέσα ενώ η εικόνα είναι τοποθετημένη κάτω από το γλωσσικό μήνυμα χωρίς άμεση επαφή με αυτό.

→ Δ.Ε.Η. (εικ.32), όπου η εικόνα συμπλέκεται με το γλωσσικό μήνυμα.

→ Ο.Τ.Ε. (εικ.33), όπου παρουσιάζεται η πινακίδα της υπηρεσίας.

→ Ε.Λ.Τ.Α. (εικ.34), όπου και πάλι παρουσιάζεται η πινακίδα της υπηρεσίας. Εδώ η εικόνα είναι τοποθετημένη δίπλα στο γλωσσικό μήνυμα χωρίς άμεση επαφή με αυτό.

3.4.3. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ: Τα παιδιά καλούνταν ένα-ένα και σ' αυτή την τελευταία στην παρέμβαση χρησιμοποιήθηκε ατομική συνέντευξη. Παρουσιάζαμε στα παιδιά τις φωτογραφίες με τις πινακίδες δίχως να έχει προηγηθεί συζήτηση για το θέμα ή να έχουν δοθεί πληροφορίες. Εξηγούσαμε στα παιδιά πως είναι ταμπέλες από μαγαζιά και τους ζητούσαμε να μας πουν, βλέποντας την ταμπέλα, αν μπορούν να καταλάβουν ποιο μαγαζί είναι. Στην τελευταία παρέμβαση δεν ζητήθηκε ταύτιση του μηνύματος σε κάποια άλλη του μορφή, αλλά διατύπωση υποθέσεων για τη γλωσσική πληροφορία. Το γλωσσικό μήνυμα δεν το άκουγαν καν σε αυτή την περίπτωση, όπως στην 3^η παρέμβαση, άρα υπήρχε αυξημένος βαθμός δυσκολίας.

Επειδή τις περισσότερες φορές τα παιδιά δεν ήξεραν την ονομασία του μαγαζιού τους ζητούσαμε να μας πουν τι θεωρούν ότι πουλάει ένα τέτοιο μαγαζί ή για ποιο λόγο πάνε οι άνθρωποι εκεί. Ζητούσαμε τέλος να μας πουν ποιο στοιχείο στην ταμπέλα τους βοήθησε να το καταλάβουν.

3.4.4. ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ: Στον πίνακα που ακολουθεί παραθέτουμε τις απαντήσεις που υιοθετήθηκαν από την πλειοψηφία των παιδιών αλλά και αξιοσημείωτες μεμονωμένες περιπτώσεις(δεν αναφέρουμε τις περιπτώσεις όπου τα παιδιά δεν έδωσαν καμία απάντηση ή απάντησαν στην τύχη, αναλυτικά όλες οι απαντήσεις αναφέρονται στο παράρτημα II):

ΠΙΝΑΚΙΔΑ	ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΠΑΙΔΙΩΝ 38	«ΜΥΣΤΙΚΟ» ΠΑΙΔΙΩΝ
Ο ΦΟΥΡΝΟΣ ΣΤΟ ΛΙΜΑΝΙ	1. Μαγαζί που πουλάει ψωμί, κουλούρια κ.τ.λ.	22	Το σιτάρι
	2. εστιατόριο	8	Το σύνολο του κειμένου
	3. πιτσαρία	1	Η χρονολογία 1922 είναι τηλεπαραγγελίας

	4. ιχθυοπωλείο	1	Τα κύματα
ΣΦΡΑΓΙΔΕΣ/ ΧΑΡΑΞΕΙΣ/ ΚΛΕΙΔΙΑ	1. σφραγίδες, κλειδιά	20	Το κλειδί, η σφραγίδα
	2. επιπλοποιείο	2	Η σφραγίδα
	3. μαγαζί που πουλάει ταμπέλες	2	Η ταμπέλα (συνολικά)
	4. βιβλιοπωλείο	1	Η σφραγίδα (σφραγίζουμε τα βιβλία)
	5. ξυλουργείο, επιπλοποιείο	3	Η σφραγίδα=καρφί σε ξύλο
ΚΟΤΟΠΟΥΛΑ	1. κτηνίατρος/ μαγαζί με τροφές για ζώα	9	Το ζωάκι στην ταμπέλα
	2. κρεοπωλείο/ μαγαζί που πουλάει κότες	3	Η κότα/κοτόπουλο
	3. μαγαζί που πουλάει παιχνίδια	4	Η κότα=παιχνίδι
	4. μαγαζί που πουλάει καλαμάκια	1	Η κότα=καλαμάκι
	5. κομμωτήριο	1	Η κότα=κεφάλι ανθρώπου με μαλλιά
	6. SUPER MARKET	1	Τα μάρκετ πουλάνε κοτόπουλα
ΝΙΚ.ΚΟΛΕΣΗ ΣΧΟΛΗ ΟΔΗΓΩΝ	1. μαγαζί που πουλάει αυτοκίνητα	23	Το αυτοκίνητο
	2. μαγαζί που πουλάει παιχνίδια	6	Το αυτοκίνητο
FOS	1. μαγαζί που πουλάει φώτα/λάμπες.	29	Η λάμπα
	2. υαλοπωλείο/ διακοσμητικά	3	Η γενική εικόνα της πινακίδας

	3. επιλοποιείο (μόνο για σαλόνια)	1	Τα σαλόνια έχουν μεγάλες λάμπες
Δ.Ε.Η.	1. Δ.Ε.Η/ρεύμα/καλώδια	12	Η γενική εικόνα της ταμπέλας
	2. φωτογραφείο	1	Ο κεραυνός=φλας φωτογραφικής μηχανής
	3. δημαρχείο/ αστυνομικό τμήμα	2	Σημαία, πάνω από την ταμπέλα.
	4. μαγαζί που πουλάει αρχαία ελληνικά αγάλματα	1	Ο κεραυνός είναι του θεού Δία.
	5. αυτοκίνητα	1	Κεραυνός=Τα αυτοκίνητα τρέχουν σαν αστραπή
Ο.Τ.Ε.	1. Ο.Τ.Ε./μαγαζί που πουλάει κινητά, για το τηλέφωνο	16	Η γενική εικόνα της λέξης
	2. τράπεζα	5	Η γενική εικόνα της λέξης
	3. μαγαζί που πουλάει αυτοκίνητα	2	Το σήμα του Ο.Τ.Ε.=μάρκα αυτοκινήτου
ΕΛ.ΤΑ.	1. τράπεζα	11	Η γενική εικόνα της λέξης
	2. ταχυδρομείο	5	Η γενική εικόνα της λέξης
	3. κομμωτήριο	1	Τα φτερά στο κεφάλι του Ερμή=μαλλιά ανθρώπου
	4. μαγαζί για τους Ολυμπιακούς αγώνες	1	Είδε όταν πήγε αφίσα των Αγώνων.

Από τα 38 παιδιά 2 διάβασαν τις πινακίδες γιατί ήξεραν ανάγνωση. Τα υπόλοιπα 36 έδωσαν τις απαντήσεις τους επηρεασμένα από τις εικόνες που υπήρχαν στις πινακίδες. Σε αρκετές περιπτώσεις τα παιδιά δεν αιτιολόγησαν την απάντησή τους, έτσι θεωρήθηκε ότι έκαναν τυχαία επιλογή. Μόνο δύο παιδιά έδωσαν τυχαίες απαντήσεις για το σύνολο των πινακίδων.

3.4.5.ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ: Τα παιδιά κατάφεραν σε ένα μεγάλο αριθμό να αποκρυπτογραφήσουν το νόημα των πινακίδων. Σε κάθε πινακίδα η πλειοψηφία βρήκε το είδος του καταστήματος, έστω και αν χρειάστηκε σχεδόν σε όλες τις περιπτώσεις να περιγράψουν τα παιδιά τα προϊόντα τα οποία διαθέτει το κατάστημα, επειδή δεν ήξεραν την ονομασία τους.

Η συντριπτική πλειοψηφία των παιδιών αποκρυπτογράφησε το κείμενο χρησιμοποιώντας τις εικόνες που υπήρχαν στις ταμπέλες ερμηνεύοντάς τις, βέβαια με διαφορετικό και αρκετές φορές πρωτότυπο τρόπο. Η στρατηγική αυτή που υιοθέτησαν τα παιδιά λειτούργησε ανασταλτικά στο να προσπαθήσουν να ασχοληθούν και με το γραπτό κείμενο της πινακίδας. Παρόλα αυτά σε αρκετές περιπτώσεις φάνηκε ότι τα παιδιά όταν δεν ήξεραν να «διαβάσουν» την πινακίδα διατύπωσαν παρατηρήσεις για συγκεκριμένα γράμματα (κυρίως για το πλήθος των γραμμάτων και σε λιγότερες περιπτώσεις για το πρώτο γράμμα).

Τόσο τα νήπια όσο και τα προνήπια δυσκολεύτηκαν ιδιαίτερα να δώσουν μια απάντηση για τις πινακίδες των υπηρεσιών (Δ.Ε.Η., Ο.Τ.Ε., ΕΛ.ΤΑ.) ίσως γιατί περιείχαν λιγότερα πολυτροπικά στοιχεία. Γενικά τα προνήπια έδωσαν τις πιο αφηρημένες εκδοχές για τους τίτλους των πινακίδων, μην έχοντας τη δυνατότητα αρκετές φορές να αιτιολογήσουν την απάντησή τους. Τα παιδιά δεν έδωσαν ιδιαίτερη σημασία στα χρώματα των πινακίδων, το σχήμα τους όμως στάθηκε ικανό να τα επηρεάσει. Η διαπίστωση αυτή προκύπτει ανάμεσα σε άλλα και από το γεγονός ότι για την πινακίδα «Ο ΦΟΥΡΝΟΣ ΣΤΟ ΛΙΜΑΝΙ» αρκετά παιδιά υποστήριξαν ότι ο τίτλος αντιστοιχεί σε εστιατόριο, γιατί συνήθως έτσι, σε τέτοιο μέγεθος, μορφή, σχήμα είναι οι ταμπέλες των εστιατορίων.

4. ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Διερευνώντας τον τρόπο με τον οποίο τα παιδιά προσεγγίζουν το γραπτό κείμενο παρατηρήθηκε ότι τα παιδιά των νηπιαγωγείων ήταν σε θέση να εντοπίσουν το γραπτό λόγο στις διαφορετικές εκδοχές του και είχαν υιοθετήσει βασικές συμβάσεις της ανάγνωσης. Τα παιδιά ήταν σε θέση να αναγνωρίσουν το όνομά τους και χρησιμοποιούσαν το αρχικό γράμμα ως βάση για την επεξεργασία άλλων δεδομένων. Η διάκριση όμως, του αρχικού, πολλές φορές, λειτούργησε ως στερεότυπο αναστέλλοντας άλλες μεθόδους επεξεργασίας.

5. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΙΣ ΠΑΡΑΜΕΤΡΟΥΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ

Όσον αφορά τις παραμέτρους που ενδεχομένως επηρεάζουν τις στρατηγικές ανάγνωσης των παιδιών, διαπιστώσαμε ότι: ο χρόνος, δηλαδή η εποχή που διεξήχθη η έρευνα διαδραμάτισε έναν αρκετά σημαντικό ρόλο ως προς τα αποτελέσματα. Τα παιδιά την εποχή αυτή είχαν ήδη διδαχθεί τα περισσότερα γράμματα της αλφαβήτου και είχαν υιοθετήσει τρόπους για να αναγνωρίζουν τις λέξεις που απορρέουν από τον τρόπο που προσέγγιζαν οι νηπιαγωγοί μέσα στην τάξη το αντικείμενο της ανάγνωσης.

Ως προς την ομαδική εργασία τα παιδιά του ενός νηπιαγωγείου δεν μπόρεσαν να συνεργαστούν και στις μικρές ομάδες προκαλούσαν σύγχυση οι διαφορετικές απόψεις.

6. ΓΕΝΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΙΣ ΕΡΕΥΝΕΣ

Η εικόνα των νηπιαγωγείων και ο τρόπος που αντιμετώπισαν τα παιδιά τα πειράματά μας οδηγούν στα ακόλουθα συμπεράσματα.

Η ποικιλία των στρατηγικών που αναπτύσσουν τα παιδιά για να προσεγγίσουν ένα κείμενο μειώνονται σε μεγάλο βαθμό όταν η προσέγγιση που υιοθετεί η νηπιαγωγός για να εισάγει τα παιδιά στην ανάγνωση είναι κατευθυνόμενη. Ο τρόπος οργάνωσης της εκπαιδευτικής διαδικασίας καθώς και η μεθοδολογία προσέγγισης της γραπτής γλώσσας- και στα δύο νηπιαγωγεία παρατηρήσαμε διδασκαλία γραμμάτων-δημιούργησαν στερεότυπα στα παιδιά εμποδίζοντας την ανάπτυξη άλλων στρατηγικών πέρα από την ταύτιση γραμμάτων, όπως τους είχαν μάθει οι νηπιαγωγοί για την ανάγνωση του ονόματός τους.

Στην περίπτωση των αντιστοιχίσεων τα παιδιά φάνηκε να χρησιμοποιούν ποικίλες στρατηγικές για να «ξεκλειδώσουν» ένα γραπτό μήνυμα. Οι στρατηγικές τους ενδέχεται να αφορούν χρήση γραφοφωνηματικών αντιστοιχίσεων αλλά δεν περιορίζονται εκεί. Όπως φάνηκε στους πίνακες που παρουσιάστηκαν, κριτήρια επιλογής μπορεί να είναι η αναγνώριση συγκεκριμένων γραμμάτων ως εικόνων, η τυπογραφική μορφή του συνόλου του κειμένου, το μέγεθος του κειμένου, τα σημεία στίξης, ένα γράμμα με ασυνήθιστη μορφή κ.α. Η επιλογή της στρατηγικής που υιοθετεί κάθε παιδί φαίνεται να είναι σε άμεση συνάρτηση όχι μόνο με το στυλ διδασκαλίας του/ της νηπιαγωγού αλλά και με το ενδιαφέρον του παιδιού για το προτεινόμενο έργο και το βαθμό εμπλοκής του στη διαδικασία.

Στην περίπτωση της 3^{ης} και 4^{ης} παρέμβασης, όπου η παρουσία των σχεδίων και των εικόνων δίνει πληροφορίες που συντίθενται με το γλωσσικό μήνυμα, το συμπληρώνουν, το διευκρινίζουν ή το υποκαθιστούν, παρατηρήθηκε ότι τα παιδιά χρησιμοποίησαν περισσότερο εξωγλωσσικές πληροφορίες για να διαβάσουν τους τίτλους, παρόλο που αναγνώριζαν ότι τα κείμενα περιείχαν και γραπτό λόγο ο οποίος είχε τη δυνατότητα μετάδοσης νοήματος (αυτό προέκυψε όταν τα παιδιά ερωτήθηκαν σχετικά με το γραπτό κείμενο και απάντησαν με βάση τη γνώση των γραμμάτων, π.χ. «αυτό το γράφει εδώ, γιατί υπάρχουν αυτά τα γράμματα»). Ειδικότερα στην 4^η παρέμβαση φάνηκε ότι τα παιδιά όταν δεν δεσμεύονται από τη γλωσσική πληροφορία αναπτύσσουν στρατηγικές αποκωδικοποίησης της εικόνας για να ανακαλύψουν τη γραπτή πληροφορία. Επίσης τα παιδιά προσχολικής ηλικίας έχουν συνειδητοποιήσει ότι οι εικόνες και τα σημεία που υπάρχουν στους τίτλους δεν είναι σχεδόν ποτέ αυθαίρετα και δεν εξυπηρετούν απλώς αισθητικές αναζητήσεις, αλλά έχουν συνειδητά διαμορφωθεί από τους κατασκευαστές τους για να εκφράσουν ποικίλα νοήματα. Η ικανότητά τους αυτή είναι ανεξάρτητη από το φύλο τους.

Επίσης διαπιστώσαμε μια συστηματικότητα στα κριτήρια που έχουν διαμορφώσει τα παιδιά, για να προσεγγίσουν ευκολότερα το κείμενο. Αυτό αποδεικνύεται από το γεγονός ότι σπάνια κάποιο παιδί που είχε υιοθετήσει ένα συγκεκριμένο κριτήριο (π.χ. το πρώτο γράμμα) το άλλαζε στις επόμενες ερευνητικές παρεμβάσεις. Η λεκτική δικαιολόγηση των επιλογών τους έδειχνε το σταθερό και μόνιμο χαρακτήρα των κριτηρίων τους, ενώ η μεταγλώσσα που χρησιμοποιούσαν ήταν ιδιαίτερα ανεπτυγμένη αν και ενίοτε διαφορετική από αυτή των αλφαριθμημένων χρηστών της ανάγνωσης και της γραφής. Παρατηρήσαμε ακόμη, ότι τα προνήπια ανέπτυξαν τις ίδιες σχεδόν συμπεριφορές με τα νήπια, όχι όμως σε τέτοιο βαθμό ώστε να θεωρηθεί ότι έχουν υιοθετήσει κάποια σταθερά κριτήρια. Αυτό

προκύπτει από το γεγονός ότι ενώ τα προνήπια είναι παρόντα στην εκπαιδευτική διαδικασία, δεν ενθαρρύνεται από τις νηπιαγωγούς η περαιτέρω συμμετοχή τους, ούτε εξασκούνται οι δεξιότητές τους. Η άποψη που κυριαρχεί στα νηπιαγωγεία είναι πως το βάρος πρέπει να δοθεί στα νήπια, τα οποία θα εισαχθούν μετά από ένα χρόνο στη δημοτική εκπαίδευση και πως, αν τα προνήπια κατακτήσουν κάποια πράγματα από αυτή την ηλικία, στην επόμενη χρονιά, ως νήπια, θα παρουσιάσουν σημάδια κόπωσης και απροθυμίας.

Συνοψίζοντας, λοιπόν, είναι χρήσιμο να επισημάνουμε ότι οι επιλογές των παιδιών δείχνουν την αφομοίωση μιας κοινωνικής γνώσης για τη γραφή σαφώς διευρυμένης από την καταγραφή της γλώσσας. Από την έρευνα που κάναμε διαπιστώσαμε ότι τα παιδιά τείνουν να αντιληφθούν εύκολα ότι η γραφή είναι ένα πολυτροπικό σύστημα, όπου πολλά σημειωτικά συστήματα συνυπάρχουν και συν-διαμορφώνουν ένα γραπτό μήνυμα. Οποσδήποτε αυτή η διαδικασία δεν έχει ολοκληρωθεί και όπως φάνηκε και από την έρευνα τα παιδιά έχουν πιο περιορισμένες αντιλήψεις για το χώρο της γραφής, την παρουσία χρώματος, την τυπογραφία σε σύγκριση με το πόσο λειτουργική είναι μια τέτοιου είδους γραφή στην κοινωνία.

Το μόνο σίγουρο είναι πως το νηπιαγωγείο έχει τη δυνατότητα να συμπληρώσει και να διευρύνει αυτές τις αντιλήψεις, ώστε τα παιδιά να διαμορφώσουν μια σφαιρική και συνολική άποψη για τη λειτουργία της γραφής ως πολυτροπικού συστήματος.

Από την παραπάνω έρευνα αλλά και από τη σχετική βιβλιογραφία και τις έρευνες που παρατέθηκαν σ' αυτό το πόνημα, επιβεβαιώνεται το γεγονός, ότι διαβάζοντας δε χρησιμοποιούμε μόνο προηγούμενες γνώσεις περί γραφής. Αν ήταν έτσι, δε θα είχαμε παραγωγή μάθησης κατά την ανάγνωση. Απαιτούνται στρατηγικές, για να μαθαίνει κανείς από την ανάγνωση. Η διδασκαλία των στρατηγικών ανάγνωσης, με τις οποίες επιτυγχάνεται η κατανόηση του νοήματος δεν μπορεί να μετατίθεται σε προχωρημένες ηλικίες. Ή οι στρατηγικές αυτές διδάσκονται από την αρχή της ανάγνωσης-κατά τις πρώτες επαφές του παιδιού με γραπτά κείμενα-ή διατρέχουμε τον κίνδυνο να προωθούμε άτομα που ξέρουν να αποκωδικοποιούν αλλά που δε χρησιμοποιούν την ανάγνωση ούτε ως μέσο μάθησης ούτε ως μέσο προσπέλασης των πληροφοριών ούτε ως ευχαρίστηση (Γραφή και ανάγνωση, :52).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Αϊδίνης Α. & Κωστούλη Τ. (2001). Μοντέλα εγγραμματοσύνης: Θεωρητικές προσεγγίσεις και διδακτική πράξη. *Περιοδικό «το εικονικό σχολείο»* τεύχη 2-3, τόμος 2. Μάρτιος 2001
- Αναγνωστόπουλος Β.Δ. (2001). *Η γλώσσα στην προσχολική εκπαίδευση*. Αθήνα : Εκδ. Καστανιώτη.
- Γιαννικοπούλου Α.(1998). *Από την προανάγνωση στην ανάγνωση*. Αθήνα: Καστανιώτη.
- Γιαννικοπούλου Α.(2001)1. *Το αναγνωστικό προφίλ των νηπίων*. Ρέθυμνο: Ατραπός.
- Γιαννικοπούλου Α. (2001)2. *Π όπως POKEMON: Η γνωριμία των παιδιών σε μια κοινωνία δυο αλφαβήτων*. Στο Παπούλια-Τζελέπη (2001). *Ανάδυση του γραμματισμού*. Αθήνα: εκδόσεις Καστανιώτη.
- Γκανά Ε.(1998). *Η αναγνωστική πράξη και το παιδί της προσχολικής ηλικίας*. Ιωάννινα. Διδακτορική διατριβή.
- Καραδήμος Δ.(2002). *Η αποτελεσματικότητα της διδασκαλίας της νεοελληνικής στην ανάπτυξη των δεξιοτήτων του γραπτού λόγου των αλλοδαπών-παλιννοστούντων μαθητών, στην Στ' τάξη του δημοτικού σχολείου*. Βόλος: Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας.
- Μήτσης Ν.(1998). *Εισαγωγή στη Γλωσσολογία*. Βόλος: Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας.
- Παπαδοπούλου Μ. (2000). *Διδακτική πρώτης ανάγνωσης και γραφής*. Βόλος: Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
- Παπαδοπούλου Μ. (2001). *Αντιλήψεις & αναπαραστάσεις των παιδιών προσχολικής ηλικίας για τη γραφή*. Στο Παπούλια-Τζελέπη (2001). *Ανάδυση του γραμματισμού*. Αθήνα: εκδόσεις Καστανιώτη.
- Παπαδοπούλου Μ. (2003). *Μεταξύ γραφής και εικόνας. Παιχνίδια γραφής στους δρόμους της πόλης*. Στο *Μελέτες για την ελληνική γλώσσα. Πρακτικά της*

23^{ης} ετήσιας συνάντησης του τομέα γλωσσολογίας του τμήματος φιλολογίας του Α.Π.Θ. Θεσ/νίκη.

Παπούλια-Τζελέπη (2001). *Η νέα προοπτική της ανάδυσης του γραμματισμού*. Στο Παπούλια-Τζελέπη (2001). *Ανάδυση του γραμματισμού*. Αθήνα: Καστανιώτη

Στελλάκης Ν. (2001). *Η συνειδητοποίηση των διαφορετικών μορφών διάταξης στο χώρο του γραπτού λόγου ως μέρος της γενικότερης διαδικασίας ανάδυσης του γραμματισμού από παιδιά προσχολικής ηλικίας*. Στο Παπούλια-Τζελέπη Π. (2001). *Ανάδυση του γραμματισμού*. Αθήνα. Εκδόσεις Καστανιώτη.

Χοντολίδου Ε.(2000). *Διαχείριση πολυτροπικών κειμένων*

<http://www.komvos.edu.gr/glwssa/odigos/themae2/main.htm>

Curto L.M., Morillo M.M., Teixido M.M.. *Γραφή και ανάγνωση I, II, III*.

Denhiere & Baudet (1992). *Lecture, comprehension de texte et science cognitive*. P.U.F. σελ. 320. στο Καραδήμος Δ..(2002). *Η αποτελεσματικότητα της διδασκαλίας της νεοελληνικής στην ανάπτυξη των δεξιοτήτων του γραπτού λόγου των αλλοδαπών-παλιννοστούντων μαθητών, στην Στ' τάξη του δημοτικού σχολείου*. Βόλος: Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Ehri. (1995). *The Emergence of Word Reading in Beginning Reading*. Στο *Children learning to read: International Concerns*. Owen P. & Puntrey P. London and Washington DC: The Palmer Press.

Fayol M. (1992). *Comprendre ce qu' on lit, de l' automatisme au controle*. στο Fayol M. & άλλοι . *Psychologie cognitive de la lecture*. σελ. 73-105

Ferreiro E. (1996). *Διαδικασίες νοηματοποίησης της γραπτής γλώσσας. Παραδείγματα από παιδιά σε διαφορετικές χώρες*. Στο Βαρνάβα-Σκούρα (επιστ. υπευθ.). *Το παιδί και η γραφή. Μια σχέση κλειδί για τη δια-βίου μάθηση. Η δομητική προσέγγιση της γραπτής γλώσσας* (σ. 17-25) (μετ. Κορτέση-Δαφέρμου Χ. & Μαυρακάκη Ε.). Διήμερο συνέδριο στα πλαίσια του ευρωπαϊκού έτους για τη δια βίου μάθηση. Θεσ/νίκη: ΑΠΘ
Αθήνα: ΟΕΔΒ.

Fredericksen & Donin (1994). *Contextes fonctionelles de l' expertise discursive: implications pour l' evaluation*. στο Boyer J-Y & άλλοι. *Evaluer le savoir lire*. Σελ 41-68.

Frederiksen C., Donin J. Decary M., Emond B. & Moover M. (1992). *Semantic discourse proessing and tutoring systems for second language learning*. Στο Wartz M.S. & Yazdani M. *Intelligent tutoring systems for foreign language learning. The bridge to international communication* σελ. 103-124. New York: Springer-Verlag, αναφορά στους Fredericksen E. & Donin J. *Contextes fonctionelles de l' expertise discursive: implications pour l' evaluation*. Σελ. 53-54

Frith, M (1985). *Beneath the Surface of Developmental Dyslexia*. In K.

Patterson, I.C., Marschall & M. Coltheart (eds). *Surface Dyslexia : Neuropsychological and Cognitive Studies of Phonological Reading* London: Lawrence Erlborum Associates

Goodman Y.(1980) *The Roots of literacy*. In M. Douglas (ed.) *Claremont Reading Conference Forty-Foutrh Yearbook*. Claremont CA: The Claremont Reading Conference

Gootman Y & Altwerger B. (1981). *Print awareness in Preschool children : A study of the development of literacy & preschool children*. Occasional Paper No 4. Program in language & literacy. University of Arizona. (Eric reptoduction document ED: 210 629)

Harste J.C. & Carey R.F. (1984). *Classrooms. Constraints and the Language Process*. Στο *Prommoting reading comprehernsion*. Flood J.(ed.). Newark. DE: International Reading Association.

Hiebert E.H. (1978). *Preschool children's understanding of written language*. Child Development. 49. 1231-4 στο Γιαννικοπούλου A.(1998). *Από την προανάγνωση στην ανάγνωση*. Αθήνα: Καστανιώτη.

Holt J. (1995). *Πώς μαθαίνουν τα παιδιά*. Μετάφρ. Δρ. Τσαρμακλή. Εκδ. Καστανιώτη.

- Jorro (1994). *L' apprentissage d' une strategie de comprehension de texte au cycle 3de l' ecole primaire*. Στο Καραδήμος Δ..(2002). *Η αποτελεσματικότητα της διδασκαλίας της νεοελληνικής στην ανάπτυξη των δεξιοτήτων του γραπτού λόγου των αλλοδαπών-παλιννοστούντων μαθητών, στην Στ' τάξη του δημοτικού σχολείου*. Βόλος: Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
- Kalantzis M., Cope B.(2001) *Transformations in language and learning*. Australia: Common Ground Publishing.
- Kress (1997). *Before Writing. Rethinking the paths of literacy*. London, New York: Routledge
- Kress (2000). Σχεδιασμός του γλωσσικού προγράμματος σπουδών με βάση το μέλλον. *Γλωσσικός υπολογιστής τ.2*. Δεκέμβριος 2000. Θεσ/νίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.
- Marsch, G., Friedman, M., Welch, V.& Desberg, P. (1981). *A Cognitive-Developmental Theory of Reading Acquisition*. In G.E.Mackinnon & T. G Waller (eds). *Reading Research: Advances in Theory and Practice* (p.p.199-221). New York: Academic Press
- Mason & Allen. (1986). *A review of emergent literacy with implications for research and practice in reading*. In E. Rothkopf (ed.). *Review of research in education* (Vol.13, 6, 3-47). Washington, DC: American Educational Research Association.
- Masinheimer & συνεργάτες (1984). *Does enviromental print identification lead children into word reading?* *Ournal of reading behavior*. 16. 257-271.
- Owen P. & Pumfrey P. (1995). *Children learning to read: International Concerns*. London & Washington D.C.: The Falmer Press.
- Pressley & Harris (1990). *What we really know about trategy instruction*.στο Καραδήμος Δ..(2002). *Η αποτελεσματικότητα της διδασκαλίας της νεοελληνικής στην ανάπτυξη των δεξιοτήτων του γραπτού λόγου των αλλοδαπών-παλιννοστούντων μαθητών, στην Στ' τάξη του δημοτικού σχολείου*. Βόλος: Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

- Rosenblatt L.M. (1988). *Writing and Reading: The Transactional theory: Reader*. τευχ.20. σελ. 7-31.
- Rozin & Gleitman (1977). *The structure and acquisition of reading II: the reading process and the acquisition of the alphabetic principle*. In Reber & Scarborough (eds): *Towards a psychology of reading*. Hillsdale N.J.
- Schmeck R. (1988). *Learning strategies and learning styles*. New York & London: Plenum Press.
- Smith Fr. (1986). *Devenir Lecteur*. μτφ από αγγλικά. Paris. ed. Armand Colin
- Strickland & Taylor (1989). *Family storybook reading : implications for children, families and curicullum*. In D.S. Strickland. L.M. Morrow (eds). *Emerging Literacy: young children learn to read and write* (σ.27-34). Newark: International Reading Association.
- Spink, J.(1990). *Τα παιδιά ως αναγνώστες*. Αθήνα: Καστανιώτη
- Teale W. & Sulzby E. (1986). *Emergent literacy as a perspective for examining how children become writers and readers*. In Teale W. & Sulzby E. (eds). *Emergent literacy: Writing and reading* (6. VII-XXV). Norwood. NJ: Ablex, Norwood, NJ, σελ. VII-XXV (introduction)
- Van Dijk T.A., Kintsch W. (1983). *Strategies of discourse comprehension* New York: Academic Press, αναφορά στο DENHIERE G, BAUDET S., *Lecture, comprehension de texte et science cognitive*, σελ. 130
- Valero-Pison (1992). *Οι οικογενειακές πρακτικές σχολικής υποστήριξης στο σπίτι*. Στο Ανθουλιάς Τ. (επιμ.). *πρώτη γραφή και ανάγνωση*. Εκδ: Ελληνικά Γράμματα.
- Weinberger J.(1996). *Literacy goes to school*. London: Paul Chapman Publissing Ltd.
- Zagar D. (1992a) . *L' approche cognitive de la lecture: de l' acces au lexique au calcut syntaxique*. στο FAYOL M. κ.α *Psygologie vegnitive de la lecture*, σελ. 15- 72

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

Ερωτηματολόγιο και απαντήσεις των νηπιαγωγών

Νηπιαγωγός 3^{ου} ολοήμερου νηπιαγωγείου

- 1) -Τι είδους γραπτό υλικό χρησιμοποιείτε στην τάξη;
-Παιχνίδια με κάρτες (συνδυασμό εικόνων-λέξεων), ταμπέλες στις γωνιές, αφίσες, περιοδικά, ποιήματα, σταυρόλεξα, παραμύθια, κόμικς, άρθρα από εφημερίδες.
- 2) -Πώς εισάγετε το γραπτό υλικό στην τάξη.
-Μέσω παιχνιδιού
- 3) -Χρησιμοποιείτε συχνά πίνακες αναφοράς;
-Όχι συχνά, δεν με βολεύουν.
- 4) -Για ποια θέματα χρησιμοποιήσατε πίνακα αναφοράς;
-.....
- 5) -Ποιον τρόπο χρησιμοποιήσατε για να φτιάξετε έναν πίνακα αναφοράς (ιδιαίτερο χρώμα, γράμματα, λέξεις);
-.....
- 6) -Υπάρχει γραπτό υλικό για ανάγνωση αποθηκευμένο κάπου; Είναι προσιτό από τα παιδιά;
-Ναι. Στη γωνιά της γραφής και ανάγνωσης και στο παιδαγωγικό υλικό.
- 7) -Χρησιμοποιείτε αυθεντικό υλικό ή λειτουργικά γραπτά;
-Αρκετές φορές. Συνταγές, άρθρα από περιοδικά, αφίσες.
- 8) -Ποιος φέρνει συνήθως αυτό το υλικό στην τάξη, η νηπιαγωγός ή οι μαθητές;
-Πάντα η νηπιαγωγός.
- 9) -Ποιο από αυτά τα γραπτά φάνηκε ποιο ενδιαφέρον στα παιδιά;
-Οι συνταγές. Τους άρεσαν γιατί μετά κατασκευάσαμε τη δική μας συνταγή.
- 10) -Υπάρχει στην τάξη παρουσιολόγιο (σε στυλ τετραδίου); Αν ναι, συμπληρώνεται από τα παιδιά;
-Όχι. Το παρουσιολόγιο δεν είναι σε στυλ τετραδίου και συμπληρώνεται από τα παιδιά.
- 11) -Πόσο συχνά απασχολούνται τα παιδιά στη γωνιά της βιβλιοθήκης;
-Συχνά. Κυρίως, όμως, όταν υπάρχουν καινούρια βιβλία.
- 12) -Χρειάζονται παρότρυνση ή αποφασίζουν να πάνε μόνοι τους;
-Δε χρειάζονται ιδιαίτερη παρότρυνση.
- 13) -Υπάρχουν παιδιά στην τάξη που να γνωρίζουν να διαβάζουν;
-1 παιδί γνωρίζει πολύ καλά, 1 μέτρια και 3 συλλαβίζουν.

14) -Θεωρείτε την ανάγνωση δύσκολο αντικείμενο;

-Όχι ιδιαίτερο. Απλά χρειάζεται ωρίμανση από το νήπιο και προσεκτική δουλειά από τη νηπιαγωγό.

15) -Είναι εφικτή η προσέγγιση του αντικειμένου της ανάγνωσης στο νηπιαγωγείο;

-Ναι.

16) -Έχετε σκεφθεί τι θα μπορούσε να βοηθήσει προς αυτή την πλευρά;

-Η γωνιά της βιβλιοθήκης.

17) -Αποκαλύπτουν τα παιδιά της τάξης τις στρατηγικές ενός ικανού αναγνώστη, όταν διαβάζουν ένα κείμενο;

-Εεε. Ναι. Διαβάζουν από αριστερά προς τα δεξιά και κοιτούν το πρώτο γράμμα.

Νηπιαγωγός 2^{ου} ολοήμερου νηπιαγωγείου

1) -Τι είδους γραπτό υλικό χρησιμοποιείτε στην τάξη;

-Παιδαγωγικά παιχνίδια γραφής και ανάγνωσης, παραμύθια, πολλά παραμύθια, περιοδικά, εφημερίδες..

2) -Πώς εισάγετε το γραπτό υλικό στην τάξη.

-Μέσω των οργανωμένων δραστηριοτήτων και του παιχνιδιού.

3) -Χρησιμοποιείτε συχνά πίνακες αναφοράς;

-Όχι.

4) -Για ποια θέματα χρησιμοποιήσατε πίνακα αναφοράς;

-.....

5) -Ποιον τρόπο χρησιμοποιήσατε για να φτιάξετε έναν πίνακα αναφοράς (ιδιαίτερο χρώμα, γράμματα, λέξεις);

-.....

6) -Υπάρχει γραπτό υλικό για ανάγνωση αποθηκευμένο κάπου (π.χ. μέσα σε κάποιο κουτί); Είναι προσιτό από τα παιδιά;

-Έχουμε ένα κουτί με καρτέλες λέξεων, αλλά τα παιδιά δεν μου έχουν ζητήσει ποτέ να το δουν. Απασχολούνται στη γωνιά της βιβλιοθήκης αν θέλουν να διαβάσουν κάτι.

7) -Χρησιμοποιείτε αυθεντικό υλικό ή λειτουργικά γραπτά;

-Αρκετά. Έχουμε διαβάσει άρθρα από περιοδικά, εφημερίδες.

8) -Ποιος φέρνει συνήθως αυτό το υλικό στην τάξη, η νηπιαγωγός ή οι μαθητές;

-Η νηπιαγωγός.

9) -Ποιο από αυτά τα γραπτά φάνηκε πιο ενδιαφέρον στα παιδιά;

-Τους αρέσουν όλα. Ιδίως τα περιοδικά με μεγάλες φωτογραφίες.

10) -Υπάρχει στην τάξη παρουσιολόγιο (σε στυλ τετραδίου); Αν ναι, συμπληρώνεται από τα παιδιά;

-Το παρουσιολόγιο συμπληρώνεται από τα παιδιά κάθε πρωί, αλλά δεν είναι τετράδιο. Μοιάζει περισσότερο με πίνακα.

11) -Πόσο συχνά απασχολούνται τα παιδιά στη γωνιά της βιβλιοθήκης;

-Τα κορίτσια πιο πολύ από τα αγόρια. Όταν υπάρχουν καινούρια βιβλία περισσότερο.

12) -Χρειάζονται παρότρυνση ή αποφασίζουν να πάνε μόνο τους;

-Συνήθως τους λέω εγώ πως έχουμε καινούρια βιβλία στην βιβλιοθήκη και μετά πηγαίνουν.

13) -Υπάρχουν παιδιά στην τάξη που να γνωρίζουν να διαβάζουν;

-1 παιδί γνωρίζει καλά, 2 συλλαβίζουν.

14) -Θεωρείτε την ανάγνωση δύσκολο αντικείμενο;

-Είναι ένα αντικείμενο που χρειάζεται πρόγραμμα. Βοηθάνε ιδιαίτερα οι γνώσεις που έχουν τα παιδιά από το σπίτι.

15) -Είναι εφικτή η προσέγγιση του αντικειμένου της ανάγνωσης στο νηπιαγωγείο;

-Ναι.

16) -Έχετε σκεφθεί τι θα μπορούσε να βοηθήσει προς αυτή την πλευρά;

-κυρίως η οργάνωση της γωνιάς της βιβλιοθήκης.

17) -Αποκαλύπτουν τα παιδιά της τάξης τις στρατηγικές ενός ικανού αναγνώστη, όταν διαβάζουν ένα κείμενο;

- Ναι. Δείχνουν με το δάχτυλο όπου διαβάζουν, ξέρουν πως διαβάζουμε από αριστερά προς τα δεξιά.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ

Παραθέτουμε σ' αυτό το σημείο αναλυτικά τις απαντήσεις των παιδιών και για τις τέσσερις ερευνητικές παρεμβάσεις:

3^ο ΟΛΟΗΜΕΡΟ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΒΟΛΟΥ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Χ.(νήπιο)-1^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

ΤΙΤΛΟΣ	ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΣΗ ΠΑΙΔΙΟΥ	«ΜΥΣΤΙΚΟ»
ΤΑ 101 ΣΚΥΛΙΑ ΤΗΣ ΔΑΛΜΑΤΙΑΣ	ΤΑ 101 ΣΚΥΛΙΑ ΤΗΣ ΔΑΛΜΑΤΙΑΣ	Ο αριθμός
ΧΑΜΕΝΗ ΑΤΛΑΝΤΙΔΑ	ΧΑΜΕΝΗ ΑΤΛΑΝΤΙΔΑ	Το τελευταίο γράμμα, Α
Ο ΤΙΓΡΗΣ, Ο ΓΟΥΙΝΙ ΚΑΙ Η ΠΑΡΕΑ ΤΟΥΣ	Ο ΠΗΤΕΡ ΠΑΝ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΤΟΥ ΠΟΤΕ	Το πρώτο γράμμα, Ο
Ο ΠΗΤΕΡ ΠΑΝ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΤΟΥ ΠΟΤΕ	ΧΑΜΕΝΗ ΑΤΛΑΝΤΙΔΑ	Το γράμμα ,Χ
ΜΠΑΜΠΟΥΛΑΣ Α.Ε.	ΜΠΑΜΠΟΥΛΑΣ Α.Ε.	Το τελευταίο γράμμα, Ε
Ο ΠΟΝΤΙΚΟΜΙΚΡΟΥΛΗΣ	Ο ΠΗΤΕΡ ΠΑΝ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΤΟΥ ΠΟΤΕ	Το πρώτο γράμμα, Ο
ΜΟΥΛΑΝ	ΜΠΑΜΠΟΥΛΑΣ Α.Ε.	Το πρώτο γράμμα, Μ

2^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

ΤΙΤΛΟΣ	ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΣΗ ΠΑΙΔΙΩΝ	«ΜΥΣΤΙΚΟ»
Οι τρομερές πλωτές μασέλες	Οι τρομερές πλωτές μασέλες	Το «οι»
Ο κύριος Αγκάθης	Ο κύριος Αγκάθης	Το «Ο» & «ς» της τελευταίας λέξης
ΠΟΛΕΜΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ	ΠΟΛΕΜΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ	Το «Π»
Ένα ΝΗΣΙ γεμάτο ΠΥΡΓΟΥΣ	Ένα ΝΗΣΙ γεμάτο ΠΥΡΓΟΥΣ	Το «Ε»
Ήλιε μας, ήλιε μας, βασιλιά μας...	Ήλιε μας, ήλιε μας, βασιλιά μας...	Το πρώτο γράμμα(Η) & οι τρεις τελείες.
Σοκολάτα Η τροφή των θεών	Σοκολάτα Η τροφή των θεών	Το «Σ» & το τελευταίο «ν»
ΚΟΛΑΖ Μην πετάς τίποτα	ΚΟΛΑΖ Μην πετάς τίποτα	Το «Κ» & το «Ζ»
ΚΕΡΑΥΝΟΣ	ΚΕΡΑΥΝΟΣ	Το «Κ» & το «Σ»

3^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

Σημ: Στην τρίτη παρέμβαση ο Κων/νος Χ. ήταν μέλος της ομάδας Γ, οπότε τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στον αντίστοιχο πίνακα.

4^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

ΠΙΝΑΚΙΔΑ	ΑΠΟΨΗ ΠΑΙΔΙΩΝ	«ΜΥΣΤΙΚΟ»
Ο ΦΟΥΡΝΟΣ ΣΤΟ ΛΙΜΑΝΙ	Μαγαζί που πουλάει ψωμιά	Το σιτάρι
ΝΙΚ. ΚΟΛΕΣΗ,σχολή οδηγών	Μαγαζί που πουλάει αυτοκίνητα	Το αυτοκίνητο
ΣΦΡΑΓΙΔΕΣ/ΧΑΡΑΞΕΙΣ/ΚΛΕΙΔΙΑ	Μαγαζί που πουλάει κλειδιά	Το κλειδί
FOS	Μαγαζί που πουλάει λάμπες	Η λάμπα
ΚΟΤΟΠΟΥΛΑ	Μαγαζί που πουλάει παιχνίδια	Το κοτόπουλο
Δ.Ε.Η.	Φτιάχνουν καλώδια της Δ.Ε.Η.	Ο κεραυνός
Ε.Λ.Τ.Α	Τράπεζα	Η είσοδος
Ο.Τ.Ε.	Μαγαζί που πουλάει κινητά	Ξέρει το σήμα

ΧΡΙΣΤΙΝΑ(νήπιο)

1^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

ΤΙΤΛΟΣ	ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΣΗ ΠΑΙΔΙΟΥ	«ΜΥΣΤΙΚΟ»
ΤΑ 101 ΣΚΥΛΙΑ ΤΗΣ ΔΑΛΜΑΤΙΑΣ	ΤΑ 101 ΣΚΥΛΙΑ ΤΗΣ ΔΑΛΜΑΤΙΑΣ	Το «ΤΑ»
ΧΑΜΕΝΗ ΑΤΛΑΝΤΙΔΑ	ΧΑΜΕΝΗ ΑΤΛΑΝΤΙΔΑ	Το «ΧΑ»
Ο ΤΙΓΡΗΣ, Ο ΓΟΥΙΝΙ ΚΑΙ Η ΠΑΡΕΑ ΤΟΥΣ	Ο ΤΙΓΡΗΣ, Ο ΓΟΥΙΝΙ ΚΑΙ Η ΠΑΡΕΑ ΤΟΥΣ	Το «Ο» & το «Τ»
Ο ΠΗΤΕΡ ΠΑΝ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΤΟΥ ΠΟΤΕ	ΧΑΜΕΝΗ ΑΤΛΑΝΤΙΔΑ	Το γράμμα ,X
ΜΠΑΜΠΟΥΛΑΣ Α.Ε.	ΜΠΑΜΠΟΥΛΑΣ Α.Ε.	Το Α.Ε.
Ο ΠΟΝΤΙΚΟΜΙΚΡΟΥΛΗΣ	Ο ΠΗΤΕΡ ΠΑΝ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΤΟΥ ΠΟΤΕ	Το «Ο» & το «Π»
ΜΟΥΛΑΝ	ΜΟΥΛΑΝ	Το πρώτο γράμμα, Μ

2^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

ΤΙΤΛΟΣ	ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΣΗ ΠΑΙΔΙΩΝ	«ΜΥΣΤΙΚΟ»
Οι τρομερές πλωτές μασέλες	Οι τρομερές πλωτές μασέλες	Το «ου»
Ο κύριος Αγκάθης	Ο κύριος Αγκάθης	Το «Ο»
ΠΟΛΕΜΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ	ΠΟΛΕΜΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ	Το «Π»
Ένα ΝΗΣΙ γεμάτο ΠΥΡΓΟΥΣ	Ένα ΝΗΣΙ γεμάτο ΠΥΡΓΟΥΣ	Το «Ε» & η λέξη ΠΥΡΓΟΥΣ
Ήλιε μας, ήλιε μας, βασιλιά μας...	Ήλιε μας, ήλιε μας, βασιλιά μας...	Το πρώτο γράμμα(Η)
Σοκολάτα Η τροφή των θεών	Σοκολάτα Η τροφή των θεών	Το «Σ»
ΚΟΛΑΖ Μην πετάς τίποτα	ΚΟΛΑΖ Μην πετάς τίποτα	Το «Κ»
ΚΕΡΑΥΝΟΣ	ΚΕΡΑΥΝΟΣ	Το «Κ» & το «Σ»

3^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

Σημ: Στην τρίτη παρέμβαση η Χριστίνα ήταν μέλος της ομάδας Β, οπότε τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στον αντίστοιχο πίνακα.

4^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

ΠΙΝΑΚΙΔΑ	ΑΠΟΨΗ ΠΑΙΔΙΩΝ	«ΜΥΣΤΙΚΟ»
Ο ΦΟΥΡΝΟΣ ΣΤΟ ΛΙΜΑΝΙ	Εστιατόριο	Τα κύματα, τα εστιατόρια είναι κοντά στη θάλασα.
ΝΙΚ. ΚΟΛΕΣΗ, σχολή οδηγών	Μαγαζί που πουλάει παιχνίδια	Το αυτοκίνητο
ΣΦΡΑΓΙΔΕΣ/ΧΑΡΑΞΕΙΣ/ΚΛΕΙΔΙΑ	Βιβλιοπωλείο	Σφραγίδα
FOS	Μαγαζί που πουλάει λάμπες	Η λάμπα
ΚΟΤΟΠΟΥΛΑ	Μαγαζί που πουλάει παιχνίδια	Το κοτόπουλο
Δ.Ε.Η.	Δ.Ε.Η.	Σύνολο εικόνας
Ε.Λ.Τ.Α	Τράπεζα	Η είσοδος
Ο.Τ.Ε.	Τράπεζα	-

ΚΩΝ/ΝΟΣ Π.(νήπιο)**1^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ**

ΤΙΤΛΟΣ	ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΣΗ ΠΑΙΔΙΟΥ	«ΜΥΣΤΙΚΟ»
ΤΑ 101 ΣΚΥΛΙΑ ΤΗΣ ΔΑΛΜΑΤΙΑΣ	ΤΑ 101 ΣΚΥΛΙΑ ΤΗΣ ΔΑΛΜΑΤΙΑΣ	Το «ΣΚΥΛΙΑ»
ΧΑΜΕΝΗ ΑΤΛΑΝΤΙΔΑ	ΧΑΜΕΝΗ ΑΤΛΑΝΤΙΔΑ	Το «Χ»
Ο ΤΙΓΡΗΣ, Ο ΓΟΥΙΝΙ ΚΑΙ Η ΠΑΡΕΑ ΤΟΥΣ	Ο ΤΙΓΡΗΣ, Ο ΓΟΥΙΝΙ ΚΑΙ Η ΠΑΡΕΑ ΤΟΥΣ	Αντιστοίχιση των γραμμάτων ένα-ένα
Ο ΠΗΤΕΡ ΠΑΝ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΤΟΥ ΠΟΤΕ	Ο ΠΗΤΕΡ ΠΑΝ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΤΟΥ ΠΟΤΕ	Το «ΧΩΡΑ»
ΜΠΑΜΠΟΥΛΑΣ Α.Ε.	ΜΠΑΜΠΟΥΛΑΣ Α.Ε.	Το «Μ»
Ο ΠΟΝΤΙΚΟΜΙΚΡΟΥΛΗΣ	Ο ΠΟΝΤΙΚΟΜΙΚΡΟΥΛΗΣ	Αντιστοίχιση των γραμμάτων ένα-ένα
ΜΟΥΛΑΝ	ΜΟΥΛΑΝ	Αντιστοίχιση των γραμμάτων ένα-ένα

2^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

ΤΙΤΛΟΣ	ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΣΗ ΠΑΙΔΙΩΝ	«ΜΥΣΤΙΚΟ»
Οι τρομερές πλωτές μασέλες	Οι τρομερές πλωτές μασέλες	Το «Οι»
Ο κύριος Αγκάθης	Ο κύριος Αγκάθης	Το «Ο» και το τελευταίο «ς»
ΠΟΛΕΜΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ	ΠΟΛΕΜΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ	Το «Π» και το «Σ»
Ένα ΝΗΣΙ γεμάτο ΠΥΡΓΟΥΣ	Ένα ΝΗΣΙ γεμάτο ΠΥΡΓΟΥΣ	Διάκριση πεζών-κεφαλαίων
Ήλιε μας, ήλιε μας, βασιλιά μας...	Ήλιε μας, ήλιε μας, βασιλιά μας...	Το «Η»
Σοκολάτα Η τροφή των θεών	Σοκολάτα Η τροφή των θεών	Αντιστοίχιση των γραμμάτων ένα-ένα
ΚΟΛΑΖ Μην πετάς τίποτα	ΚΟΛΑΖ Μην πετάς τίποτα	Το «ΚΟΛΑΖ»
ΚΕΡΑΥΝΟΣ	ΚΕΡΑΥΝΟΣ	Το «Κ» & το «Σ»

3^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

Σημ: Στην τρίτη παρέμβαση η Χριστίνα ήταν μέλος της ομάδας Β, οπότε τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στον αντίστοιχο πίνακα.

4^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

ΠΙΝΑΚΙΔΑ	ΑΠΟΨΗ ΠΑΙΔΙΩΝ	«ΜΥΣΤΙΚΟ»
Ο ΦΟΥΡΝΟΣ ΣΤΟ ΛΙΜΑΝΙ	Μαγαζί που πουλάει ΨΩΜΙ	Το σιτάρι
ΝΙΚ. ΚΟΛΕΣΗ,σχολή οδηγών	Μαγαζί που πουλάει παιχνίδια	Το αυτοκίνητο
ΣΦΡΑΓΙΔΕΣ/ΧΑΡΑΞΕΙΣ/ΚΛΕΙΔΙΑ	Φτιάχνει ρόδες	-
FOS	Μαγαζί που πουλάει λάμπες	Η λάμπα
ΚΟΤΟΠΟΥΛΑ	Μαγαζί που πουλάει τροφές για ζώα	Το κοτόπουλο
Δ.Ε.Η.	Αστυνομία	Η σημαία
Ε.Λ.Τ.Α	Τράπεζα	Η είσοδος
Ο.Τ.Ε.	Μαγαζί που πουλάει κινητά	Ξέρει την πινακίδα

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ(νήπιο)

1^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

ΤΙΤΛΟΣ	ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΣΗ ΠΑΙΔΙΟΥ	«ΜΥΣΤΙΚΟ»
ΤΑ 101 ΣΚΥΛΙΑ ΤΗΣ ΔΑΛΜΑΤΙΑΣ	ΤΑ 101 ΣΚΥΛΙΑ ΤΗΣ ΔΑΛΜΑΤΙΑΣ	Ο αριθμός
ΧΑΜΕΝΗ ΑΤΛΑΝΤΙΔΑ	ΧΑΜΕΝΗ ΑΤΛΑΝΤΙΔΑ	Το «Χ»
Ο ΤΙΓΡΗΣ, Ο ΓΟΥΙΝΙ ΚΑΙ Η ΠΑΡΕΑ ΤΟΥΣ	Ο ΤΙΓΡΗΣ, Ο ΓΟΥΙΝΙ ΚΑΙ Η ΠΑΡΕΑ ΤΟΥΣ	Το «Ο» & το «Τ»
Ο ΠΗΤΕΡ ΠΑΝ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΤΟΥ ΠΟΤΕ	Ο ΠΟΝΤΙΚΟΜΙΚΡΟΥΛΗΣ	Το «Π»
ΜΠΑΜΠΟΥΛΑΣ Α.Ε.	Ο ΠΗΤΕΡ ΠΑΝ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΤΟΥ ΠΟΤΕ	Πλήθος των γραμμάτων
Ο ΠΟΝΤΙΚΟΜΙΚΡΟΥΛΗΣ	ΜΟΥΛΑΝ	Το»Μ»
ΜΟΥΛΑΝ	ΜΠΑΜΠΟΥΛΑΣ Α.Ε.	Το»Μ»

2^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

ΤΙΤΛΟΣ	ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΣΗ ΠΑΙΔΙΩΝ	«ΜΥΣΤΙΚΟ»
Οι τρομερές πλωτές μασέλες	Ήλιε μας, ήλιε μας, βασιλιά μας...	Το πλήθος των λέξεων
Ο κύριος Αγκάθης	Ο κύριος Αγκάθης	Το «Α»
ΠΟΛΕΜΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ	ΠΟΛΕΜΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ	Το «Π»
Ένα ΝΗΣΙ γεμάτο ΠΥΡΓΟΥΣ	Ένα ΝΗΣΙ γεμάτο ΠΥΡΓΟΥΣ	Διάκριση πεζών-κεφαλαίων
Ήλιε μας, ήλιε μας, βασιλιά μας...	Σοκολάτα Η τροφή των θεών	Το πλήθος των γραμμάτων
Σοκολάτα Η τροφή των θεών	Σοκολάτα Η τροφή των θεών	Δύο σειρές με γράμματα
ΚΟΛΑΖ Μην πετάς τίποτα	Ο κύριος Αγκάθης	Το «Ο» & το «Κ»
ΚΕΡΑΥΝΟΣ	ΚΕΡΑΥΝΟΣ	Το «Κ»

3^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

Σημ: Στην τρίτη παρέμβαση η Αλέξανδρος ήταν μέλος της ομάδας Β, οπότε τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στον αντίστοιχο πίνακα.

4^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

ΠΙΝΑΚΙΔΑ	ΑΠΟΨΗ ΠΑΙΔΙΩΝ	«ΜΥΣΤΙΚΟ»
Ο ΦΟΥΡΝΟΣ ΣΤΟ ΛΙΜΑΝΙ	Πιτσαρία	Το 1922, τηλ. Για παραγγελίες
ΝΙΚ. ΚΟΛΕΣΗ, σχολή οδηγών	Μαγαζί που πουλάει αυτοκίνητα	Το αυτοκίνητο
ΣΦΡΑΓΙΔΕΣ/ ΧΑΡΑΞΕΙΣ/ ΚΛΕΙΔΙΑ	Μαγαζί που πουλάει κλειδιά	Το κλειδί
FOS	Μαγαζί που πουλάει λάμπες	Η λάμπα
ΚΟΤΟΠΟΥΛΑ	-	-
Δ.Ε.Η.	Το ρεύμα	Το έχει ξαναδεί
Ε.Λ.Τ.Α	Εκεί στέλνουμε κάρτες	Έχει πάει
Ο.Τ.Ε.	Σταθμός του Ο.Τ.Ε.	Ξέρει την πινακίδα

ΚΩΝ/ΝΟΣ ΧΑΤ.(νήπιο)

Στην 1^η και 2^η παρέμβαση έκανε τυχαία ή καμία επιλογή.

Στην 3η παρέμβαση η Κων/νος Χατ. ήταν μέλος της ομάδας Δ, οπότε τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στον αντίστοιχο πίνακα.

4^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

ΠΙΝΑΚΙΔΑ	ΑΠΟΨΗ ΠΑΙΔΙΩΝ	«ΜΥΣΤΙΚΟ»
Ο ΦΟΥΡΝΟΣ ΣΤΟ ΛΙΜΑΝΙ	Μαγαζί που πουλάει ψωμιά	Το σιτάρι
ΝΙΚ. ΚΟΛΕΣΗ,σχολή οδηγών	Μαγαζί που πουλάει αυτοκίνητα	Το αυτοκίνητο
ΣΦΡΑΓΙΔΕΣ/ΧΑΡΑΞΕΙΣ/ΚΛΕΙΔΙΑ	-	-
FOS	Μαγαζί που πουλάει λάμπες	Η λάμπα
ΚΟΤΟΠΟΥΛΑ	Μαγαζί που πουλάει κοτόπουλα	Κοτόπουλο
Δ.Ε.Η.	-	-
Ε.Λ.Τ.Α	Τράπεζα	Σύνολο εικόνας
Ο.Τ.Ε.	-	-

ΓΙΩΡΓΟΣ(νήπιο)**1^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ**

ΤΙΤΛΟΣ	ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΣΗ ΠΑΙΔΙΟΥ	«ΜΥΣΤΙΚΟ»
ΤΑ 101 ΣΚΥΛΙΑ ΤΗΣ ΔΑΛΜΑΤΙΑΣ	ΤΑ 101 ΣΚΥΛΙΑ ΤΗΣ ΔΑΛΜΑΤΙΑΣ	Ο αριθμός
ΧΑΜΕΝΗ ΑΤΛΑΝΤΙΔΑ	ΧΑΜΕΝΗ ΑΤΛΑΝΤΙΔΑ	Το «Χ»
Ο ΤΙΓΡΗΣ, Ο ΓΟΥΙΝΙ ΚΑΙ Η ΠΑΡΕΑ ΤΟΥΣ	Ο ΤΙΓΡΗΣ, Ο ΓΟΥΙΝΙ ΚΑΙ Η ΠΑΡΕΑ ΤΟΥΣ	Ο Γουίνι, ήξερε το όνομα, το έδει δει σε παραμύθι.
Ο ΠΗΤΕΡ ΠΑΝ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΤΟΥ ΠΟΤΕ	Ο ΠΟΝΤΙΚΟΜΙΚΡΟΥΛΗΣ	Το «Π»
ΜΠΑΜΠΟΥΛΑΣ Α.Ε.	ΜΠΑΜΠΟΥΛΑΣ Α.Ε.	Το «Μ»
Ο ΠΟΝΤΙΚΟΜΙΚΡΟΥΛΗΣ	Ο ΤΙΓΡΗΣ, Ο ΓΟΥΙΝΙ ΚΑΙ Η ΠΑΡΕΑ ΤΟΥΣ	Το «Ο» στην αρχή
ΜΟΥΛΑΝ	ΜΠΑΜΠΟΥΛΑΣ Α.Ε.	Το «Μ»

2^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

ΤΙΤΛΟΣ	ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΣΗ ΠΑΙΔΙΩΝ	«ΜΥΣΤΙΚΟ»
Οι τρομερές πλωτές μασέλες	Οι τρομερές πλωτές μασέλες	Αντιστοίχιση των γραμμάτων ένα-ένα
Ο κύριος Αγκάθης	Ο κύριος Αγκάθης	Αντιστοίχιση των γραμμάτων ένα-ένα
ΠΟΛΕΜΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ	ΠΟΛΕΜΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ	Αντιστοίχιση των γραμμάτων ένα-ένα
Ένα ΝΗΣΙ γεμάτο ΠΥΡΓΟΥΣ	Ένα ΝΗΣΙ γεμάτο ΠΥΡΓΟΥΣ	Αντιστοίχιση των γραμμάτων ένα-ένα
Ήλιε μας, ήλιε μας, βασιλιά μας...	Ήλιε μας, ήλιε μας, βασιλιά μας...	Αντιστοίχιση των γραμμάτων ένα-ένα
Σοκολάτα Η τροφή των θεών	Σοκολάτα Η τροφή των θεών	Αντιστοίχιση των γραμμάτων ένα-ένα
ΚΟΛΑΖ Μην πετάς τίποτα	ΚΟΛΑΖ Μην πετάς τίποτα	Αντιστοίχιση των γραμμάτων ένα-ένα
ΚΕΡΑΥΝΟΣ	ΚΕΡΑΥΝΟΣ	Αντιστοίχιση των γραμμάτων ένα-ένα

3^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

Σημ: Στην τρίτη παρέμβαση ο Γιώργος ήταν μέλος της ομάδας Δ, οπότε τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στον αντίστοιχο πίνακα.

4^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

ΠΙΝΑΚΙΔΑ	ΑΠΟΨΗ ΠΑΙΔΙΩΝ	«ΜΥΣΤΙΚΟ»
Ο ΦΟΥΡΝΟΣ ΣΤΟ ΛΙΜΑΝΙ	Μαγαζί που πουλάει ΨΩΜΙ	Το σιτάρι
ΝΙΚ. ΚΟΛΕΣΗ, σχολή οδηγών	Μαγαζί που επισκευάζει παιχνίδια	Το αυτοκίνητο
ΣΦΡΑΓΙΔΕΣ/ΧΑΡΑΞΕΙΣ/ΚΛΕΙΔΙΑ	Μαγαζί που πουλάει κλειδιά	Το κλειδί
FOS	Μαγαζί που πουλάει διακοσμητικά	-

ΚΟΤΟΠΟΥΛΑ	Μαγαζί που πουλάει κοτόπουλα	Το κοτόπουλο
Δ.Ε.Η.	Δ.Ε.Η.	Αντιστοίχιση των γραμμάτων ένα-ένα
Ε.Λ.Τ.Α	Κομμωτήριο	Τα φτερά του Ερμή=μαλλιά
Ο.Τ.Ε.	-	-

ΧΡΥΣΟΒΑΛΑΝΤΗΣ(νήπιο)

1^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

ΤΙΤΛΟΣ	ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΣΗ ΠΑΙΔΙΟΥ	«ΜΥΣΤΙΚΟ»
ΤΑ 101 ΣΚΥΛΙΑ ΤΗΣ ΔΑΛΜΑΤΙΑΣ	ΤΑ 101 ΣΚΥΛΙΑ ΤΗΣ ΔΑΛΜΑΤΙΑΣ	Το «Τα»
ΧΑΜΕΝΗ ΑΤΛΑΝΤΙΔΑ	ΧΑΜΕΝΗ ΑΤΛΑΝΤΙΔΑ	Το «Χ»
Ο ΤΙΓΡΗΣ, Ο ΓΟΥΙΝΙ ΚΑΙ Η ΠΑΡΕΑ ΤΟΥΣ	Ο ΤΙΓΡΗΣ, Ο ΓΟΥΙΝΙ ΚΑΙ Η ΠΑΡΕΑ ΤΟΥΣ	Το «Ο» και το «Τ»
Ο ΠΗΤΕΡ ΠΑΝ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΤΟΥ ΠΟΤΕ	Ο ΠΟΝΤΙΚΟΜΙΚΡΟΥΛΗΣ	Το «Π»
ΜΠΑΜΠΟΥΛΑΣ Α.Ε.	Ο ΠΗΤΕΡ ΠΑΝ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΤΟΥ ΠΟΤΕ	Δύο «Π» στους τίτλους
Ο ΠΟΝΤΙΚΟΜΙΚΡΟΥΛΗΣ	Ο ΠΗΤΕΡ ΠΑΝ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΤΟΥ ΠΟΤΕ	Το πλήθος των γραμμάτων
ΜΟΥΛΑΝ	Ο ΤΙΓΡΗΣ, Ο ΓΟΥΙΝΙ ΚΑΙ Η ΠΑΡΕΑ ΤΟΥΣ	Τα 5 γράμματα των λέξεων Μουλάν και Τίγρης

2^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

ΤΙΤΛΟΣ	ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΣΗ ΠΑΙΔΙΩΝ	«ΜΥΣΤΙΚΟ»
Οι τρομερές πλωτές μασέλες	Ο κύριος Αγκάθης	Το «Ο»
Ο κύριος Αγκάθης	Ο κύριος Αγκάθης	Το πλήθος των γραμμάτων
ΠΟΛΕΜΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ	ΠΟΛΕΜΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ	Το «Π»
Ένα ΝΗΣΙ γεμάτο ΠΥΡΓΟΥΣ	Ένα ΝΗΣΙ γεμάτο ΠΥΡΓΟΥΣ	Τα κεφαλαία γράμματα
Ήλιε μας, ήλιε μας, βασιλιά μας...	Ήλιε μας, ήλιε μας, βασιλιά μας...	Το «Η»

Σοκολάτα Η τροφή των θεών	Σοκολάτα Η τροφή των θεών	Η διάταξη σε δύο σειρές
ΚΟΛΑΖ Μην πετάς τίποτα	ΚΟΛΑΖ Μην πετάς τίποτα	Το «ΚΟΛΑΖ»
ΚΕΡΑΥΝΟΣ	ΚΕΡΑΥΝΟΣ	Το «Κ»

3^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

Σημ: Στην τρίτη παρέμβαση ο Χρυσοβαλάντης ήταν μέλος της ομάδας Γ, οπότε τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στον αντίστοιχο πίνακα.

4^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

ΠΙΝΑΚΙΔΑ	ΑΠΟΨΗ ΠΑΙΔΙΩΝ	«ΜΥΣΤΙΚΟ»
Ο ΦΟΥΡΝΟΣ ΣΤΟ ΛΙΜΑΝΙ	Μαγαζί που πουλάει ΨΩΜΙ	Το σιτάρι
ΝΙΚ. ΚΟΛΕΣΗ, σχολή οδηγών	Γκαράζ	Το αυτοκίνητο
ΣΦΡΑΓΙΔΕΣ/ΧΑΡΑΞΕΙΣ/ ΚΛΕΙΔΙΑ	Μαγαζί που πουλάει κλειδιά	Το κλειδί
FOS	-	-
ΚΟΤΟΠΟΥΛΑ	Μαγαζί που πουλάει τροφές για πουλιά.	Το κοτόπουλο
Δ.Ε.Η.	Ηλεκτρολόγος της Δ.Ε.Η.	Ο κεραυνός
ΕΛ.ΤΑ.	Ταχυδρομείο	Τα κίτρινα κουτιά
Ο.Τ.Ε.	-	-

ΧΡΗΣΤΟΣ (νήπιο)

1^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

ΤΙΤΛΟΣ	ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΣΗ ΠΑΙΔΙΟΥ	«ΜΥΣΤΙΚΟ»
ΤΑ 101 ΣΚΥΛΙΑ ΤΗΣ ΔΑΛΜΑΤΙΑΣ	ΤΑ 101 ΣΚΥΛΙΑ ΤΗΣ ΔΑΛΜΑΤΙΑΣ	Το «Σ» στην τελευταία λέξη
ΧΑΜΕΝΗ ΑΤΛΑΝΤΙΔΑ	ΧΑΜΕΝΗ ΑΤΛΑΝΤΙΔΑ	Το «Χ»
Ο ΤΙΓΡΗΣ, Ο ΓΟΥΙΝΙ ΚΑΙ Η ΠΑΡΕΑ ΤΟΥΣ	Ο ΤΙΓΡΗΣ, Ο ΓΟΥΙΝΙ ΚΑΙ Η ΠΑΡΕΑ ΤΟΥΣ	Το «Ο» και το «Τ»
Ο ΠΗΤΕΡ ΠΑΝ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΤΟΥ ΠΟΤΕ	Ο ΠΟΝΤΙΚΟΜΙΚΡΟΥΛΗΣ	Το «Π»
ΜΠΑΜΠΟΥΛΑΣ Α.Ε.	-	-

Ο ΠΟΝΤΙΚΟΜΙΚΡΟΥΛΗΣ	-	-
ΜΟΥΛΑΝ	ΜΟΥΛΑΝ	Το «Μ»

Στη 2^η παρέμβαση έκανε τυχαία ή καμία επιλογή.

Σημ: Στην τρίτη και τέταρτη παρέμβαση ο Χρήστος έλειπε από το σχολείο.

ΓΕΩΡΓΙΑ (νήπιο)

1^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

ΤΙΤΛΟΣ	ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΣΗ ΠΑΙΔΙΟΥ	«ΜΥΣΤΙΚΟ»
ΤΑ 101 ΣΚΥΛΙΑ ΤΗΣ ΔΑΛΜΑΤΙΑΣ	Ο ΠΗΤΕΡ ΠΑΝ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΤΟΥ ΠΟΤΕ	Το πλήθος των γραμμάτων
ΧΑΜΕΝΗ ΑΤΛΑΝΤΙΔΑ	ΜΠΑΜΠΟΥΛΑΣ Α.Ε.	-
Ο ΤΙΓΡΗΣ, Ο ΓΟΥΙΝΙ ΚΑΙ Η ΠΑΡΕΑ ΤΟΥΣ	-	-
Ο ΠΗΤΕΡ ΠΑΝ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΤΟΥ ΠΟΤΕ	Ο ΠΟΝΤΙΚΟΜΙΚΡΟΥΛΗΣ	Το «Π»
ΜΠΑΜΠΟΥΛΑΣ Α.Ε.	ΜΟΥΛΑΝ	Το «Μ»
Ο ΠΟΝΤΙΚΟΜΙΚΡΟΥΛΗΣ	ΤΑ 101 ΣΚΥΛΙΑ ΤΗΣ ΔΑΛΜΑΤΙΑΣ	Ήταν η μόνη απάντηση που δεν είχε δώσει
ΜΟΥΛΑΝ	Ο ΤΙΓΡΗΣ, Ο ΓΟΥΙΝΙ ΚΑΙ Η ΠΑΡΕΑ ΤΟΥΣ	Το πλήθος των γραμμάτων της λέξης Μουλάν και Τίγρης

2^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

ΤΙΤΛΟΣ	ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΣΗ ΠΑΙΔΙΩΝ	«ΜΥΣΤΙΚΟ»
Οι τρομερές πλωτές μασέλες	Οι τρομερές πλωτές μασέλες	Το «Ο»
Ο κύριος Αγκάθης	Ο κύριος Αγκάθης	Το «Ο»
ΠΟΛΕΜΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ	ΠΟΛΕΜΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ	Το «Π»
Ένα ΝΗΣΙ γεμάτο ΠΥΡΓΟΥΣ	Ένα ΝΗΣΙ γεμάτο ΠΥΡΓΟΥΣ	Το «Ε»
Ήλιε μας, ήλιε μας, βασιλιά μας...	Ήλιε μας, ήλιε μας, βασιλιά μας...	Το «Η»
Σοκολάτα	Σοκολάτα	Το «Σ»
Η τροφή των θεών	Η τροφή των θεών	
ΚΟΛΑΖ	ΚΟΛΑΖ	Το «Κ»

Μην πετάς τίποτα	Μην πετάς τίποτα	
ΚΕΡΑΥΝΟΣ	ΚΕΡΑΥΝΟΣ	Το «Κ»

3^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

Σημ: Στην τρίτη παρέμβαση η Γεωργία ήταν μέλος της ομάδας Α, οπότε τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στον αντίστοιχο πίνακα.

4^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

ΠΙΝΑΚΙΔΑ	ΑΠΟΨΗ ΠΑΙΔΙΩΝ	«ΜΥΣΤΙΚΟ»
Ο ΦΟΥΡΝΟΣ ΣΤΟ ΛΙΜΑΝΙ	Μαγαζί που πουλάει ψωμιά	Το σιτάρι
ΝΙΚ. ΚΟΛΕΣΗ,σχολή οδηγών	Μαγαζί που πουλάει αυτοκίνητα	Το αυτοκίνητο
ΣΦΡΑΓΙΔΕΣ/ΧΑΡΑΞΕΙΣ/ΚΛΕΙΔΙΑ	Μαγαζί που πουλάει κλειδιά	Το κλειδί
FOS	Μαγαζί που πουλάει φώτα	Η λάμπα
ΚΟΤΟΠΟΥΛΑ	-	-
Δ.Ε.Η.	-	-
Ε.Λ.Τ.Α	Κομμωτήριο	Το κεφάλι στην ταμπέλα
Ο.Τ.Ε.	-	-

ΣΟΦΙΑ (νήπιο)

1^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

ΤΙΤΛΟΣ	ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΣΗ ΠΑΙΔΙΟΥ	«ΜΥΣΤΙΚΟ»
ΤΑ 101 ΣΚΥΛΙΑ ΤΗΣ ΔΑΛΜΑΤΙΑΣ	-	-
ΧΑΜΕΝΗ ΑΤΛΑΝΤΙΔΑ	-	-
Ο ΤΙΓΡΗΣ, Ο ΓΟΥΙΝΙ ΚΑΙ Η ΠΑΡΕΑ ΤΟΥΣ	Ο ΤΙΓΡΗΣ, Ο ΓΟΥΙΝΙ ΚΑΙ Η ΠΑΡΕΑ ΤΟΥΣ	Η λέξη Γουίνι
Ο ΠΗΤΕΡ ΠΑΝ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΤΟΥ ΠΟΤΕ	Ο ΠΟΝΤΙΚΟΜΙΚΡΟΥΛΗΣ	Το «Π»
ΜΠΑΜΠΟΥΛΑΣ Α.Ε.	-	-
Ο ΠΟΝΤΙΚΟΜΙΚΡΟΥΛΗΣ	Ο ΠΗΤΕΡ ΠΑΝ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΤΟΥ ΠΟΤΕ	Το «Π»
ΜΟΥΛΑΝ	ΜΠΑΜΠΟΥΛΑΣ Α.Ε.	Το «Μ»

2^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

ΤΙΤΛΟΣ	ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΣΗ ΠΑΙΔΙΩΝ	«ΜΥΣΤΙΚΟ»
Οι τρομερές πλωτές μασέλες	Ο κύριος Αγκάθης	Το «Ο»
Ο κύριος Αγκάθης	Ο κύριος Αγκάθης	Το «Ο»
ΠΟΛΕΜΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ	ΠΟΛΕΜΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ	Τα κεφαλαία γράμματα
Ένα ΝΗΣΙ γεμάτο ΠΥΡΓΟΥΣ	ΚΕΡΑΥΝΟΣ	Τα κεφαλαία γράμματα
Ήλιε μας, ήλιε μας, βασιλιά μας...	Ήλιε μας, ήλιε μας, βασιλιά μας...	Το «Η»
Σοκολάτα Η τροφή των θεών	Σοκολάτα Η τροφή των θεών	Το «Σ»
ΚΟΛΑΖ Μην πετάς τίποτα	ΚΟΛΑΖ Μην πετάς τίποτα	Το «Κ»
ΚΕΡΑΥΝΟΣ	ΚΕΡΑΥΝΟΣ	Το «Κ»

3^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

Σημ: Στην τρίτη παρέμβαση Σοφία ήταν μέλος της ομάδας Β, οπότε τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στον αντίστοιχο πίνακα.

4^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

ΠΙΝΑΚΙΔΑ	ΑΠΟΨΗ ΠΑΙΔΙΩΝ	«ΜΥΣΤΙΚΟ»
Ο ΦΟΥΡΝΟΣ ΣΤΟ ΛΙΜΑΝΙ	Μαγαζί που πουλάει ψωμιά	Το σιτάρι
ΝΙΚ. ΚΟΛΕΣΗ, σχολή οδηγών	Μαγαζί που πουλάει αυτοκίνητα	Το αυτοκίνητο
ΣΦΡΑΓΙΔΕΣ/ΧΑΡΑΞΕΙΣ/ ΚΛΕΙΔΙΑ	Μαγαζί που πουλάει κλειδιά	Το κλειδί
FOS	Μαγαζί που πουλάει λάμπες	Η λάμπα
ΚΟΤΟΠΟΥΛΑ	Μαγαζί που πουλάει ζωάκια	Το κοτόπουλο
Δ.Ε.Η.	Μαγαζί που πληρώνουμε το φως	Ξέρει το σήμα
Ε.Λ.Τ.Α	Τράπεζα	Η είσοδος
Ο.Τ.Ε.	Μαγαζί που για τηλέφωνα	Ξέρει το σήμα

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ (νήπιο)**1^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ**

ΤΙΤΛΟΣ	ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΣΗ ΠΑΙΔΙΟΥ	«ΜΥΣΤΙΚΟ»
ΤΑ 101 ΣΚΥΛΙΑ ΤΗΣ ΔΑΛΜΑΤΙΑΣ	ΤΑ 101 ΣΚΥΛΙΑ ΤΗΣ ΔΑΛΜΑΤΙΑΣ	Το «Τ»
ΧΑΜΕΝΗ ΑΤΛΑΝΤΙΔΑ	ΧΑΜΕΝΗ ΑΤΛΑΝΤΙΔΑ	Το «Χ»
Ο ΤΙΓΡΗΣ, Ο ΓΟΥΙΝΙ ΚΑΙ Η ΠΑΡΕΑ ΤΟΥΣ	Ο ΤΙΓΡΗΣ, Ο ΓΟΥΙΝΙ ΚΑΙ Η ΠΑΡΕΑ ΤΟΥΣ	Το «Ο»
Ο ΠΗΤΕΡ ΠΑΝ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΤΟΥ ΠΟΤΕ	Ο ΠΗΤΕΡ ΠΑΝ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΤΟΥ ΠΟΤΕ	Το «Π»
ΜΠΑΜΠΟΥΛΑΣ Α.Ε.	ΜΠΑΜΠΟΥΛΑΣ Α.Ε.	Το «Μ»
Ο ΠΟΝΤΙΚΟΜΙΚΡΟΥΛΗΣ	Ο ΠΟΝΤΙΚΟΜΙΚΡΟΥΛΗΣ	Το «Π»
ΜΟΥΛΑΝ	ΜΟΥΛΑΝ	Το «Μ»

2^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

ΤΙΤΛΟΣ	ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΣΗ ΠΑΙΔΙΩΝ	«ΜΥΣΤΙΚΟ»
Οι τρομερές πλωτές μασέλες	Οι τρομερές πλωτές μασέλες	-
Ο κύριος Αγκάθης	ΚΟΛΑΖ Μην πετάς τίποτα	ΚΟΛΑΖ=κύριος
ΠΟΛΕΜΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ	-	-
Ένα ΝΗΣΙ γεμάτο ΠΥΡΓΟΥΣ	Ένα ΝΗΣΙ γεμάτο ΠΥΡΓΟΥΣ	Τα κεφαλαία γράμματα
Ήλιε μας, ήλιε μας, βασιλιά μας...	-	-
Σοκολάτα Η τροφή των θεών	Σοκολάτα Η τροφή των θεών	Το «Σ» και το «Η»
ΚΟΛΑΖ Μην πετάς τίποτα	Ο κύριος Αγκάθης	Το «Κ»
ΚΕΡΑΥΝΟΣ	ΚΕΡΑΥΝΟΣ	Το «Κ»

3^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

Σημ: Στην τρίτη παρέμβαση η παρασκευή ήταν μέλος της ομάδας Α, οπότε τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στον αντίστοιχο πίνακα.

4^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

ΠΙΝΑΚΙΔΑ	ΑΠΟΨΗ ΠΑΙΔΙΩΝ	«ΜΥΣΤΙΚΟ»
Ο ΦΟΥΡΝΟΣ ΣΤΟ ΛΙΜΑΝΙ	Εστιατόριο	Τα κύματα
ΝΙΚ. ΚΟΛΕΣΗ,σχολή οδηγών	Μαγαζί που πουλάει παιχνίδια	Το αυτοκίνητο
ΣΦΡΑΓΙΔΕΣ/ΧΑΡΑΞΕΙΣ/ΚΛΕΙΔΙΑ	Μαγαζί που πουλάει κλειδιά	Το κλειδί
FOS	-	-
ΚΟΤΟΠΟΥΛΑ	Μαγαζί που πουλάει παιχνίδια	Το κοτόπουλο
Δ.Ε.Η.	Ξενοδοχείο	-
Ε.Λ.Τ.Α	-	-
Ο.Τ.Ε.	Φτιάχνουν τηλέφωνα και όταν μιλάς πολύ στο κόβουν	Το σήμα

ΔΗΜΗΤΡΑ (νήπιο)

1^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ : Στην πρώτη παρέμβαση η Δήμητρα διάβασε όλα τα γράμματα.

2^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

ΤΙΤΛΟΣ	ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΣΗ ΠΑΙΔΙΩΝ	«ΜΥΣΤΙΚΟ»
Οι τρομερές πλωτές μασέλες	Οι τρομερές πλωτές μασέλες	Το «ες»
Ο κύριος Αγκάθης	Ο κύριος Αγκάθης	Το «Ο»
ΠΟΛΕΜΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ	ΠΟΛΕΜΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ	Το «ΕΣ»
Ένα ΝΗΣΙ γεμάτο ΠΥΡΓΟΥΣ	Ένα ΝΗΣΙ γεμάτο ΠΥΡΓΟΥΣ	Όλα τα γράμματα ένα-ένα
Ήλιε μας, ήλιε μας, βασιλιά μας...	Ήλιε μας, ήλιε μας, βασιλιά μας...	Το «Η»
Σοκολάτα Η τροφή των θεών	Σοκολάτα Η τροφή των θεών	Η διάταξη των λέξεων
ΚΟΛΑΖ Μην πετάς τίποτα	ΚΟΛΑΖ Μην πετάς τίποτα	Το «ΚΟΛΑΖ»
ΚΕΡΑΥΝΟΣ	ΚΕΡΑΥΝΟΣ	Το «Κ»

3^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ Σημ: Στην τρίτη παρέμβαση η Δήμητρα έλειπε.

4^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

ΠΙΝΑΚΙΔΑ	ΑΠΟΨΗ ΠΑΙΔΙΩΝ	«ΜΥΣΤΙΚΟ»
Ο ΦΟΥΡΝΟΣ ΣΤΟ ΛΙΜΑΝΙ	Εστιατόριο	Το σχήμα της ταμπέλας
ΝΙΚ. ΚΟΛΕΣΗ,σχολή οδηγών	-	-
ΣΦΡΑΓΙΔΕΣ/ ΧΑΡΑΞΕΙΣ/ ΚΛΕΙΔΙΑ	-	-
FOS	Μαγαζί που πουλάει λάμπες	Η λάμπα
ΚΟΤΟΠΟΥΛΑ	Μαγαζί που πουλάει παιχνίδια	Το κοτόπουλο
Δ.Ε.Η.	Δ.Ε.Η.	Το σήμα
Ε.Λ.Τ.Α	Θέατρο για παιδιά	Έχει σκάλες & κάγκελα
Ο.Τ.Ε.	Μαγαζί που πουλάει κινητά	Το σήμα

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ(νήπιο): Η Αναστασία γνωρίζει ανάγνωση, οπότε διάβασε όλους τους τίτλους σε όλες τις παρεμβάσεις.

ΚΑΤΕΡΙΝΑ (προνήπιο)

1^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ: στην πρώτη παρέμβαση η Κατερίνα κοιτούσε απλά τις εικόνες.

2^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

ΤΙΤΛΟΣ	ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΣΗ ΠΑΙΔΙΩΝ	«ΜΥΣΤΙΚΟ»
Οι τρομερές πλωτές μασέλες	Ήλιε μας, ήλιε μας, βασιλιά μας...	Το πλήθος των γραμμάτων
Ο κύριος Αγκάθης	ΚΕΡΑΥΝΟΣ	-
ΠΟΛΕΜΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ	ΚΟΛΑΖ Μην πετάς τίποτα	Το πλήθος των γραμμάτων
Ένα ΝΗΣΙ γεμάτο ΠΥΡΓΟΥΣ	Ήλιε μας, ήλιε μας, βασιλιά μας...	Το πλήθος των γραμμάτων
Ήλιε μας, ήλιε μας, βασιλιά μας...	Ένα ΝΗΣΙ γεμάτο ΠΥΡΓΟΥΣ	Το πλήθος των γραμμάτων

Σοκολάτα Η τροφή των θεών	Σοκολάτα Η τροφή των θεών	Το πλήθος των γραμμάτων
ΚΟΛΑΖ Μην πετάς τίποτα	ΚΕΡΑΥΝΟΣ	Το πλήθος των γραμμάτων
ΚΕΡΑΥΝΟΣ	Ένα ΝΗΣΙ γεμάτο ΠΥΡΓΟΥΣ	Το πλήθος των γραμμάτων

3^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

Σημ: Στην τρίτη παρέμβαση η Κατερίνα ήταν μέλος της ομάδας Β, οπότε τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στον αντίστοιχο πίνακα.

4^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

ΠΙΝΑΚΙΔΑ	ΑΠΟΨΗ ΠΑΙΔΙΩΝ	«ΜΥΣΤΙΚΟ»
Ο ΦΟΥΡΝΟΣ ΣΤΟ ΛΙΜΑΝΙ	Μαγαζί που πουλάει αυτοκίνητα	Το μέγεθος της πινακίδας
ΝΙΚ. ΚΟΛΕΣΗ,σχολή οδηγών	Μαγαζί που πουλάει αυτοκίνητα	Το αυτοκίνητο
ΣΦΡΑΓΙΔΕΣ/ ΧΑΡΑΞΕΙΣ/ ΚΛΕΙΔΙΑ	-	-
FOS	-	-
ΚΟΤΟΠΟΥΛΑ	-	-
Δ.Ε.Η.	-	-
Ε.Λ.Τ.Α	-	-
Ο.Τ.Ε.	Μαγαζί που πουλάει αυτοκίνητα	Το μέγεθος της πινακίδας

ΣΗΛΙΑ (προνήπιο)

1^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

ΤΙΤΛΟΣ	ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΣΗ ΠΑΙΔΙΟΥ	«ΜΥΣΤΙΚΟ»
ΤΑ 101 ΣΚΥΛΙΑ ΤΗΣ ΔΑΛΜΑΤΙΑΣ	ΤΑ 101 ΣΚΥΛΙΑ ΤΗΣ ΔΑΛΜΑΤΙΑΣ	Το «Τ»
ΧΑΜΕΝΗ ΑΤΛΑΝΤΙΔΑ	ΧΑΜΕΝΗ ΑΤΛΑΝΤΙΔΑ	Το «Χ»
Ο ΤΙΓΡΗΣ, Ο ΓΟΥΙΝΙ ΚΑΙ	Ο ΤΙΓΡΗΣ, Ο ΓΟΥΙΝΙ ΚΑΙ	Το «Ο»

Η ΠΑΡΕΑ ΤΟΥΣ	Η ΠΑΡΕΑ ΤΟΥΣ	
Ο ΠΗΤΕΡ ΠΑΝ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΤΟΥ ΠΟΤΕ	Ο ΠΗΤΕΡ ΠΑΝ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΤΟΥ ΠΟΤΕ	Το «Π»
ΜΠΑΜΠΟΥΛΑΣ Α.Ε.	ΜΠΑΜΠΟΥΛΑΣ Α.Ε.	Το «Μ»
Ο ΠΟΝΤΙΚΟΜΙΚΡΟΥΛΗΣ	Ο ΠΟΝΤΙΚΟΜΙΚΡΟΥΛΗΣ	Το «Π»
ΜΟΥΛΑΝ	ΜΟΥΛΑΝ	Το «Μ»

2^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

ΤΙΤΛΟΣ	ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΣΗ ΠΑΙΔΙΩΝ	«ΜΥΣΤΙΚΟ»
Οι τρομερές πλωτές μασέλες	Ήλιε μας, ήλιε μας, βασιλιά μας...	Το πλήθος των λέξεων
Ο κύριος Αγκάθης	Οι τρομερές πλωτές μασέλες	Το «Ο»
ΠΟΛΕΜΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ	ΠΟΛΕΜΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ	Αντιστοίχιση των δύο πρώτων γραμμάτων
Ένα ΝΗΣΙ γεμάτο ΠΥΡΓΟΥΣ	Ο κύριος Αγκάθης	-
Ήλιε μας, ήλιε μας, βασιλιά μας...	Ένα ΝΗΣΙ γεμάτο ΠΥΡΓΟΥΣ	Το πλήθος των λέξεων
Σοκολάτα Η τροφή των θεών	ΚΟΛΑΖ Μην πετάς τίποτα	Η διάταξη του τίτλου
ΚΟΛΑΖ Μην πετάς τίποτα	ΠΟΛΕΜΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ	-
ΚΕΡΑΥΝΟΣ	-	-

3^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

Σημ: Στην τρίτη παρέμβαση η Σήλια ήταν μέλος της ομάδας Α, οπότε τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στον αντίστοιχο πίνακα.

Στην 4^η παρέμβαση έκανε τυχαία επιλογή.

ΕΛΕΝΗ (νήπιο)**1^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ**

ΤΙΤΛΟΣ	ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΣΗ ΠΑΙΔΙΟΥ	«ΜΥΣΤΙΚΟ»
ΤΑ 101 ΣΚΥΛΙΑ ΤΗΣ ΔΑΛΜΑΤΙΑΣ	ΤΑ 101 ΣΚΥΛΙΑ ΤΗΣ ΔΑΛΜΑΤΙΑΣ	Το «Τ»
ΧΑΜΕΝΗ ΑΤΛΑΝΤΙΔΑ	ΧΑΜΕΝΗ ΑΤΛΑΝΤΙΔΑ	Το «Χ»
Ο ΤΙΓΡΗΣ, Ο ΓΟΥΙΝΙ ΚΑΙ Η ΠΑΡΕΑ ΤΟΥΣ	Ο ΤΙΓΡΗΣ, Ο ΓΟΥΙΝΙ ΚΑΙ Η ΠΑΡΕΑ ΤΟΥΣ	Το «Ο»
Ο ΠΗΤΕΡ ΠΑΝ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΤΟΥ ΠΟΤΕ	Ο ΠΗΤΕΡ ΠΑΝ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΤΟΥ ΠΟΤΕ	Το «Π»
ΜΠΑΜΠΟΥΛΑΣ Α.Ε.	ΜΠΑΜΠΟΥΛΑΣ Α.Ε.	Το «Μ»
Ο ΠΟΝΤΙΚΟΜΙΚΡΟΥΛΗΣ	Ο ΠΟΝΤΙΚΟΜΙΚΡΟΥΛΗΣ	Το «Π»
ΜΟΥΛΑΝ	ΜΟΥΛΑΝ	Το «Μ»

2^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

ΤΙΤΛΟΣ	ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΣΗ ΠΑΙΔΙΩΝ	«ΜΥΣΤΙΚΟ»
Οι τρομερές πλωτές μασέλες	Οι τρομερές πλωτές μασέλες	Το «Οι»
Ο κύριος Αγκάθης	Ο κύριος Αγκάθης	Το «Ο» & το «Κ»
ΠΟΛΕΜΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ	ΠΟΛΕΜΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ	Το «Π» & το «Ο»
Ένα ΝΗΣΙ γεμάτο ΠΥΡΓΟΥΣ	Ένα ΝΗΣΙ γεμάτο ΠΥΡΓΟΥΣ	Το «Ε» & το «ν» & το «α»
Ήλιε μας, ήλιε μας, βασιλιά μας...	Ήλιε μας, ήλιε μας, βασιλιά μας...	Το «Η»
Σοκολάτα Η τροφή των θεών	Σοκολάτα Η τροφή των θεών	Το «Σ»
ΚΟΛΑΖ Μην πετάς τίποτα	ΚΟΛΑΖ Μην πετάς τίποτα	Το «ΚΟΛΑΖ»
ΚΕΡΑΥΝΟΣ	ΚΕΡΑΥΝΟΣ	Το «Κ»

3^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ-Σημ: Στην τρίτη παρέμβαση η Ελένη ήταν μέλος της ομάδας Β, οπότε τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στον αντίστοιχο πίνακα.

4^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

ΠΙΝΑΚΙΔΑ	ΑΠΟΨΗ ΠΑΙΔΙΩΝ	«ΜΥΣΤΙΚΟ»
Ο ΦΟΥΡΝΟΣ ΣΤΟ ΛΙΜΑΝΙ	Μαγαζί που πουλάει ψωμιά	Το σιτάρι
ΝΙΚ. ΚΟΛΕΣΗ,σχολή οδηγών	Μαγαζί που πουλάει παιχνίδια	Το αυτοκίνητο
ΣΦΡΑΓΙΔΕΣ/ ΧΑΡΑΞΕΙΣ/ ΚΛΕΙΔΙΑ	Μαγαζί που πουλάει ταμπέλες	Η ταμπέλα
FOS	Μαγαζί που πουλάει λάμπες	Λάμπα
ΚΟΤΟΠΟΥΛΑ	-	-
Δ.Ε.Η.	Τράπεζα	Το σήμα
Ε.Λ.Τ.Α	Τράπεζα	Το σήμα
Ο.Τ.Ε.	Τράπεζα	Το σήμα

ΔΗΜΗΤΡΗΣ (νήπιο)

1^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ: Ο Δημήτρης έλειπε στην πρώτη και τέταρτη παρέμβαση.

2^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

ΤΙΤΛΟΣ	ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΣΗ ΠΑΙΔΙΩΝ	«ΜΥΣΤΙΚΟ»
Οι τρομερές πλωτές μασέλες	Οι τρομερές πλωτές μασέλες	Το «Οι»
Ο κύριος Αγκάθης	Ο κύριος Αγκάθης	Το «Ο»
ΠΟΛΕΜΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ	ΠΟΛΕΜΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ	Το «Π»
Ένα ΝΗΣΙ γεμάτο ΠΥΡΓΟΥΣ	Ένα ΝΗΣΙ γεμάτο ΠΥΡΓΟΥΣ	Τα κεφαλαία γράμματα
Ήλιε μας, ήλιε μας, βασιλιά μας...	Ήλιε μας, ήλιε μας, βασιλιά μας...	Το «Η»
Σοκολάτα Η τροφή των θεών	Σοκολάτα Η τροφή των θεών	Το «Σ» και το «Η»
ΚΟΛΑΖ Μην πετάς τίποτα	ΚΟΛΑΖ Μην πετάς τίποτα	Το «Κ» & το «Ο»
ΚΕΡΑΥΝΟΣ	ΚΕΡΑΥΝΟΣ	Το «Κ»

3^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

Σημ: Στην τρίτη παρέμβαση ο Δημήτρης ήταν μέλος της ομάδας Δ, οπότε τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στον αντίστοιχο πίνακα.

ΘΑΝΑΣΗΣ (προνήπιο)**1^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ**

ΤΙΤΛΟΣ	ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΣΗ ΠΑΙΔΙΟΥ	«ΜΥΣΤΙΚΟ»
ΤΑ 101 ΣΚΥΛΙΑ ΤΗΣ ΔΑΛΜΑΤΙΑΣ	ΤΑ 101 ΣΚΥΛΙΑ ΤΗΣ ΔΑΛΜΑΤΙΑΣ	Το τελευταίο «Σ»
ΧΑΜΕΝΗ ΑΤΛΑΝΤΙΔΑ	ΧΑΜΕΝΗ ΑΤΛΑΝΤΙΔΑ	Το τελευταίο «Α»
Ο ΤΙΓΡΗΣ, Ο ΓΟΥΙΝΙ ΚΑΙ Η ΠΑΡΕΑ ΤΟΥΣ	ΤΑ 101 ΣΚΥΛΙΑ ΤΗΣ ΔΑΛΜΑΤΙΑΣ	Το τελευταίο «Σ»
Ο ΠΗΤΕΡ ΠΑΝ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΤΟΥ ΠΟΤΕ	-	-
ΜΠΑΜΠΟΥΛΑΣ Α.Ε.	ΜΠΑΜΠΟΥΛΑΣ Α.Ε.	Το «Α.Ε.»
Ο ΠΟΝΤΙΚΟΜΙΚΡΟΥΛΗΣ	Ο ΤΙΓΡΗΣ, Ο ΓΟΥΙΝΙ ΚΑΙ Η ΠΑΡΕΑ ΤΟΥΣ	Το τελευταίο «Σ»
ΜΟΥΛΑΝ	-	-

2^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

ΤΙΤΛΟΣ	ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΣΗ ΠΑΙΔΙΩΝ	«ΜΥΣΤΙΚΟ»
Οι τρομερές πλωτές μασέλες	Οι τρομερές πλωτές μασέλες	Το «...λες»
Ο κύριος Αγκάθης	Ο κύριος Αγκάθης	Το «Ο» & το «Θ»(αρχίζει το όνομά του)
ΠΟΛΕΜΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ	-	-
Ένα ΝΗΣΙ γεμάτο ΠΥΡΓΟΥΣ	Ένα ΝΗΣΙ γεμάτο ΠΥΡΓΟΥΣ	Το «Ε»
Ήλιε μας, ήλιε μας, βασιλιά μας...	Ήλιε μας, ήλιε μας, βασιλιά μας...	Το «Η»
Σοκολάτα Η τροφή των θεών	-	-
ΚΟΛΑΖ Μην πετάς τίποτα	ΚΟΛΑΖ Μην πετάς τίποτα	Το «...ΛΑΖ»
ΚΕΡΑΥΝΟΣ	ΚΕΡΑΥΝΟΣ	Το «Κ» & το «Σ»

3^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

Σημ: Στην τρίτη παρέμβαση ο Θανάσης ήταν μέλος της ομάδας Γ, οπότε τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στον αντίστοιχο πίνακα.

4^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

ΠΙΝΑΚΙΔΑ	ΑΠΟΨΗ ΠΑΙΔΙΩΝ	«ΜΥΣΤΙΚΟ»
Ο ΦΟΥΡΝΟΣ ΣΤΟ ΛΙΜΑΝΙ	Μαγαζί που πουλάει σιτάρια	Το σιτάρι
ΝΙΚ. ΚΟΛΕΣΗ,σχολή οδηγών	Μαγαζί που πουλάει αυτοκίνητα	Το αυτοκίνητο
ΣΦΡΑΓΙΔΕΣ/ ΧΑΡΑΞΕΙΣ/ ΚΛΕΙΔΙΑ	Μαγαζί που πουλάει σφραγίδες	Η σφραγίδα
FOS	Μαγαζί που πουλάει λάμπες	Λάμπα
ΚΟΤΟΠΟΥΛΑ	Μαγαζί που πουλάει ζωάκια	Το κοτόπουλο
Δ.Ε.Η.	-	-
Ε.Λ.Τ.Α	Τράπεζα	Έχει απέξω μηχανήμα για λεφτά
Ο.Τ.Ε.	-	-

ΛΕΩΝΙΔΑΣ (προνήπιο)

1^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ: ο Λεωνίδας δεν μπόρεσε να κάνει την αντιστοίχιση, όταν άρχισε να δυσκολεύεται πολύ τα παράτησε.

2^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ: ο Λεωνίδας ούτε εδώ μπόρεσε να κάνει την αντιστοίχιση, όταν άρχισε να δυσκολεύεται πολύ τα παράτησε

3^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

Σημ: Στην τρίτη παρέμβαση ο Λεωνίδας έλειπε.

4^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

ΠΙΝΑΚΙΔΑ	ΑΠΟΨΗ ΠΑΙΔΙΩΝ	«ΜΥΣΤΙΚΟ»
Ο ΦΟΥΡΝΟΣ ΣΤΟ ΛΙΜΑΝΙ	Μαγαζί που πουλάει ψωμί	Το σιτάρι
ΝΙΚ. ΚΟΛΕΣΗ,σχολή οδηγών	-	-
ΣΦΡΑΓΙΔΕΣ/ ΧΑΡΑΞΕΙΣ/	-	-

ΚΛΕΙΔΙΑ		
FOS	Μαγαζί που πουλάει λάμπες	Λάμπα
ΚΟΤΟΠΟΥΛΑ	-	-
Δ.Ε.Η.	Είναι το ρεύμα	Το σήμα
Ε.Λ.Τ.Α	Τράπεζα	Σύνολο του κειμένου
Ο.Τ.Ε.	-	-

2^ο ΟΛΟΗΜΕΡΟ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΒΟΛΟΥ

ΛΥΔΙΑ(νήπιο)

1^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

ΤΙΤΛΟΣ	ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΣΗ ΠΑΙΔΙΟΥ	«ΜΥΣΤΙΚΟ»
ΤΑ 101 ΣΚΥΛΙΑ ΤΗΣ ΔΑΛΜΑΤΙΑΣ	ΤΑ 101 ΣΚΥΛΙΑ ΤΗΣ ΔΑΛΜΑΤΙΑΣ	Το «Τ»
ΧΑΜΕΝΗ ΑΤΛΑΝΤΙΔΑ	ΧΑΜΕΝΗ ΑΤΛΑΝΤΙΔΑ	Το «Χ»
Ο ΤΙΓΡΗΣ, Ο ΓΟΥΪΝΙ ΚΑΙ Η ΠΑΡΕΑ ΤΟΥΣ	Ο ΤΙΓΡΗΣ, Ο ΓΟΥΪΝΙ ΚΑΙ Η ΠΑΡΕΑ ΤΟΥΣ	Το «Ο» & το «Τ»
Ο ΠΗΤΕΡ ΠΑΝ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΤΟΥ ΠΟΤΕ	Ο ΠΗΤΕΡ ΠΑΝ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΤΟΥ ΠΟΤΕ	Το «Π»
ΜΠΑΜΠΟΥΛΑΣ Α.Ε.	Ο ΠΗΤΕΡ ΠΑΝ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΤΟΥ ΠΟΤΕ	Το τελευταίο «Ε»
Ο ΠΟΝΤΙΚΟΜΙΚΡΟΥΛΗΣ	Ο ΠΟΝΤΙΚΟΜΙΚΡΟΥΛΗΣ	Το «Π» & το «Ο»
ΜΟΥΛΑΝ	ΜΟΥΛΑΝ	Το «Μ»

2^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ: Η Λυδία ξέρει να συλλαβίζει & σ' αυτή τη δραστηριότητα συλλάβισε τις λέξεις στους τίτλους & έτσι έκανε τη σωστή αντιστοίχιση.

3^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

ΤΙΤΛΟΣ	ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΣΗ ΠΑΙΔΙΩΝ	«ΜΥΣΤΙΚΟ»
Ενέδρα στην άμαξα με το χρυσάφι	Ενέδρα στην άμαξα με το χρυσάφι	Το πουγκί με το χρυσάφι
Παραμυθένιο παλάτι. Όπως στα όνειρά μας	Οι ιππότες του χρυσού δράκου επιτίθενται στο κάστρο	Το κάστρο=παλάτι

Φωτιά, φωτιά. Οι γενναίοι πυροσβέστες της Playmobil ρίχνονται στη μάχη με τις φλόγες.	Φωτιά, φωτιά. Οι γενναίοι πυροσβέστες της Playmobil ρίχνονται στη μάχη με τις φλόγες.	Το πρώτο γράμμα «Φ» αλλά και οι φλόγες.
Το μυστικό του ερειπωμένου χρυσαυραχείου	Περιπέτεια στη Ζούγκλα. Αναζητώντας το χαμένο θησαυρό	Το σημείο «χ» στην εικόνα
Άμεση δράση 100. επείγουσα κλήση στο αρχηγείο της Αστυνομίας	Άμεση δράση 100. επείγουσα κλήση στο αρχηγείο της Αστυνομίας	Ο φάρος της αστυνομίας
Οι πειρατές κάνουν έφοδο στο νησί του θησαυρού	Διαρροή πετρελαίου. Κίνδυνος στο βενζινάδικο της Playmobil	Η νεκροκεφαλή είναι το σήμα των πειρατών.
Διαρροή πετρελαίου. Κίνδυνος στο βενζινάδικο της Playmobil	Οι πειρατές κάνουν έφοδο στο νησί του θησαυρού	Η νεκροκεφαλή είναι το σήμα κινδύνου.
Περιπέτεια στη Ζούγκλα. Αναζητώντας το χαμένο θησαυρό	Περιπέτεια στη Ζούγκλα. Αναζητώντας το χαμένο θησαυρό	Από το «Πε»
Οι ιππότες του χρυσού δράκου επιτίθενται στο κάστρο	Οι ιππότες του χρυσού δράκου επιτίθενται στο κάστρο	Το κάστρο
Εκδρομή στα άγρια δάση	Περιπέτεια στη Ζούγκλα. Αναζητώντας το χαμένο θησαυρό	Ο κροκόδειλος ζει στα άγρια δάση

4^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

ΠΙΝΑΚΙΔΑ	ΑΠΟΨΗ ΠΑΙΔΙΩΝ	«ΜΥΣΤΙΚΟ»
Ο ΦΟΥΡΝΟΣ ΣΤΟ ΛΙΜΑΝΙ	φούρνος	Το πρώτο γράμμα και το σιτάρι
ΝΙΚ. ΚΟΛΕΣΗ, σχολή οδηγών	βενζινάδικο	Το αυτοκίνητο
ΣΦΡΑΓΙΔΕΣ/ ΧΑΡΑΞΕΙΣ/ ΚΛΕΙΔΙΑ	Μαγαζί που πουλάει κλειδιά	Το κλειδί

FOS	Μαγαζί που πουλάει φώτα	Η λάμπα
ΚΟΤΟΠΟΥΛΑ	Μαγαζί με ζωοτροφές	Το κοτόπουλο
Δ.Ε.Η.	Δ.Ε.Η.	Συλλάβισε τα γράμματα
Ε.Λ.Τ.Α	Ταχυδρομείο	Δουλεύει εκεί ο μπαμπάς της
Ο.Τ.Ε.	Ο.Τ.Ε.	Συλλάβισε τα γράμματα

ΕΥΑ (προνήπιο)

1^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

ΤΙΤΛΟΣ	ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΣΗ ΠΑΙΔΙΟΥ	«ΜΥΣΤΙΚΟ»
ΤΑ 101 ΣΚΥΛΙΑ ΤΗΣ ΔΑΛΜΑΤΙΑΣ	ΤΑ 101 ΣΚΥΛΙΑ ΤΗΣ ΔΑΛΜΑΤΙΑΣ	Το «Σ» στα Σκυλιά
ΧΑΜΕΝΗ ΑΤΛΑΝΤΙΔΑ	ΧΑΜΕΝΗ ΑΤΛΑΝΤΙΔΑ	Η λέξη ΑΤΛΑΝΤΙΔΑ
Ο ΤΙΓΡΗΣ, Ο ΓΟΥΙΝΙ ΚΑΙ Η ΠΑΡΕΑ ΤΟΥΣ	Ο ΤΙΓΡΗΣ, Ο ΓΟΥΙΝΙ ΚΑΙ Η ΠΑΡΕΑ ΤΟΥΣ	Το «Ο» & το «Τ»
Ο ΠΗΤΕΡ ΠΑΝ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΤΟΥ ΠΟΤΕ	Ο ΤΙΓΡΗΣ, Ο ΓΟΥΙΝΙ ΚΑΙ Η ΠΑΡΕΑ ΤΟΥΣ	Το «Π»
ΜΠΑΜΠΟΥΛΑΣ Α.Ε.	ΜΠΑΜΠΟΥΛΑΣ Α.Ε.	Το «Μ» & το «Π»
Ο ΠΟΝΤΙΚΟΜΙΚΡΟΥΛΗΣ	Ο ΠΟΝΤΙΚΟΜΙΚΡΟΥΛΗΣ	Το «Ο» & το «Π»
ΜΟΥΛΑΝ	ΜΟΥΛΑΝ	Το «Μ»

2^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

ΤΙΤΛΟΣ	ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΣΗ ΠΑΙΔΙΩΝ	«ΜΥΣΤΙΚΟ»
Οι τρομερές πλωτές μασέλες	Ήλιε μας, ήλιε μας, βασιλιά μας...	Το πλήθος των λέξεων
Ο κύριος Αγκάθης	Ο κύριος Αγκάθης	Το «Ο»
ΠΟΛΕΜΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ	Οι τρομερές πλωτές μασέλες	Το πλήθος των γραμμάτων
Ένα ΝΗΣΙ γεμάτο ΠΥΡΓΟΥΣ	Ένα ΝΗΣΙ γεμάτο ΠΥΡΓΟΥΣ	Το πλήθος των λέξεων
Ήλιε μας, ήλιε μας, βασιλιά μας...	Ήλιε μας, ήλιε μας, βασιλιά μας...	Το πλήθος των λέξεων
Σοκολάτα Η τροφή των θεών	Οι τρομερές πλωτές μασέλες	-
ΚΟΛΑΖ Μην πετάς τίποτα	ΚΟΛΑΖ Μην πετάς τίποτα	Το «Κ»
ΚΕΡΑΥΝΟΣ	ΠΟΛΕΜΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ	Τα κεφαλαία γράμματα

Στην 3^η παρέμβαση έκανε τυχαία επιλογή.

4^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

ΠΙΝΑΚΙΔΑ	ΑΠΟΨΗ ΠΑΙΔΙΩΝ	«ΜΥΣΤΙΚΟ»
Ο ΦΟΥΡΝΟΣ ΣΤΟ ΛΙΜΑΝΙ	Εστιατόριο	Η γενική εικόνα της ταμπέλας
ΝΙΚ. ΚΟΛΕΣΗ,σχολή οδηγών	-	-
ΣΦΡΑΓΙΔΕΣ/ ΧΑΡΑΞΕΙΣ/ ΚΛΕΙΔΙΑ	έπιπλα	Η σφραγίδα=έπιπλο
FOS	Μαγαζί που πουλάει λάμπες	Η λάμπα
ΚΟΤΟΠΟΥΛΑ	Μαγαζί που πουλάει σκύλους	Το κοτόπουλο
Δ.Ε.Η.	Φωτογραφείο	Ο κεραυνός=φλας
Ε.Λ.Τ.Α	Μαγαζί που πουλάει φυτά	-
Ο.Τ.Ε.	-	-

ΠΕΤΡΟΣ (νήπιο)

1^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

ΤΙΤΛΟΣ	ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΣΗ ΠΑΙΔΙΟΥ	«ΜΥΣΤΙΚΟ»
ΤΑ 101 ΣΚΥΛΙΑ ΤΗΣ ΔΑΛΜΑΤΙΑΣ	ΤΑ 101 ΣΚΥΛΙΑ ΤΗΣ ΔΑΛΜΑΤΙΑΣ	Ο αριθμός
ΧΑΜΕΝΗ ΑΤΛΑΝΤΙΔΑ	ΧΑΜΕΝΗ ΑΤΛΑΝΤΙΔΑ	Το «Α»
Ο ΤΙΓΡΗΣ, Ο ΓΟΥΙΝΙ ΚΑΙ Η ΠΑΡΕΑ ΤΟΥΣ	Ο ΤΙΓΡΗΣ, Ο ΓΟΥΙΝΙ ΚΑΙ Η ΠΑΡΕΑ ΤΟΥΣ	Το «Ο» & το «Τ» και το κόμμα
Ο ΠΗΤΕΡ ΠΑΝ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΤΟΥ ΠΟΤΕ	Ο ΤΙΓΡΗΣ, Ο ΓΟΥΙΝΙ ΚΑΙ Η ΠΑΡΕΑ ΤΟΥΣ	Το πλήθος των λέξεων
ΜΠΑΜΠΟΥΛΑΣ Α.Ε.	ΜΠΑΜΠΟΥΛΑΣ Α.Ε.	Το «Μ» & το «Π»
Ο ΠΟΝΤΙΚΟΜΙΚΡΟΥΛΗΣ	Ο ΠΟΝΤΙΚΟΜΙΚΡΟΥΛΗΣ	Το «Ο»& το «Π»
ΜΟΥΛΑΝ	ΜΟΥΛΑΝ	Το «Μ»

2^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

ΤΙΤΛΟΣ	ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΣΗ ΠΑΙΔΙΩΝ	«ΜΥΣΤΙΚΟ»
Οι τρομερές πλωτές μασέλες	Οι τρομερές πλωτές μασέλες	Τα δύο πρώτα γράμματα
Ο κύριος Αγκάθης	Ο κύριος Αγκάθης	Το «Ο»
ΠΟΛΕΜΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ	ΠΟΛΕΜΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ	Αντιστοίχιση γραμμάτων ένα-ένα
Ένα ΝΗΣΙ γεμάτο ΠΥΡΓΟΥΣ	Ένα ΝΗΣΙ γεμάτο ΠΥΡΓΟΥΣ	Τα δύο πρώτα γράμματα
Ήλιε μας, ήλιε μας, βασιλιά μας...	Ήλιε μας, ήλιε μας, βασιλιά μας...	Τα δύο πρώτα γράμματα
Σοκολάτα Η τροφή των θεών	Σοκολάτα Η τροφή των θεών	Τα δύο πρώτα γράμματα
ΚΟΛΑΖ Μην πετάς τίποτα	ΚΟΛΑΖ Μην πετάς τίποτα	Το «Κ»
ΚΕΡΑΥΝΟΣ	ΚΕΡΑΥΝΟΣ	Τα δύο πρώτα γράμματα

3^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

ΤΙΤΛΟΣ	ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΣΗ ΠΑΙΔΙΩΝ	ΜΥΣΤΙΚΟ
Ενέδρα στην άμαξα με το χρυσάφι	Ενέδρα στην άμαξα με το χρυσάφι	Το πουγκί με τα χρήματα
Παραμυθένιο παλάτι. Όπως στα όνειρά μας	Παραμυθένιο παλάτι. Όπως στα όνειρά μας	Είναι έτσι τα παραμύθια απέξω
Φωτιά, φωτιά. Οι γενναίοι πυροσβέστες της Playmobil ρίχνονται στη μάχη με τις φλόγες.	Φωτιά, φωτιά. Οι γενναίοι πυροσβέστες της Playmobil ρίχνονται στη μάχη με τις φλόγες.	Οι φλόγες
Το μυστικό του ερειπωμένου χρυσωρυχείου	Το μυστικό του ερειπωμένου χρυσωρυχείου	Οι αράχνες
Άμεση δράση 100. επείγουσα κλήση στο αρχηγείο της Αστυνομίας	Άμεση δράση 100. επείγουσα κλήση στο αρχηγείο της Αστυνομίας	Ο φάρος της αστυνομίας
Οι πειρατές κάνουν έφοδο στο νησί του θησαυρού	Οι πειρατές κάνουν έφοδο στο νησί του θησαυρού	Το σήμα των πειρατών

Διαρροή πετρελαίου. Κίνδυνος στο βενζινάδικο της Playmobil	Διαρροή πετρελαίου. Κίνδυνος στο βενζινάδικο της Playmobil	Η μάνικα
Περιπέτεια στη Ζούγκλα. Αναζητώντας το χαμένο θησαυρό	Περιπέτεια στη Ζούγκλα. Αναζητώντας το χαμένο θησαυρό	Η εικόνα μοιάζει με νησί
Οι ιππότες του χρυσού δράκου επιτίθενται στο κάστρο	Οι ιππότες του χρυσού δράκου επιτίθενται στο κάστρο	Το κάστρο
Εκδρομή στα άγρια δάση	Εκδρομή στα άγρια δάση	Τα φύλλα στα γράμματα

4^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

ΠΙΝΑΚΙΔΑ	ΑΠΟΨΗ ΠΑΙΔΙΩΝ	«ΜΥΣΤΙΚΟ»
Ο ΦΟΥΡΝΟΣ ΣΤΟ ΛΙΜΑΝΙ	Μαγαζί που πουλάει ψωμί	Το σιτάρι
ΝΙΚ. ΚΟΛΕΣΗ,σχολή οδηγών	Γκαράζ	Το αυτοκίνητο
ΣΦΡΑΓΙΔΕΣ/ ΧΑΡΑΞΕΙΣ/ ΚΛΕΙΔΙΑ	Μαγαζί που πουλάει κλειδιά	Το κλειδί
FOS	Μαγαζί που πουλάει φώτα	Η λάμπα
ΚΟΤΟΠΟΥΛΑ	Μαγαζί που πουλάει σκύλους	Το κοτόπουλο
Δ.Ε.Η.	-	-
Ε.Λ.Τ.Α	Τράπεζα	Έχει σκαλοπάτια
Ο.Τ.Ε.	-	-

ΑΡΤΕΜΙΣ (νήπιο)

1^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

ΤΙΤΛΟΣ	ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΣΗ ΠΑΙΔΙΟΥ	«ΜΥΣΤΙΚΟ»
ΤΑ 101 ΣΚΥΛΙΑ ΤΗΣ ΔΑΛΜΑΤΙΑΣ	Ο ΤΙΓΡΗΣ, Ο ΓΟΥΙΝΙ ΚΑΙ Η ΠΑΡΕΑ ΤΟΥΣ	-
ΧΑΜΕΝΗ ΑΤΛΑΝΤΙΔΑ	ΜΠΑΜΠΟΥΛΑΣ Α.Ε.	-
Ο ΤΙΓΡΗΣ, Ο ΓΟΥΙΝΙ ΚΑΙ Η ΠΑΡΕΑ ΤΟΥΣ	ΤΑ 101 ΣΚΥΛΙΑ ΤΗΣ ΔΑΛΜΑΤΙΑΣ	-
Ο ΠΗΤΕΡ ΠΑΝ ΣΤΗ	Ο ΤΙΓΡΗΣ, Ο ΓΟΥΙΝΙ ΚΑΙ	-

ΧΩΡΑ ΤΟΥ ΠΟΤΕ	Η ΠΑΡΕΑ ΤΟΥΣ	
ΜΠΑΜΠΟΥΛΑΣ Α.Ε.	ΧΑΜΕΝΗ ΑΤΛΑΝΤΙΔΑ	-
Ο ΠΟΝΤΙΚΟΜΙΚΡΟΥΛΗΣ	ΜΟΥΛΑΝ	-
ΜΟΥΛΑΝ	Ο ΠΟΝΤΙΚΟΜΙΚΡΟΥΛΗΣ	-

Έκανε την επιλογή στην τύχη.

2^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

ΤΙΤΛΟΣ	ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΣΗ ΠΑΙΔΙΩΝ	«ΜΥΣΤΙΚΟ»
Οι τρομερές πλωτές μασέλες	Ο κύριος Αγκάθης	Το «Ο»
Ο κύριος Αγκάθης	Ένα ΝΗΣΙ γεμάτο ΠΥΡΓΟΥΣ	-
ΠΟΛΕΜΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ	Οι τρομερές πλωτές μασέλες	-
Ένα ΝΗΣΙ γεμάτο ΠΥΡΓΟΥΣ	Ήλιε μας, ήλιε μας, βασιλιά μας...	Το πλήθος των λέξεων
Ήλιε μας, ήλιε μας, βασιλιά μας...	Σοκολάτα Η τροφή των θεών	Τα δύο πρώτα γράμματα
Σοκολάτα Η τροφή των θεών	Σοκολάτα Η τροφή των θεών	Η διάταξη σε δύο σειρές
ΚΟΛΑΖ Μην πετάς τίποτα	ΠΟΛΕΜΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ	-
ΚΕΡΑΥΝΟΣ	Οι τρομερές πλωτές μασέλες	-

3^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

ΤΙΤΛΟΣ	ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΣΗ ΠΑΙΔΙΩΝ	ΜΥΣΤΙΚΟ
Ενέδρα στην άμαξα με το χρυσάφι	Οι πειρατές κάνουν έφοδο στο νησί του θησαυρού	Τα χρήματα γυαλίζουν
Παραμυθένιο παλάτι. Όπως στα όνειρά μας	Άμεση δράση 100. επείγουσα κλήση στο αρχηγείο της Αστυνομίας	Ο φάρος της αστυνομίας είναι κορώνα βασιλιά
Φωτιά, φωτιά. Οι γενναίοι πυροσβέστες της Playmobil ρίχνονται στη μάχη με τις φλόγες.	Φωτιά, φωτιά. Οι γενναίοι πυροσβέστες της Playmobil ρίχνονται στη μάχη με τις φλόγες.	Οι φλόγες
Το μυστικό του ερειπωμένου χρυσωρυχείου	Ενέδρα στην άμαξα με το χρυσάφι	Το πουγκί έχει χρυσάφι

Άμεση δράση 100. επείγουσα κλήση στο αρχηγείο της Αστυνομίας	Εκδρομή στα άγρια δάση	Το «Α» στη λέξη άγρια
Οι πειρατές κάνουν έφοδο στο νησί του θησαυρού	Περιπέτεια στη Ζούγκλα. Αναζητώντας το χαμένο θησαυρό	Η εικόνα δείχνει έναν θησαυρό
Διαρροή πετρελαίου. Κίνδυνος στο βενζινάδικο της Playmobil	Διαρροή πετρελαίου. Κίνδυνος στο βενζινάδικο της Playmobil	Η μάνικα
Περιπέτεια στη Ζούγκλα. Αναζητώντας το χαμένο θησαυρό	Παραμυθένιο παλάτι. Όπως στα όνειρά μας	Το πλήθος των λέξεων
Οι ιππότες του χρυσού δράκου επιτίθενται στο κάστρο	Οι ιππότες του χρυσού δράκου επιτίθενται στο κάστρο	Το κάστρο
Εκδρομή στα άγρια δάση	Το μυστικό του ερειπωμένου χρυσωρυχείου	Τα μάτια της εικόνας είναι πολύ άγρια

4^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

ΠΙΝΑΚΙΔΑ	ΑΠΟΨΗ ΠΑΙΔΙΩΝ	«ΜΥΣΤΙΚΟ»
Ο ΦΟΥΡΝΟΣ ΣΤΟ ΛΙΜΑΝΙ	Μαγαζί που πουλάει ψωμί	Το σιτάρι
ΝΙΚ. ΚΟΛΕΣΗ,σχολή οδηγών	Μαγαζί που πουλάει αυτοκίνητα	Το αυτοκίνητο
ΣΦΡΑΓΙΔΕΣ/ ΧΑΡΑΞΕΙΣ/ ΚΛΕΙΔΙΑ	Μαγαζί που πουλάει κλειδιά	Το κλειδί
FOS	Μαγαζί που πουλάει λάμπες	Η λάμπα
ΚΟΤΟΠΟΥΛΑ	Μαγαζί που πουλάει κότες	Το κοτόπουλο
Δ.Ε.Η.	Ρεύμα	Έχει ξαναδεί την ταμπέλα
Ε.Λ.Τ.Α	Τράπεζα	Από τη συνολική εικόνα
Ο.Τ.Ε.	Μαγαζί που πουλάει κινητά	Έχει ξαναδεί την ταμπέλα

ΔΗΜΗΤΡΗΣ (νήπιο)**1^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ**

ΤΙΤΛΟΣ	ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΣΗ ΠΑΙΔΙΟΥ	«ΜΥΣΤΙΚΟ»
ΤΑ 101 ΣΚΥΛΙΑ ΤΗΣ ΔΑΛΜΑΤΙΑΣ	ΤΑ 101 ΣΚΥΛΙΑ ΤΗΣ ΔΑΛΜΑΤΙΑΣ	Το πλήθος των λέξεων
ΧΑΜΕΝΗ ΑΤΛΑΝΤΙΔΑ	Ο ΤΙΓΡΗΣ, Ο ΓΟΥΙΝΙ ΚΑΙ Η ΠΑΡΕΑ ΤΟΥΣ	Έχει μεγάλες λέξεις
Ο ΤΙΓΡΗΣ, Ο ΓΟΥΙΝΙ ΚΑΙ Η ΠΑΡΕΑ ΤΟΥΣ	ΜΠΑΜΠΟΥΛΑΣ Α.Ε.	-
Ο ΠΗΤΕΡ ΠΑΝ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΤΟΥ ΠΟΤΕ	Ο ΠΗΤΕΡ ΠΑΝ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΤΟΥ ΠΟΤΕ	Ξέρω πώς γράφεται η λέξη Πήτερ Παν γιατί έχω παραμύθι στο σπίτι μου.
ΜΠΑΜΠΟΥΛΑΣ Α.Ε.	ΜΠΑΜΠΟΥΛΑΣ Α.Ε.	Το «Α.Ε»
Ο ΠΟΝΤΙΚΟΜΙΚΡΟΥΛΗΣ	Ο ΠΟΝΤΙΚΟΜΙΚΡΟΥΛΗΣ	Το «Ο» και το «Π»
ΜΟΥΛΑΝ	ΜΠΑΜΠΟΥΛΑΣ Α.Ε.	Το «Μ»

Στη 2^η και 3^η παρέμβαση επέλεξε τυχαία.

4^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

ΠΙΝΑΚΙΔΑ	ΑΠΟΨΗ ΠΑΙΔΙΩΝ	«ΜΥΣΤΙΚΟ»
Ο ΦΟΥΡΝΟΣ ΣΤΟ ΛΙΜΑΝΙ	Μαγαζί που πουλάει ψάρια	Η λέξη «λιμάνι». Στο λιμάνι υπάρχουν μαγαζιά που πουλάνε ψάρια
ΝΙΚ. ΚΟΛΕΣΗ, σχολή οδηγών	Μαγαζί που πουλάει αυτοκίνητα	Το αυτοκίνητο
ΣΦΡΑΓΙΔΕΣ/ ΧΑΡΑΞΕΙΣ/ ΚΛΕΙΔΙΑ	-	-
FOS	Μαγαζί που πουλάει φώτα	Η λάμπα
ΚΟΤΟΠΟΥΛΑ	-	-
Δ.Ε.Η.	-	-
Ε.Λ.Τ.Α	-	-
Ο.Τ.Ε.	-	-

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ (νήπιο)**1^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ**

ΤΙΤΛΟΣ	ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΣΗ ΠΑΙΔΙΟΥ	«ΜΥΣΤΙΚΟ»
ΤΑ 101 ΣΚΥΛΙΑ ΤΗΣ ΔΑΛΜΑΤΙΑΣ	ΤΑ 101 ΣΚΥΛΙΑ ΤΗΣ ΔΑΛΜΑΤΙΑΣ	Το «Σ» στη λέξη σκυλιά
ΧΑΜΕΝΗ ΑΤΛΑΝΤΙΔΑ	Ο ΠΗΤΕΡ ΠΑΝ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΤΟΥ ΠΟΤΕ	Το «Χ»
Ο ΤΙΓΡΗΣ, Ο ΓΟΥΙΝΙ ΚΑΙ Η ΠΑΡΕΑ ΤΟΥΣ	Ο ΠΗΤΕΡ ΠΑΝ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΤΟΥ ΠΟΤΕ	Το πλήθος των λέξεων
Ο ΠΗΤΕΡ ΠΑΝ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΤΟΥ ΠΟΤΕ	Ο ΤΙΓΡΗΣ, Ο ΓΟΥΙΝΙ ΚΑΙ Η ΠΑΡΕΑ ΤΟΥΣ	Το πλήθος των λέξεων
ΜΠΑΜΠΟΥΛΑΣ Α.Ε.	ΜΠΑΜΠΟΥΛΑΣ Α.Ε.	Το «Α.Ε»
Ο ΠΟΝΤΙΚΟΜΙΚΡΟΥΛΗΣ	Ο ΤΙΓΡΗΣ, Ο ΓΟΥΙΝΙ ΚΑΙ Η ΠΑΡΕΑ ΤΟΥΣ	Το «Ο»
ΜΟΥΛΑΝ	ΜΟΥΛΑΝ	Το «Μ»

2^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

ΤΙΤΛΟΣ	ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΣΗ ΠΑΙΔΙΩΝ	«ΜΥΣΤΙΚΟ»
Οι τρομερές πλωτές μασέλες	Οι τρομερές πλωτές μασέλες	Τα δύο πρώτα γράμματα
Ο κύριος Αγκάθης	Ο κύριος Αγκάθης	Τα δύο πρώτα γράμματα
ΠΟΛΕΜΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ	ΠΟΛΕΜΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ	Αντιστοίχιση των γραμμάτων ένα-ένα
Ένα ΝΗΣΙ γεμάτο ΠΥΡΓΟΥΣ	Ένα ΝΗΣΙ γεμάτο ΠΥΡΓΟΥΣ	Τα δύο πρώτα γράμματα
Ήλιε μας, ήλιε μας, βασιλιά μας...	Ήλιε μας, ήλιε μας, βασιλιά μας...	Το πλήθος των γραμμάτων της πρώτης λέξης
Σοκολάτα Η τροφή των θεών	Σοκολάτα Η τροφή των θεών	Τα δύο πρώτα γράμματα
ΚΟΛΑΖ Μην πετάς τίποτα	ΚΟΛΑΖ Μην πετάς τίποτα	Η λέξη ΚΟΛΑΖ
ΚΕΡΑΥΝΟΣ	ΚΕΡΑΥΝΟΣ	Αντιστοίχιση των γραμμάτων ένα-ένα

3^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

ΤΙΤΛΟΣ	ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΣΗ ΠΑΙΔΙΩΝ	ΜΥΣΤΙΚΟ
Ενέδρα στην άμαξα με το χρυσάφι	Ενέδρα στην άμαξα με το χρυσάφι	Το πουγκί
Παραμυθένιο παλάτι. Όπως στα όνειρά μας	Παραμυθένιο παλάτι. Όπως στα όνειρά μας	Είναι όμορφη η εικόνα
Φωτιά, φωτιά. Οι γενναίοι πυροσβέστες της Playmobil ρίχνονται στη μάχη με τις φλόγες.	Περιπέτεια στη Ζούγκλα. Αναζητώντας το χαμένο θησαυρό	Το χρώμα της κάρτας είναι κόκκινο, όπως είναι και η φωτιά
Το μυστικό του ερειπωμένου χρυσορυχείου	Περιπέτεια στη Ζούγκλα. Αναζητώντας το χαμένο θησαυρό	Υπάρχει στην εικόνα ένα μονοπάτι, οδηγεί στο χρυσορυχείο.
Άμεση δράση 100. επείγουσα κλήση στο αρχηγείο της Αστυνομίας	Άμεση δράση 100. επείγουσα κλήση στο αρχηγείο της Αστυνομίας	Ο φάρος της αστυνομίας
Οι πειρατές κάνουν έφοδο στο νησί του θησαυρού	Οι πειρατές κάνουν έφοδο στο νησί του θησαυρού	Το σήμα των πειρατών και ο θησαυρός
Διαρροή πετρελαίου. Κίνδυνος στο βενζινάδικο της Playmobil	Φωτιά, φωτιά. Οι γενναίοι πυροσβέστες της Playmobil ρίχνονται στη μάχη με τις φλόγες.	Οι φλόγες. Τα βενζινάδικα παίρνουν εύκολα φωτιά.
Περιπέτεια στη Ζούγκλα. Αναζητώντας το χαμένο θησαυρό	-	-
Οι ιππότες του χρυσού δράκου επιτίθενται στο κάστρο	Οι ιππότες του χρυσού δράκου επιτίθενται στο κάστρο	Το κάστρο
Εκδρομή στα άγρια δάση	Εκδρομή στα άγρια δάση	Τα γράμματα μοιάζουν με δάσος

4^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

ΠΙΝΑΚΙΔΑ	ΑΠΟΨΗ ΠΑΙΔΙΩΝ	«ΜΥΣΤΙΚΟ»
Ο ΦΟΥΡΝΟΣ ΣΤΟ ΛΙΜΑΝΙ	Μαγαζί που πουλάει ψωμί	Το σιτάρι
ΝΙΚ. ΚΟΛΕΣΗ, σχολή οδηγών	Μαγαζί που πουλάει αγωνιστικά αυτοκίνητα	Το αυτοκίνητο
ΣΦΡΑΓΙΔΕΣ/ ΧΑΡΑΞΕΙΣ/ ΚΛΕΙΔΙΑ	Μαγαζί που πουλάει κλειδιά	Το κλειδί
FOS	Μαγαζί που πουλάει φώτα	Η λάμπα
ΚΟΤΟΠΟΥΛΑ	-	-
Δ.Ε.Η.	-	-
Ε.Λ.Τ.Α	Ταχυδρομείο	Έχει πάει εκεί
Ο.Τ.Ε.	Μαγαζί που πουλάει κινητά	Έχει έξω το σήμα της TELESTET

ΠΕΡΣΕΦΟΝΗ (νήπιο)

1^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

ΤΙΤΛΟΣ	ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΣΗ ΠΑΙΔΙΟΥ	«ΜΥΣΤΙΚΟ»
ΤΑ 101 ΣΚΥΛΙΑ ΤΗΣ ΔΑΛΜΑΤΙΑΣ	ΤΑ 101 ΣΚΥΛΙΑ ΤΗΣ ΔΑΛΜΑΤΙΑΣ	Τα δύο πρώτα γράμματα
ΧΑΜΕΝΗ ΑΤΛΑΝΤΙΔΑ	ΧΑΜΕΝΗ ΑΤΛΑΝΤΙΔΑ	Το «Χ»
Ο ΤΙΓΡΗΣ, Ο ΓΟΥΙΝΙ ΚΑΙ Η ΠΑΡΕΑ ΤΟΥΣ	Ο ΤΙΓΡΗΣ, Ο ΓΟΥΙΝΙ ΚΑΙ Η ΠΑΡΕΑ ΤΟΥΣ	Τα δύο πρώτα γράμματα
Ο ΠΗΤΕΡ ΠΑΝ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΤΟΥ ΠΟΤΕ	Ο ΠΟΝΤΙΚΟΜΙΚΡΟΥΛΗΣ	Τα δύο πρώτα γράμματα
ΜΠΑΜΠΟΥΛΑΣ Α.Ε.	ΜΠΑΜΠΟΥΛΑΣ Α.Ε.	Το «Α.Ε»
Ο ΠΟΝΤΙΚΟΜΙΚΡΟΥΛΗΣ	Ο ΠΗΤΕΡ ΠΑΝ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΤΟΥ ΠΟΤΕ	Τα δύο πρώτα γράμματα
ΜΟΥΛΑΝ	ΜΟΥΛΑΝ	Το «Μ»

2^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

ΤΙΤΛΟΣ	ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΣΗ ΠΑΙΔΙΩΝ	«ΜΥΣΤΙΚΟ»
Οι τρομερές πλωτές μασέλες	Οι τρομερές πλωτές μασέλες	Τα δύο πρώτα γράμματα
Ο κύριος Αγκάθης	Ο κύριος Αγκάθης	Τα δύο πρώτα γράμματα
ΠΟΛΕΜΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ	ΠΟΛΕΜΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ	Τα δύο πρώτα γράμματα

Ένα ΝΗΣΙ γεμάτο ΠΥΡΓΟΥΣ	Ένα ΝΗΣΙ γεμάτο ΠΥΡΓΟΥΣ	Τα δύο πρώτα γράμματα
Ήλιε μας, ήλιε μας, βασιλιά μας...	Ήλιε μας, ήλιε μας, βασιλιά μας...	Τα δύο πρώτα γράμματα
Σοκολάτα Η τροφή των θεών	Σοκολάτα Η τροφή των θεών	Τα δύο πρώτα γράμματα
ΚΟΛΑΖ Μην πετάς τίποτα	ΚΟΛΑΖ Μην πετάς τίποτα	Αντιστοίχιση των γραμμάτων ένα-ένα
ΚΕΡΑΥΝΟΣ	ΚΕΡΑΥΝΟΣ	Τα δύο πρώτα γράμματα

3^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

ΤΙΤΛΟΣ	ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΣΗ ΠΑΙΔΙΩΝ	ΜΥΣΤΙΚΟ
Ενέδρα στην άμαξα με το χρυσάφι	Ενέδρα στην άμαξα με το χρυσάφι	Το πουγκί
Παραμυθένιο παλάτι. Όπως στα όνειρά μας	Παραμυθένιο παλάτι. Όπως στα όνειρά μας	Το σύνολο της εικόνας
Φωτιά, φωτιά. Οι γενναίοι πυροσβέστες της Playmobil ρίχνονται στη μάχη με τις φλόγες.	Φωτιά, φωτιά. Οι γενναίοι πυροσβέστες της Playmobil ρίχνονται στη μάχη με τις φλόγες.	Οι φλόγες
Το μυστικό του ερειπωμένου χρυσωρυχείου	Το μυστικό του ερειπωμένου χρυσωρυχείου	Το σύνολο της εικόνας
Άμεση δράση 100. επείγουσα κλήση στο αρχηγείο της Αστυνομίας	Άμεση δράση 100. επείγουσα κλήση στο αρχηγείο της Αστυνομίας	Ο φάρος της αστυνομίας
Οι πειρατές κάνουν έφοδο στο νησί του θησαυρού	Οι πειρατές κάνουν έφοδο στο νησί του θησαυρού	Το σήμα των πειρατών
Διαρροή πετρελαίου. Κίνδυνος στο βενζινάδικο της Playmobil	Διαρροή πετρελαίου. Κίνδυνος στο βενζινάδικο της Playmobil	Η μάνικα.
Περιπέτεια στη Ζούγκλα. Αναζητώντας το χαμένο θησαυρό	Περιπέτεια στη Ζούγκλα. Αναζητώντας το χαμένο θησαυρό	Η γενική εικόνα του τίτλου

Οι ιπότες του χρυσού δράκου επιτίθενται στο κάστρο	Οι ιπότες του χρυσού δράκου επιτίθενται στο κάστρο	Το κάστρο
Εκδρομή στα άγρια δάση	Εκδρομή στα άγρια δάση	Τα φύλλα στα γράμματα

Η Περσεφόνη έλειπε στην τελευταία παρέμβαση.

ΘΩΜΑΣ (νήπιος)

1^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

ΤΙΤΛΟΣ	ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΣΗ ΠΑΙΔΙΟΥ	«ΜΥΣΤΙΚΟ»
ΤΑ 101 ΣΚΥΛΙΑ ΤΗΣ ΔΑΛΜΑΤΙΑΣ	ΧΑΜΕΝΗ ΑΤΛΑΝΤΙΔΑ	Το πλήθος των «Α»
ΧΑΜΕΝΗ ΑΤΛΑΝΤΙΔΑ	ΧΑΜΕΝΗ ΑΤΛΑΝΤΙΔΑ	Το «Χ»
Ο ΤΙΓΡΗΣ, Ο ΓΟΥΙΝΙ ΚΑΙ Η ΠΑΡΕΑ ΤΟΥΣ	Ο ΤΙΓΡΗΣ, Ο ΓΟΥΙΝΙ ΚΑΙ Η ΠΑΡΕΑ ΤΟΥΣ	Τα δύο πρώτα γράμματα
Ο ΠΗΤΕΡ ΠΑΝ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΤΟΥ ΠΟΤΕ	Ο ΠΗΤΕΡ ΠΑΝ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΤΟΥ ΠΟΤΕ	Το πρώτο γράμμα
ΜΠΑΜΠΟΥΛΑΣ Α.Ε.	-	-
Ο ΠΟΝΤΙΚΟΜΙΚΡΟΥΛΗΣ	Ο ΤΙΓΡΗΣ, Ο ΓΟΥΙΝΙ ΚΑΙ Η ΠΑΡΕΑ ΤΟΥΣ	Το πρώτο γράμμα
ΜΟΥΛΑΝ	ΜΟΥΛΑΝ	Το «Μ»

2^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

ΤΙΤΛΟΣ	ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΣΗ ΠΑΙΔΙΩΝ	«ΜΥΣΤΙΚΟ»
Οι τρομερές πλωτές μασέλες	Οι τρομερές πλωτές μασέλες	Το πρώτο γράμμα
Ο κύριος Αγκάθης	Ο κύριος Αγκάθης	Το πρώτο γράμμα
ΠΟΛΕΜΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ	ΠΟΛΕΜΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ	Το πρώτο γράμμα
Ένα ΝΗΣΙ γεμάτο ΠΥΡΓΟΥΣ	Ένα ΝΗΣΙ γεμάτο ΠΥΡΓΟΥΣ	Το πρώτο γράμμα
Ήλιε μας, ήλιε μας, βασιλιά μας...	Ήλιε μας, ήλιε μας, βασιλιά μας...	Το πρώτο γράμμα
Σοκολάτα Η τροφή των θεών	Σοκολάτα Η τροφή των θεών	Το πρώτο γράμμα
ΚΟΛΑΖ Μην πετάς τίποτα	ΚΟΛΑΖ Μην πετάς τίποτα	Το πρώτο γράμμα
ΚΕΡΑΥΝΟΣ	ΚΕΡΑΥΝΟΣ	Το πρώτο γράμμα

3^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

ΤΙΤΛΟΣ	ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΣΗ ΠΑΙΔΙΩΝ	ΜΥΣΤΙΚΟ
Ενέδρα στην άμαξα με το χρυσάφι	Ενέδρα στην άμαξα με το χρυσάφι	Το πουγκί
Παραμυθένιο παλάτι. Όπως στα όνειρά μας	Παραμυθένιο παλάτι. Όπως στα όνειρά μας	Το σύνολο της εικόνας
Φωτιά, φωτιά. Οι γενναίοι πυροσβέστες της Playmobil ρίχνονται στη μάχη με τις φλόγες.	Φωτιά, φωτιά. Οι γενναίοι πυροσβέστες της Playmobil ρίχνονται στη μάχη με τις φλόγες.	Οι φλόγες
Το μυστικό του ερειπωμένου χρυσορυχείου	Το μυστικό του ερειπωμένου χρυσορυχείου	Η αράχνη
Άμεση δράση 100. επείγουσα κλήση στο αρχηγείο της Αστυνομίας	Άμεση δράση 100. επείγουσα κλήση στο αρχηγείο της Αστυνομίας	Ο φάρος της αστυνομίας
Οι πειρατές κάνουν έφοδο στο νησί του θησαυρού	Οι πειρατές κάνουν έφοδο στο νησί του θησαυρού	Το σήμα των πειρατών
Διαρροή πετρελαίου. Κίνδυνος στο βενζινάδικο της Playmobil	Διαρροή πετρελαίου. Κίνδυνος στο βενζινάδικο της Playmobil	Η μάνικα.
Περιπέτεια στη Ζούγκλα. Αναζητώντας το χαμένο θησαυρό	Περιπέτεια στη Ζούγκλα. Αναζητώντας το χαμένο θησαυρό	Το σημάδι «χ» για το θησαυρό
Οι ιππότες του χρυσού δράκου επιτίθενται στο κάστρο	Οι ιππότες του χρυσού δράκου επιτίθενται στο κάστρο	Το κάστρο
Εκδρομή στα άγρια δάση	Εκδρομή στα άγρια δάση	Τα φύλλα στα γράμματα

4^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

ΠΙΝΑΚΙΔΑ	ΑΠΟΨΗ ΠΑΙΔΙΩΝ	«ΜΥΣΤΙΚΟ»
Ο ΦΟΥΡΝΟΣ ΣΤΟ ΛΙΜΑΝΙ	Ταβέρνα	Από το σύνολο του τίτλου
ΝΙΚ. ΚΟΛΕΣΗ,σχολή οδηγών	-	-
ΣΦΡΑΓΙΔΕΣ/ ΧΑΡΑΞΕΙΣ/ ΚΛΕΙΔΙΑ	Μαγαζί που πουλάει κλειδιά	Το κλειδί
FOS	-	-
ΚΟΤΟΠΟΥΛΑ	Κτηνιατρείο	Το κοτόπουλο
Δ.Ε.Η.	-	-
Ε.Λ.Τ.Α	Τράπεζα	Έχει πάει εκεί
Ο.Τ.Ε.	Μαγαζί που πουλάει κινητά	Έχει έξω το σήμα για τα κινητά

ΧΑΡΑ (νήπιο)

Όλες οι επιλογές της έγιναν στην τύχη στην 1^η και 2^η παρέμβαση.

3^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

ΤΙΤΛΟΣ	ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΣΗ ΠΑΙΔΙΩΝ	ΜΥΣΤΙΚΟ
Ενέδρα στην άμαξα με το χρυσάφι	Ενέδρα στην άμαξα με το χρυσάφι	Το πουγκί
Παραμυθένιο παλάτι. Όπως στα όνειρά μας	Παραμυθένιο παλάτι. Όπως στα όνειρά μας	Μοιάζει η εικόνα με τίτλο παραμυθιού
Φωτιά, φωτιά. Οι γενναίοι πυροσβέστες της Playmobil ρίχνονται στη μάχη με τις φλόγες.	Άμεση δράση 100. επείγουσα κλήση στο αρχηγείο της Αστυνομίας	Το χρώμα της κάρτας είναι κόκκινο
Το μυστικό του ερειπωμένου χρυσορυχείου	Περιπέτεια στη Ζούγκλα. Αναζητώντας το χαμένο θησαυρό	Μοιάζει με χρυσορυχείο
Άμεση δράση 100. επείγουσα κλήση στο αρχηγείο της Αστυνομίας	Οι ιπότες του χρυσού δράκου επιτίθενται στο κάστρο	Η σάλπιγγα είναι όπλο αστυνομικού

Οι πειρατές κάνουν έφοδο στο νησί του θησαυρού	Διαρροή πετρελαίου. Κίνδυνος στο βενζινάδικο της Playmobil	Η νεκροκεφαλή= το σήμα των πειρατών
Διαρροή πετρελαίου. Κίνδυνος στο βενζινάδικο της Playmobil	Φωτιά, φωτιά. Οι γενναίοι πυροσβέστες της Playmobil ρίχνονται στη μάχη με τις φλόγες.	Το πετρέλαιο καίγεται
Περιπέτεια στη Ζούγκλα. Αναζητώντας το χαμένο θησαυρό	Εκδρομή στα άγρια δάση	Τα γράμματα έχουν τα δέντρα της ζούγκλας
Οι ιππότες του χρυσού δράκου επιτίθενται στο κάστρο	Οι πειρατές κάνουν έφοδο στο νησί του θησαυρού	Τα σπαθιά είναι το σήμα των ιπποτών
Εκδρομή στα άγρια δάση	Περιπέτεια στη Ζούγκλα. Αναζητώντας το χαμένο θησαυρό	Η εικόνα δείχνει ένα δάσος

4^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

ΠΙΝΑΚΙΔΑ	ΑΠΟΨΗ ΠΑΙΔΙΩΝ	«ΜΥΣΤΙΚΟ»
Ο ΦΟΥΡΝΟΣ ΣΤΟ ΛΙΜΑΝΙ	Μαγαζί που πουλάει ψωμί	Το σιτάρι
ΝΙΚ. ΚΟΛΕΣΗ,σχολή οδηγών	Μαγαζί που πουλάει αυτοκίνητα	Το αυτοκίνητο
ΣΦΡΑΓΙΔΕΣ/ ΧΑΡΑΞΕΙΣ/ ΚΛΕΙΔΙΑ	Μαγαζί που πουλάει κλειδιά	Το κλειδί
FOS	Μαγαζί που πουλάει λάμπες	Η λάμπα
ΚΟΤΟΠΟΥΛΑ	Κτηνιατρείο	Το κοτόπουλο
Δ.Ε.Η.	Μαγαζί που πουλάει αγάλματα θεών	Ο κεραυνός είναι το σήμα του θεού Δία
Ε.Α.Τ.Α	Μαγαζί για δέματα	Τα κίτρινα κουτιά
Ο.Τ.Ε.	Τράπεζα	Έχει έξω το σήμα της τράπεζας

ΧΡΙΣΤΙΝΑ (νήπιο)**1^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ**

ΤΙΤΛΟΣ	ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΣΗ ΠΑΙΔΙΟΥ	«ΜΥΣΤΙΚΟ»
ΤΑ 101 ΣΚΥΛΙΑ ΤΗΣ ΔΑΛΜΑΤΙΑΣ	ΤΑ 101 ΣΚΥΛΙΑ ΤΗΣ ΔΑΛΜΑΤΙΑΣ	Το πρώτο γράμμα
ΧΑΜΕΝΗ ΑΤΛΑΝΤΙΔΑ	ΧΑΜΕΝΗ ΑΤΛΑΝΤΙΔΑ	Το πρώτο γράμμα
Ο ΤΙΓΡΗΣ, Ο ΓΟΥΪΝΙ ΚΑΙ Η ΠΑΡΕΑ ΤΟΥΣ	Ο ΠΗΤΕΡ ΠΑΝ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΤΟΥ ΠΟΤΕ	Το πρώτο γράμμα
Ο ΠΗΤΕΡ ΠΑΝ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΤΟΥ ΠΟΤΕ	Ο ΤΙΓΡΗΣ, Ο ΓΟΥΪΝΙ ΚΑΙ Η ΠΑΡΕΑ ΤΟΥΣ	Το πρώτο γράμμα
ΜΠΑΜΠΟΥΛΑΣ Α.Ε.	ΜΠΑΜΠΟΥΛΑΣ Α.Ε.	Το πρώτο γράμμα
Ο ΠΟΝΤΙΚΟΜΙΚΡΟΥΛΗΣ ΜΟΥΛΑΝ	Ο ΠΟΝΤΙΚΟΜΙΚΡΟΥΛΗΣ ΜΟΥΛΑΝ	Το πρώτο γράμμα

2^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

ΤΙΤΛΟΣ	ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΣΗ ΠΑΙΔΙΩΝ	«ΜΥΣΤΙΚΟ»
Οι τρομερές πλωτές μασέλες	Οι τρομερές πλωτές μασέλες	Το πρώτο γράμμα
Ο κύριος Αγκάθης	Ο κύριος Αγκάθης	Το πρώτο γράμμα
ΠΟΛΕΜΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ	ΠΟΛΕΜΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ	Το πρώτο γράμμα
Ένα ΝΗΣΙ γεμάτο ΠΥΡΓΟΥΣ	Ένα ΝΗΣΙ γεμάτο ΠΥΡΓΟΥΣ	Το πρώτο γράμμα
Ήλιε μας, ήλιε μας, βασιλιά μας...	Ήλιε μας, ήλιε μας, βασιλιά μας...	Το πρώτο γράμμα
Σοκολάτα Η τροφή των θεών	Σοκολάτα Η τροφή των θεών	Το πρώτο γράμμα
ΚΟΛΑΖ Μην πετάς τίποτα	ΚΟΛΑΖ Μην πετάς τίποτα	Το πρώτο γράμμα
ΚΕΡΑΥΝΟΣ	ΚΕΡΑΥΝΟΣ	Το πρώτο γράμμα

3^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

ΤΙΤΛΟΣ	ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΣΗ ΠΑΙΔΙΩΝ	ΜΥΣΤΙΚΟ
Ενέδρα στην άμαξα με το χρυσάφι	Ενέδρα στην άμαξα με το χρυσάφι	Το πουγκί

Παραμυθένιο παλάτι. Όπως στα όνειρά μας	Παραμυθένιο παλάτι. Όπως στα όνειρά μας	Από τα σύνολο της εικόνας
Φωτιά, φωτιά. Οι γενναίοι πυροσβέστες της Playmobil ρίχνονται στη μάχη με τις φλόγες.	Φωτιά, φωτιά. Οι γενναίοι πυροσβέστες της Playmobil ρίχνονται στη μάχη με τις φλόγες.	Οι φλόγες
Το μυστικό του ερειπωμένου χρυσορυχείου	-	-
Άμεση δράση 100. επείγουσα κλήση στο αρχηγείο της Αστυνομίας	Άμεση δράση 100. επείγουσα κλήση στο αρχηγείο της Αστυνομίας	Ο φάρος της αστυνομίας
Οι πειρατές κάνουν έφοδο στο νησί του θησαυρού	Οι πειρατές κάνουν έφοδο στο νησί του θησαυρού	Το σήμα των πειρατών
Διαρροή πετρελαίου. Κίνδυνος στο βενζινάδικο της Playmobil	-	-
Περιπέτεια στη Ζούγκλα. Αναζητώντας το χαμένο θησαυρό	Περιπέτεια στη Ζούγκλα. Αναζητώντας το χαμένο θησαυρό	Το σύνολο της εικόνας
Οι ιππότες του χρυσού δράκου επιτίθενται στο κάστρο	Οι ιππότες του χρυσού δράκου επιτίθενται στο κάστρο	Το κάστρο
Εκδρομή στα άγρια δάση	-	-

4^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ: σ' αυτή την παρέμβαση η Χριστίνα συλλαβίζει τις λέξεις που είναι γραμμένες στις πινακίδες και αυτό λειτουργεί ανασταλτικά στο να κοιτάζει τις εικόνες.

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ (νήπιο)

1^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

ΤΙΤΛΟΣ	ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΣΗ ΠΑΙΔΙΟΥ	«ΜΥΣΤΙΚΟ»
ΤΑ 101 ΣΚΥΛΙΑ ΤΗΣ ΔΑΛΜΑΤΙΑΣ	ΤΑ 101 ΣΚΥΛΙΑ ΤΗΣ ΔΑΛΜΑΤΙΑΣ	Τα δύο πρώτα γράμματα
ΧΑΜΕΝΗ ΑΤΛΑΝΤΙΔΑ	ΧΑΜΕΝΗ ΑΤΛΑΝΤΙΔΑ	Τα δύο πρώτα γράμματα
Ο ΤΙΓΡΗΣ, Ο ΓΟΥΙΝΙ ΚΑΙ Η ΠΑΡΕΑ ΤΟΥΣ	Ο ΤΙΓΡΗΣ, Ο ΓΟΥΙΝΙ ΚΑΙ Η ΠΑΡΕΑ ΤΟΥΣ	Τα δύο πρώτα γράμματα

Ο ΠΗΤΕΡ ΠΑΝ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΤΟΥ ΠΟΤΕ	Ο ΠΗΤΕΡ ΠΑΝ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΤΟΥ ΠΟΤΕ	Τα δύο πρώτα γράμματα
ΜΠΑΜΠΟΥΛΑΣ Α.Ε.	Ο ΤΙΓΡΗΣ, Ο ΓΟΥΪΝΙ ΚΑΙ Η ΠΑΡΕΑ ΤΟΥΣ	Τα δύο πρώτα γράμματα
Ο ΠΟΝΤΙΚΟΜΙΚΡΟΥΛΗΣ ΜΟΥΛΑΝ	Ο ΠΟΝΤΙΚΟΜΙΚΡΟΥΛΗΣ ΜΟΥΛΑΝ	Τα δύο πρώτα γράμματα

2^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

ΤΙΤΛΟΣ	ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΣΗ ΠΑΙΔΙΩΝ	«ΜΥΣΤΙΚΟ»
Οι τρομερές πλωτές μασέλες	Οι τρομερές πλωτές μασέλες	Τα δύο πρώτα γράμματα
Ο κύριος Αγκάθης	Ο κύριος Αγκάθης	Τα δύο πρώτα γράμματα
ΠΟΛΕΜΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ	ΠΟΛΕΜΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ	Τα δύο πρώτα γράμματα
Ένα ΝΗΣΙ γεμάτο ΠΥΡΓΟΥΣ	Ένα ΝΗΣΙ γεμάτο ΠΥΡΓΟΥΣ	Τα δύο πρώτα γράμματα
Ήλιε μας, ήλιε μας, βασιλιά μας...	Ήλιε μας, ήλιε μας, βασιλιά μας...	Τα δύο πρώτα γράμματα
Σοκολάτα Η τροφή των θεών	Σοκολάτα Η τροφή των θεών	Τα δύο πρώτα γράμματα
ΚΟΛΑΖ Μην πετάς τίποτα	ΚΟΛΑΖ Μην πετάς τίποτα	Τα δύο πρώτα γράμματα
ΚΕΡΑΥΝΟΣ	ΚΕΡΑΥΝΟΣ	Τα δύο πρώτα γράμματα

3^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ: στην παρέμβαση αυτή η Ελευθερία επειδή ήξερε να συλλαβίζει έκανε όλες της τις επιλογές προσπαθώντας να αντιστοιχίσει το πρώτο και δεύτερο γράμμα της πρώτης λέξης που άκουγε.

4^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

ΠΙΝΑΚΙΔΑ	ΑΠΟΨΗ ΠΑΙΔΙΩΝ	«ΜΥΣΤΙΚΟ»
Ο ΦΟΥΡΝΟΣ ΣΤΟ ΛΙΜΑΝΙ	Μαγαζί που πουλάει ψωμί	Το καλαμπόκι
ΝΙΚ. ΚΟΛΕΣΗ, σχολή οδηγών	Μαγαζί που πουλάει παιχνίδια	Το αυτοκίνητο
ΣΦΡΑΓΙΔΕΣ/ ΧΑΡΑΞΕΙΣ/ ΚΛΕΙΔΙΑ	Φαρμακείο	-
FOS	Μαγαζί που πουλάει λάμπες	Η λάμπα

ΚΟΤΟΠΟΥΛΑ	Super Market	-
Δ.Ε.Η.	Μαγαζί που πουλάει σημαίες	Η σημαία
Ε.Λ.Τ.Α	Τράπεζα	Η συνολική εικόνα της ταμπέλας
Ο.Τ.Ε.	Μαγαζί που πουλάει αυτοκίνητα	Η συνολική εικόνα της ταμπέλας

ΕΙΡΗΝΗ (νήπιο)

1^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

ΤΙΤΛΟΣ	ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΣΗ ΠΑΙΔΙΟΥ	«ΜΥΣΤΙΚΟ»
ΤΑ 101 ΣΚΥΛΙΑ ΤΗΣ ΔΑΛΜΑΤΙΑΣ	ΤΑ 101 ΣΚΥΛΙΑ ΤΗΣ ΔΑΛΜΑΤΙΑΣ	Το πρώτο γράμμα
ΧΑΜΕΝΗ ΑΤΛΑΝΤΙΔΑ	ΧΑΜΕΝΗ ΑΤΛΑΝΤΙΔΑ	Το πρώτο γράμμα
Ο ΤΙΓΡΗΣ, Ο ΓΟΥΙΝΙ ΚΑΙ Η ΠΑΡΕΑ ΤΟΥΣ	Ο ΤΙΓΡΗΣ, Ο ΓΟΥΙΝΙ ΚΑΙ Η ΠΑΡΕΑ ΤΟΥΣ	Το πρώτο γράμμα
Ο ΠΗΤΕΡ ΠΑΝ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΤΟΥ ΠΟΤΕ	Ο ΠΗΤΕΡ ΠΑΝ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΤΟΥ ΠΟΤΕ	Το πρώτο γράμμα
ΜΠΑΜΠΟΥΛΑΣ Α.Ε.	ΜΠΑΜΠΟΥΛΑΣ Α.Ε.	Το πρώτο γράμμα
Ο ΠΟΝΤΙΚΟΜΙΚΡΟΥΛΗΣ	Ο ΠΟΝΤΙΚΟΜΙΚΡΟΥΛΗΣ	Το πρώτο γράμμα
ΜΟΥΛΑΝ	ΜΟΥΛΑΝ	Το πρώτο γράμμα

2^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

ΤΙΤΛΟΣ	ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΣΗ ΠΑΙΔΙΩΝ	«ΜΥΣΤΙΚΟ»
Οι τρομερές πλωτές μασέλες	Ο κύριος Αγκάθης	Το πρώτο γράμμα
Ο κύριος Αγκάθης	Οι τρομερές πλωτές μασέλες	Το πρώτο γράμμα
ΠΟΛΕΜΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ	ΠΟΛΕΜΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ	Το πρώτο γράμμα
Ένα ΝΗΣΙ γεμάτο ΠΥΡΓΟΥΣ	Ένα ΝΗΣΙ γεμάτο ΠΥΡΓΟΥΣ	Το πρώτο γράμμα
Ήλιε μας, ήλιε μας, βασιλιά μας...	Ήλιε μας, ήλιε μας, βασιλιά μας...	Το πρώτο γράμμα
Σοκολάτα Η τροφή των θεών	Σοκολάτα Η τροφή των θεών	Το πρώτο γράμμα
ΚΟΛΑΖ Μην πετάς τίποτα	ΚΟΛΑΖ Μην πετάς τίποτα	Το πρώτο γράμμα
ΚΕΡΑΥΝΟΣ	ΚΕΡΑΥΝΟΣ	Το πρώτο γράμμα

3^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

ΤΙΤΛΟΣ	ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΣΗ ΠΑΙΔΙΩΝ	ΜΥΣΤΙΚΟ
Ενέδρα στην άμαξα με το χρυσάφι	Ενέδρα στην άμαξα με το χρυσάφι	Το πουγκί
Παραμυθένιο παλάτι. Όπως στα όνειρά μας	Παραμυθένιο παλάτι. Όπως στα όνειρά μας	Από τα σύνολο της εικόνας
Φωτιά, φωτιά. Οι γενναίοι πυροσβέστες της Playmobil ρίχνονται στη μάχη με τις φλόγες.	Φωτιά, φωτιά. Οι γενναίοι πυροσβέστες της Playmobil ρίχνονται στη μάχη με τις φλόγες.	Οι φλόγες
Το μυστικό του ερειπωμένου χρυσωρυχείου	-	-
Άμεση δράση 100. επείγουσα κλήση στο αρχηγείο της Αστυνομίας	Άμεση δράση 100. επείγουσα κλήση στο αρχηγείο της Αστυνομίας	Ο φάρος της αστυνομίας
Οι πειρατές κάνουν έφοδο στο νησί του θησαυρού	-	-
Διαρροή πετρελαίου. Κίνδυνος στο βενζινάδικο της Playmobil	-	-
Περιπέτεια στη Ζούγκλα. Αναζητώντας το χαμένο θησαυρό	-	-
Οι ιππότες του χρυσού δράκου επιτίθενται στο κάστρο	Οι ιππότες του χρυσού δράκου επιτίθενται στο κάστρο	Το κάστρο
Εκδρομή στα άγρια δάση	Περιπέτεια στη Ζούγκλα. Αναζητώντας το χαμένο θησαυρό	Το σύνολο της εικόνας

4^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

ΠΙΝΑΚΙΔΑ	ΑΠΟΨΗ ΠΑΙΔΙΩΝ	«ΜΥΣΤΙΚΟ»
Ο ΦΟΥΡΝΟΣ ΣΤΟ ΛΙΜΑΝΙ	Μαγαζί που πουλάει ψωμί	Το σιτάρι
ΝΙΚ. ΚΟΛΕΣΗ,σχολή οδηγών	Μαγαζί που πουλάει αυτοκίνητα	Το αυτοκίνητο
ΣΦΡΑΓΙΔΕΣ/ ΧΑΡΑΞΕΙΣ/ ΚΛΕΙΔΙΑ	Εστιατόριο	Έχει ξαναδεί την ταμπέλα
FOS	Μαγαζί που πουλάει λάμπες	Η λάμπα
ΚΟΤΟΠΟΥΛΑ	-	-
Δ.Ε.Η.	-	-
Ε.Λ.Τ.Α	Πληρώνουμε κάποια χαρτιά εκεί	Η συνολική εικόνα της ταμπέλας
Ο.Τ.Ε.	Πληρώνουμε τα τηλέφωνα εκεί.	Η συνολική εικόνα της ταμπέλας

ΘΑΝΑΣΗΣ (νήπιο)

1^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

ΤΙΤΛΟΣ	ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΣΗ ΠΑΙΔΙΟΥ	«ΜΥΣΤΙΚΟ»
ΤΑ 101 ΣΚΥΛΙΑ ΤΗΣ ΔΑΛΜΑΤΙΑΣ	ΤΑ 101 ΣΚΥΛΙΑ ΤΗΣ ΔΑΛΜΑΤΙΑΣ	Το πρώτο γράμμα
ΧΑΜΕΝΗ ΑΤΛΑΝΤΙΔΑ	ΧΑΜΕΝΗ ΑΤΛΑΝΤΙΔΑ	Το πρώτο γράμμα
Ο ΤΙΓΡΗΣ, Ο ΓΟΥΙΝΙ ΚΑΙ Η ΠΑΡΕΑ ΤΟΥΣ	Ο ΤΙΓΡΗΣ, Ο ΓΟΥΙΝΙ ΚΑΙ Η ΠΑΡΕΑ ΤΟΥΣ	Το πρώτο γράμμα
Ο ΠΗΤΕΡ ΠΑΝ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΤΟΥ ΠΟΤΕ	Ο ΠΗΤΕΡ ΠΑΝ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΤΟΥ ΠΟΤΕ	Το πρώτο γράμμα
ΜΠΑΜΠΟΥΛΑΣ Α.Ε.	ΜΠΑΜΠΟΥΛΑΣ Α.Ε.	Το πρώτο γράμμα
Ο ΠΟΝΤΙΚΟΜΙΚΡΟΥΛΗΣ	Ο ΠΟΝΤΙΚΟΜΙΚΡΟΥΛΗΣ	Το πρώτο γράμμα
ΜΟΥΛΑΝ	ΜΟΥΛΑΝ	Το πρώτο γράμμα

2^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

ΤΙΤΛΟΣ	ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΣΗ ΠΑΙΔΙΩΝ	«ΜΥΣΤΙΚΟ»
Οι τρομερές πλωτές μασέλες	Οι τρομερές πλωτές μασέλες	Το πρώτο γράμμα
Ο κύριος Αγκάθης	Ο κύριος Αγκάθης	Το πρώτο γράμμα
ΠΟΛΕΜΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ	ΠΟΛΕΜΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ	Το πρώτο γράμμα
Ένα ΝΗΣΙ γεμάτο ΠΥΡΓΟΥΣ	Ένα ΝΗΣΙ γεμάτο ΠΥΡΓΟΥΣ	Το πρώτο γράμμα
Ήλιε μας, ήλιε μας, βασιλιά μας...	Ήλιε μας, ήλιε μας, βασιλιά μας...	Το πρώτο γράμμα
Σοκολάτα Η τροφή των θεών	Σοκολάτα Η τροφή των θεών	Το πρώτο γράμμα
ΚΟΛΑΖ Μην πετάς τίποτα	ΚΕΡΑΥΝΟΣ	Το πρώτο γράμμα
ΚΕΡΑΥΝΟΣ	ΚΟΛΑΖ Μην πετάς τίποτα	Το πρώτο γράμμα

3^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

ΤΙΤΛΟΣ	ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΣΗ ΠΑΙΔΙΩΝ	ΜΥΣΤΙΚΟ
Ενέδρα στην άμαξα με το χρυσάφι	Ενέδρα στην άμαξα με το χρυσάφι	Το πουγκί
Παραμυθένιο παλάτι. Όπως στα όνειρά μας	-	-
Φωτιά, φωτιά. Οι γενναίοι πυροσβέστες της Playmobil ρίχνονται στη μάχη με τις φλόγες.	Φωτιά, φωτιά. Οι γενναίοι πυροσβέστες της Playmobil ρίχνονται στη μάχη με τις φλόγες.	Οι φλόγες
Το μυστικό του ερειπωμένου χρυσορυχείου	Το μυστικό του ερειπωμένου χρυσορυχείου	Τα μάτια ψάχνουν το μυστικό
Άμεση δράση 100. επείγουσα κλήση στο αρχηγείο της Αστυνομίας	Άμεση δράση 100. επείγουσα κλήση στο αρχηγείο της Αστυνομίας	Ο φάρος της αστυνομίας
Οι πειρατές κάνουν έφοδο στο νησί του θησαυρού	Οι πειρατές κάνουν έφοδο στο νησί του θησαυρού	Το σήμα των πειρατών

Διαρροή πετρελαίου. Κίνδυνος στο βενζινάδικο της Playmobil	Διαρροή πετρελαίου. Κίνδυνος στο βενζινάδικο της Playmobil	Η μάνικα
Περιπέτεια στη Ζούγκλα. Αναζητώντας το χαμένο θησαυρό	Περιπέτεια στη Ζούγκλα. Αναζητώντας το χαμένο θησαυρό	Το σύνολο της εικόνας
Οι ιππότες του χρυσού δράκου επιτίθενται στο κάστρο	Οι ιππότες του χρυσού δράκου επιτίθενται στο κάστρο	Το κάστρο
Εκδρομή στα άγρια δάση	Εκδρομή στα άγρια δάση	Το σύνολο της εικόνας

4^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

ΠΙΝΑΚΙΔΑ	ΑΠΟΨΗ ΠΑΙΔΙΩΝ	«ΜΥΣΤΙΚΟ»
Ο ΦΟΥΡΝΟΣ ΣΤΟ ΛΙΜΑΝΙ	Εστιατόριο	Το σύνολο της πινακίδας
ΝΙΚ. ΚΟΛΕΣΗ,σχολή οδηγών	Μαγαζί που πουλάει παιχνίδια	Το αυτοκίνητο
ΣΦΡΑΓΙΔΕΣ/ ΧΑΡΑΞΕΙΣ/ ΚΛΕΙΔΙΑ	Μαγαζί που πουλάει κλειδιά	Το κλειδί
FOS	Υαλοπωλείο	-
ΚΟΤΟΠΟΥΛΑ	Κομμωτήριο	Τα φτερά του Ερμή είναι μαλλιά
Δ.Ε.Η.	Δημαρχείο	Από το πρώτο γράμμα
Ε.Λ.Τ.Α	Ταχυδρομείο	Τα κίτρινα κουτιά
Ο.Τ.Ε.	Τράπεζα	Η συνολική εικόνα της ταμπέλας

ΝΙΚΟΛΑΣ (νήπιο)

1^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

ΤΙΤΛΟΣ	ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΣΗ ΠΑΙΔΙΟΥ	«ΜΥΣΤΙΚΟ»
ΤΑ 101 ΣΚΥΛΙΑ ΤΗΣ ΔΑΛΜΑΤΙΑΣ	ΤΑ 101 ΣΚΥΛΙΑ ΤΗΣ ΔΑΛΜΑΤΙΑΣ	Αντιστοίχιση των γραμμάτων ένα-ένα
ΧΑΜΕΝΗ ΑΤΛΑΝΤΙΔΑ	ΧΑΜΕΝΗ ΑΤΛΑΝΤΙΔΑ	Αντιστοίχιση των γραμμάτων ένα-ένα
Ο ΤΙΓΡΗΣ, Ο ΓΟΥΙΝΙ ΚΑΙ Η ΠΑΡΕΑ ΤΟΥΣ	Ο ΤΙΓΡΗΣ, Ο ΓΟΥΙΝΙ ΚΑΙ Η ΠΑΡΕΑ ΤΟΥΣ	Αντιστοίχιση των γραμμάτων ένα-ένα

Ο ΠΗΤΕΡ ΠΑΝ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΤΟΥ ΠΟΤΕ	Ο ΠΗΤΕΡ ΠΑΝ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΤΟΥ ΠΟΤΕ	Αντιστοίχιση των γραμμάτων ένα-ένα
ΜΠΑΜΠΟΥΛΑΣ Α.Ε.	ΜΠΑΜΠΟΥΛΑΣ Α.Ε.	Αντιστοίχιση των γραμμάτων ένα-ένα
Ο ΠΟΝΤΙΚΟΜΙΚΡΟΥΛΗΣ	Ο ΠΟΝΤΙΚΟΜΙΚΡΟΥΛΗΣ	Αντιστοίχιση των γραμμάτων ένα-ένα
ΜΟΥΛΑΝ	ΜΟΥΛΑΝ	Αντιστοίχιση των γραμμάτων ένα-ένα

2^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

ΤΙΤΛΟΣ	ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΣΗ ΠΑΙΔΙΩΝ	«ΜΥΣΤΙΚΟ»
Οι τρομερές πλωτές μασέλες	Οι τρομερές πλωτές μασέλες	Αντιστοίχιση των γραμμάτων ένα-ένα
Ο κύριος Αγκάθης	Ο κύριος Αγκάθης	Αντιστοίχιση των γραμμάτων ένα-ένα
ΠΟΛΕΜΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ	ΠΟΛΕΜΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ	Αντιστοίχιση των γραμμάτων ένα-ένα
Ένα ΝΗΣΙ γεμάτο ΠΥΡΓΟΥΣ	Ένα ΝΗΣΙ γεμάτο ΠΥΡΓΟΥΣ	Αντιστοίχιση των γραμμάτων ένα-ένα
Ήλιε μας, ήλιε μας, βασιλιά μας...	Ήλιε μας, ήλιε μας, βασιλιά μας...	Αντιστοίχιση των γραμμάτων ένα-ένα
Σοκολάτα Η τροφή των θεών	Σοκολάτα Η τροφή των θεών	Αντιστοίχιση των γραμμάτων ένα-ένα
ΚΟΛΑΖ Μην πετάς τίποτα	ΚΟΛΑΖ Μην πετάς τίποτα	Αντιστοίχιση των γραμμάτων ένα-ένα
ΚΕΡΑΥΝΟΣ	ΚΕΡΑΥΝΟΣ	Αντιστοίχιση των γραμμάτων ένα-ένα

3^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

ΤΙΤΛΟΣ	ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΣΗ ΠΑΙΔΙΩΝ	ΜΥΣΤΙΚΟ
Ενέδρα στην άμαξα με το χρυσάφι	Ενέδρα στην άμαξα με το χρυσάφι	Το πουγκί

Παραμυθένιο παλάτι. Όπως στα όνειρά μας	Οι ιππότες του χρυσού δράκου επιτίθενται στο κάστρο	-
Φωτιά, φωτιά. Οι γενναίοι πυροσβέστες της Playmobil ρίχνονται στη μάχη με τις φλόγες.	Φωτιά, φωτιά. Οι γενναίοι πυροσβέστες της Playmobil ρίχνονται στη μάχη με τις φλόγες.	Οι φλόγες
Το μυστικό του ερειπωμένου χρυσορυχείου	Το μυστικό του ερειπωμένου χρυσορυχείου	Τα μάτια ψάχνουν το μυστικό
Άμεση δράση 100. επείγουσα κλήση στο αρχηγείο της Αστυνομίας	Άμεση δράση 100. επείγουσα κλήση στο αρχηγείο της Αστυνομίας	Ο φάρος της αστυνομίας
Οι πειρατές κάνουν έφοδο στο νησί του θησαυρού	Οι πειρατές κάνουν έφοδο στο νησί του θησαυρού	Το σήμα των πειρατών
Διαρροή πετρελαίου. Κίνδυνος στο βενζινάδικο της Playmobil	Διαρροή πετρελαίου. Κίνδυνος στο βενζινάδικο της Playmobil	Η μάνικα
Περιπέτεια στη Ζούγκλα. Αναζητώντας το χαμένο θησαυρό	Περιπέτεια στη Ζούγκλα. Αναζητώντας το χαμένο θησαυρό	Το σύνολο της εικόνας
Οι ιππότες του χρυσού δράκου επιτίθενται στο κάστρο	Οι ιππότες του χρυσού δράκου επιτίθενται στο κάστρο	Το κάστρο
Εκδρομή στα άγρια δάση	Εκδρομή στα άγρια δάση	Το σύνολο της εικόνας

4^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

ΠΙΝΑΚΙΔΑ	ΑΠΟΨΗ ΠΑΙΔΙΩΝ	«ΜΥΣΤΙΚΟ»
Ο ΦΟΥΡΝΟΣ ΣΤΟ ΛΙΜΑΝΙ	Μαγαζί που πουλάει ψωμί	Το σιτάρι
ΝΙΚ. ΚΟΛΕΣΗ,σχολή οδηγών	Μαγαζί που πουλάει αυτοκίνητα	Το αυτοκίνητο
ΣΦΡΑΓΙΔΕΣ/ ΧΑΡΑΞΕΙΣ/ ΚΛΕΙΔΙΑ	Μαγαζί που πουλάει κλειδιά	Το κλειδί
FOS	Μαγαζί που πουλάει φώτα	Η λάμπα
ΚΟΤΟΠΟΥΛΑ	Μαγαζί που πουλάει κότες	Το κοτόπουλο

Δ.Ε.Η.	Μαγαζί που πουλάει καλώδια	Γενική εικόνα της ταμπέλας
Ε.Α.Τ.Α	Μαγαζί για τους Ολυμπιακούς αγώνες	Γενική εικόνα της ταμπέλας
Ο.Τ.Ε.	Μαγαζί για τηλέφωνα	Γενική εικόνα της ταμπέλας

ΓΡΗΓΟΡΗΣ (προνήπιο)

1^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

ΤΙΤΛΟΣ	ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΣΗ ΠΑΙΔΙΟΥ	«ΜΥΣΤΙΚΟ»
ΤΑ 101 ΣΚΥΛΙΑ ΤΗΣ ΔΑΛΜΑΤΙΑΣ	ΤΑ 101 ΣΚΥΛΙΑ ΤΗΣ ΔΑΛΜΑΤΙΑΣ	Τα τελευταία γράμματα της τελευταίας λέξης
ΧΑΜΕΝΗ ΑΤΛΑΝΤΙΔΑ	ΜΠΑΜΠΟΥΛΑΣ Α.Ε.	-
Ο ΤΙΓΡΗΣ, Ο ΓΟΥΙΝΙ ΚΑΙ Η ΠΑΡΕΑ ΤΟΥΣ	Ο ΤΙΓΡΗΣ, Ο ΓΟΥΙΝΙ ΚΑΙ Η ΠΑΡΕΑ ΤΟΥΣ	Το κόμμα
Ο ΠΗΤΕΡ ΠΑΝ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΤΟΥ ΠΟΤΕ	Ο ΠΗΤΕΡ ΠΑΝ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΤΟΥ ΠΟΤΕ	Το πλήθος των λέξεων
ΜΠΑΜΠΟΥΛΑΣ Α.Ε.	ΜΠΑΜΠΟΥΛΑΣ Α.Ε.	Τα δύο πρώτα γράμματα
Ο ΠΟΝΤΙΚΟΜΙΚΡΟΥΛΗΣ	Ο ΠΟΝΤΙΚΟΜΙΚΡΟΥΛΗΣ	Το πρώτο γράμμα.
ΜΟΥΛΑΝ	ΜΟΥΛΑΝ	Το πρώτο γράμμα.

Στη 2^η και 4^η παρέμβαση ο Γρηγόρης έλειπε από το σχολείο.

Έκανε τυχαία επιλογή στην 3^η παρέμβαση

ΕΙΡΗΝΗ (προνήπιο)

1^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

ΤΙΤΛΟΣ	ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΣΗ ΠΑΙΔΙΟΥ	«ΜΥΣΤΙΚΟ»
ΤΑ 101 ΣΚΥΛΙΑ ΤΗΣ ΔΑΛΜΑΤΙΑΣ	Ο ΠΗΤΕΡ ΠΑΝ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΤΟΥ ΠΟΤΕ	Το πλήθος των γραμμάτων
ΧΑΜΕΝΗ ΑΤΛΑΝΤΙΔΑ	ΜΠΑΜΠΟΥΛΑΣ Α.Ε.	-
Ο ΤΙΓΡΗΣ, Ο ΓΟΥΙΝΙ ΚΑΙ Η ΠΑΡΕΑ ΤΟΥΣ	ΧΑΜΕΝΗ ΑΤΛΑΝΤΙΔΑ	-
Ο ΠΗΤΕΡ ΠΑΝ ΣΤΗ	Ο ΤΙΓΡΗΣ, Ο ΓΟΥΙΝΙ ΚΑΙ	Το πλήθος των γραμμάτων

ΧΩΡΑ ΤΟΥ ΠΟΤΕ	Η ΠΑΡΕΑ ΤΟΥΣ	
ΜΠΑΜΠΟΥΛΑΣ Α.Ε.	ΜΠΑΜΠΟΥΛΑΣ Α.Ε.	Το Α.Ε.
Ο ΠΟΝΤΙΚΟΜΙΚΡΟΥΛΗΣ	Ο ΠΗΤΕΡ ΠΑΝ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΤΟΥ ΠΟΤΕ	Το πρώτο γράμμα
ΜΟΥΛΑΝ	ΜΠΑΜΠΟΥΛΑΣ Α.Ε.	Το πρώτο γράμμα

2^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

ΤΙΤΛΟΣ	ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΣΗ ΠΑΙΔΙΩΝ	«ΜΥΣΤΙΚΟ»
Οι τρομερές πλωτές μασέλες	Οι τρομερές πλωτές μασέλες	Το πρώτο γράμμα
Ο κύριος Αγκάθης	Ο κύριος Αγκάθης	Το πρώτο γράμμα
ΠΟΛΕΜΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ	ΠΟΛΕΜΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ	Το πρώτο γράμμα
Ένα ΝΗΣΙ γεμάτο ΠΥΡΓΟΥΣ	Ένα ΝΗΣΙ γεμάτο ΠΥΡΓΟΥΣ	Το πρώτο γράμμα
Ήλιε μας, ήλιε μας, βασιλιά μας...	Ήλιε μας, ήλιε μας, βασιλιά μας...	Το πρώτο γράμμα
Σοκολάτα Η τροφή των θεών	Σοκολάτα Η τροφή των θεών	Το πρώτο γράμμα
ΚΟΛΑΖ Μην πετάς τίποτα	ΚΟΛΑΖ Μην πετάς τίποτα	Το πρώτο γράμμα
ΚΕΡΑΥΝΟΣ	ΚΕΡΑΥΝΟΣ	Το πρώτο γράμμα

Η Ειρήνη έκανε τυχαία επιλογή στην 3^η παρέμβαση.

4^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

ΠΙΝΑΚΙΔΑ	ΑΠΟΨΗ ΠΑΙΔΙΩΝ	«ΜΥΣΤΙΚΟ»
Ο ΦΟΥΡΝΟΣ ΣΤΟ ΛΙΜΑΝΙ	Μαγαζί που πουλάει κουλουράκια	Το σιτάρι
ΝΙΚ. ΚΟΛΕΣΗ,σχολή οδηγών	Μαγαζί που πουλάει αυτοκίνητα	Το αυτοκίνητο
ΣΦΡΑΓΙΔΕΣ/ ΧΑΡΑΞΕΙΣ/ ΚΛΕΙΔΙΑ	-	-
FOS	-	-
ΚΟΤΟΠΟΥΛΑ	-	-
Δ.Ε.Η.	-	-
Ε.Λ.Τ.Α	-	-
Ο.Τ.Ε.	-	-

ΓΙΑΝΝΗΣ (προνήπιο)

Στην 1^η παρέμβαση ο Γιάννης δεν κατάφερε να κάνει καμία αντιστοίχιση.

2^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

ΤΙΤΛΟΣ	ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΣΗ ΠΑΙΔΙΩΝ	«ΜΥΣΤΙΚΟ»
Οι τρομερές πλωτές μασέλες	ΚΕΡΑΥΝΟΣ	Τυχαία επιλογή
Ο κύριος Αγκάθης	Οι τρομερές πλωτές μασέλες	Τυχαία επιλογή
ΠΟΛΕΜΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ	Ο κύριος Αγκάθης	Τυχαία επιλογή
Ένα ΝΗΣΙ γεμάτο ΠΥΡΓΟΥΣ	Ήλιε μας, ήλιε μας, βασιλιά μας...	Τυχαία επιλογή
Ήλιε μας, ήλιε μας, βασιλιά μας...	Σοκολάτα Η τροφή των θεών	Τυχαία επιλογή
Σοκολάτα Η τροφή των θεών	Ένα ΝΗΣΙ γεμάτο ΠΥΡΓΟΥΣ	Τυχαία επιλογή
ΚΟΛΑΖ Μην πετάς τίποτα	ΚΟΛΑΖ Μην πετάς τίποτα	Τυχαία επιλογή
ΚΕΡΑΥΝΟΣ	ΠΟΛΕΜΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ	Τυχαία επιλογή

Ο Γιάννης έκανε τυχαία επιλογή στην 3^η παρέμβαση.

4^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

ΠΙΝΑΚΙΔΑ	ΑΠΟΨΗ ΠΑΙΔΙΩΝ	«ΜΥΣΤΙΚΟ»
Ο ΦΟΥΡΝΟΣ ΣΤΟ ΛΙΜΑΝΙ	Ταβέρνα	Γενική εικόνα της ταμπέλας
ΝΙΚ. ΚΟΛΕΣΗ, σχολή οδηγών	Μαγαζί που πουλάει αυτοκίνητα	Το αυτοκίνητο
ΣΦΡΑΓΙΔΕΣ/ ΧΑΡΑΞΕΙΣ/ ΚΛΕΙΔΙΑ	Μαγαζί που πουλάει μοχλούς	-
FOS	Μαγαζί που πουλάει λάμπες	Η λάμπα
ΚΟΤΟΠΟΥΛΑ	-	-
Δ.Ε.Η.	-	-
Ε.Λ.Τ.Α	Η EUROBANK	-
Ο.Τ.Ε.	Αγοράζουμε τηλέφωνα εκεί.	Γενική εικόνα της ταμπέλας

ΔΗΜΗΤΡΗΣ (προνήπιο)

Ο Δημήτρης δεν κατάφερε να κάνει την αντιστοίχιση στην 1^η παρέμβαση.

2^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

ΤΙΤΛΟΣ	ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΣΗ ΠΑΙΔΙΩΝ	«ΜΥΣΤΙΚΟ»
Οι τρομερές πλωτές μασέλες	Ο κύριος Αγκάθης	-
Ο κύριος Αγκάθης	-	-
ΠΟΛΕΜΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ	Ήλιε μας, ήλιε μας, βασιλιά μας...	-
Ένα ΝΗΣΙ γεμάτο ΠΥΡΓΟΥΣ	ΠΟΛΕΜΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ	-
Ήλιε μας, ήλιε μας, βασιλιά μας...	Σοκολάτα Η τροφή των θεών	-
Σοκολάτα Η τροφή των θεών	-	-
ΚΟΛΑΖ Μην πετάς τίποτα	-	-
ΚΕΡΑΥΝΟΣ	ΚΟΛΑΖ Μην πετάς τίποτα	-

Ο Δημήτρης έκανε τυχαία επιλογή στην 3^η παρέμβαση.

4^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

ΠΙΝΑΚΙΔΑ	ΑΠΟΨΗ ΠΑΙΔΙΩΝ	«ΜΥΣΤΙΚΟ»
Ο ΦΟΥΡΝΟΣ ΣΤΟ ΛΙΜΑΝΙ	Μαγαζί που πουλάει ψωμί	Το σιτάρι
ΝΙΚ. ΚΟΛΕΣΗ, σχολή οδηγών	Μαγαζί που πουλάει αυτοκίνητα	Το αυτοκίνητο
ΣΦΡΑΓΙΔΕΣ/ ΧΑΡΑΞΕΙΣ/ ΚΛΕΙΔΙΑ	Μαγαζί που πουλάει κλειδιά	Το κλειδί
FOS	Μαγαζί που πουλάει φώτα	Η λάμπα
ΚΟΤΟΠΟΥΛΑ	-	-
Δ.Ε.Η.	-	-
Ε.Λ.Τ.Α	Μαγαζί για τηλέφωνα	Το είπε ο μπαμπάς μου
Ο.Τ.Ε.	Μαγαζί για τηλέφωνα	Το είπε ο μπαμπάς μου

ΑΝΑΣΤΑΣΗΣ (νήπιο)**1^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ**

ΤΙΤΛΟΣ	ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΣΗ ΠΑΙΔΙΟΥ	«ΜΥΣΤΙΚΟ»
ΤΑ 101 ΣΚΥΛΙΑ ΤΗΣ ΔΑΛΜΑΤΙΑΣ	ΤΑ 101 ΣΚΥΛΙΑ ΤΗΣ ΔΑΛΜΑΤΙΑΣ	Ο αριθμός
ΧΑΜΕΝΗ ΑΤΛΑΝΤΙΔΑ	-	-
Ο ΤΙΓΡΗΣ, Ο ΓΟΥΙΝΙ ΚΑΙ Η ΠΑΡΕΑ ΤΟΥΣ	Ο ΤΙΓΡΗΣ, Ο ΓΟΥΙΝΙ ΚΑΙ Η ΠΑΡΕΑ ΤΟΥΣ	Τα δύο «Ο»
Ο ΠΗΤΕΡ ΠΑΝ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΤΟΥ ΠΟΤΕ	Ο ΠΗΤΕΡ ΠΑΝ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΤΟΥ ΠΟΤΕ	Το «ΠΗ»
ΜΠΑΜΠΟΥΛΑΣ Α.Ε.	ΜΠΑΜΠΟΥΛΑΣ Α.Ε.	Τα δύο πρώτα γράμματα
Ο ΠΟΝΤΙΚΟΜΙΚΡΟΥΛΗΣ	Ο ΠΟΝΤΙΚΟΜΙΚΡΟΥΛΗΣ	Τα δύο πρώτα γράμματα
ΜΟΥΛΑΝ	ΜΟΥΛΑΝ	Τα δύο πρώτα γράμματα

2^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

ΤΙΤΛΟΣ	ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΣΗ ΠΑΙΔΙΩΝ	«ΜΥΣΤΙΚΟ»
Οι τρομερές πλωτές μασέλες	Οι τρομερές πλωτές μασέλες	Τα δύο πρώτα γράμματα
Ο κύριος Αγκάθης	Ο κύριος Αγκάθης	Τα δύο πρώτα γράμματα
ΠΟΛΕΜΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ	ΠΟΛΕΜΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ	Τα δύο πρώτα γράμματα
Ένα ΝΗΣΙ γεμάτο ΠΥΡΓΟΥΣ	Ένα ΝΗΣΙ γεμάτο ΠΥΡΓΟΥΣ	Τα δύο πρώτα γράμματα
Ήλιε μας, ήλιε μας, βασιλιά μας...	Ήλιε μας, ήλιε μας, βασιλιά μας...	Τα δύο πρώτα γράμματα
Σοκολάτα Η τροφή των θεών	Σοκολάτα Η τροφή των θεών	Τα δύο πρώτα γράμματα
ΚΟΛΑΖ Μην πετάς τίποτα	ΚΟΛΑΖ Μην πετάς τίποτα	Τα δύο πρώτα γράμματα
ΚΕΡΑΥΝΟΣ	ΚΕΡΑΥΝΟΣ	Τα δύο πρώτα γράμματα

3^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

ΤΙΤΛΟΣ	ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΣΗ ΠΑΙΔΙΩΝ	ΜΥΣΤΙΚΟ
Ενέδρα στην άμαξα με το χρυσάφι	Οι πειρατές κάνουν έφοδο στο νησί του θησαυρού	Το σήμα των πειρατών. Οι πειρατές ψάχνουν χρυσάφι.

Παραμυθένιο παλάτι. Όπως στα όνειρά μας	Οι ιππότες του χρυσού δράκου επιτίθενται στο κάστρο	Το κάστρο είναι παλάτι
Φωτιά, φωτιά. Οι γενναίοι πυροσβέστες της Playmobil ρίχνονται στη μάχη με τις φλόγες.	Φωτιά, φωτιά. Οι γενναίοι πυροσβέστες της Playmobil ρίχνονται στη μάχη με τις φλόγες.	Οι φλόγες
Το μυστικό του ερειπωμένου χρυσαυργείου	Ενέδρα στην άμαξα με το χρυσάφι	Το πουγκί
Άμεση δράση 100. επείγουσα κλήση στο αρχηγείο της Αστυνομίας	Άμεση δράση 100. επείγουσα κλήση στο αρχηγείο της Αστυνομίας	Ο αριθμός 100 είναι της αστυνομίας.
Οι πειρατές κάνουν έφοδο στο νησί του θησαυρού	Διαρροή πετρελαίου. Κίνδυνος στο βενζινάδικο της Playmobil	Η νεκροκεφαλή είναι το σήμα των πειρατών.
Διαρροή πετρελαίου. Κίνδυνος στο βενζινάδικο της Playmobil	Διαρροή πετρελαίου. Κίνδυνος στο βενζινάδικο της Playmobil	Η μάνικα
Περιπέτεια στη Ζούγκλα. Αναζητώντας το χαμένο θησαυρό	Περιπέτεια στη Ζούγκλα. Αναζητώντας το χαμένο θησαυρό	Από τον κροκόδειλο
Οι ιππότες του χρυσού δράκου επιτίθενται στο κάστρο	Παραμυθένιο παλάτι. Όπως στα όνειρά μας	Η εικόνα έχει σήματα που υπάρχουν στις πανοπλίες ενός ιππότη.
Εκδρομή στα άγρια δάση	Εκδρομή στα άγρια δάση	Τα χόρτα

4^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

ΠΙΝΑΚΙΔΑ	ΑΠΟΨΗ ΠΑΙΔΙΩΝ	«ΜΥΣΤΙΚΟ»
Ο ΦΟΥΡΝΟΣ ΣΤΟ ΛΙΜΑΝΙ	Μαγαζί που πουλάει ψωμί	Το σιτάρι
ΝΙΚ. ΚΟΛΕΣΗ, σχολή οδηγών	Μαγαζί που πουλάει αυτοκίνητα	Το αυτοκίνητο
ΣΦΡΑΓΙΔΕΣ/ ΧΑΡΑΞΕΙΣ/ ΚΛΕΙΔΙΑ	Ξυλουργείο	Η σφραγίδα = καρφί πάνω σε ξύλο
FOS	Μαγαζί που πουλάει λάμπες	Η λάμπα

ΚΟΤΟΠΟΥΛΑ	Κτηνίατρος	Το κοτόπουλο
Δ.Ε.Η.	Το ρεύμα	Ο κεραυνός
Ε.Λ.Τ.Α	Μαγαζί που πουλάει σαμπουάν.	Τα φτερά του Ερμή = μαλλιά
Ο.Τ.Ε.	Μαγαζί για τηλέφωνα	Το σήμα της COSMOTE

ΕΥΑ (προνήπιο)

1^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

ΤΙΤΛΟΣ	ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΣΗ ΠΑΙΔΙΟΥ	«ΜΥΣΤΙΚΟ»
ΤΑ 101 ΣΚΥΛΙΑ ΤΗΣ ΔΑΛΜΑΤΙΑΣ	Ο ΤΙΓΡΗΣ, Ο ΓΟΥΪΝΙ ΚΑΙ Η ΠΑΡΕΑ ΤΟΥΣ	Το πλήθος των γραμμάτων
ΧΑΜΕΝΗ ΑΤΛΑΝΤΙΔΑ	Ο ΠΟΝΤΙΚΟΜΙΚΡΟΥΛΗΣ	-
Ο ΤΙΓΡΗΣ, Ο ΓΟΥΪΝΙ ΚΑΙ Η ΠΑΡΕΑ ΤΟΥΣ	ΤΑ 101 ΣΚΥΛΙΑ ΤΗΣ ΔΑΛΜΑΤΙΑΣ	Το πλήθος των γραμμάτων
Ο ΠΗΤΕΡ ΠΑΝ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΤΟΥ ΠΟΤΕ	Ο ΠΗΤΕΡ ΠΑΝ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΤΟΥ ΠΟΤΕ	Το πλήθος των γραμμάτων
ΜΠΑΜΠΟΥΛΑΣ Α.Ε.	ΜΟΥΛΑΝ	-
Ο ΠΟΝΤΙΚΟΜΙΚΡΟΥΛΗΣ	ΜΠΑΜΠΟΥΛΑΣ Α.Ε.	-
ΜΟΥΛΑΝ	ΧΑΜΕΝΗ ΑΤΛΑΝΤΙΔΑ	-

2^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

ΤΙΤΛΟΣ	ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΣΗ ΠΑΙΔΙΩΝ	«ΜΥΣΤΙΚΟ»
Οι τρομερές πλωτές μασέλες	Ο κύριος Αγκάθης	Το πρώτο γράμμα
Ο κύριος Αγκάθης	Οι τρομερές πλωτές μασέλες	Το πρώτο γράμμα
ΠΟΛΕΜΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ	ΠΟΛΕΜΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ	Αντιστοίχιση των γραμμάτων ένα-ένα
Ένα ΝΗΣΙ γεμάτο ΠΥΡΓΟΥΣ	Ένα ΝΗΣΙ γεμάτο ΠΥΡΓΟΥΣ	Τα κεφαλαία γράμματα
Ήλιε μας, ήλιε μας, βασιλιά μας...	Ήλιε μας, ήλιε μας, βασιλιά μας...	Το πρώτο γράμμα
Σοκολάτα Η τροφή των θεών	Σοκολάτα Η τροφή των θεών	Το πρώτο γράμμα
ΚΟΛΑΖ	ΚΕΡΑΥΝΟΣ	Το πρώτο γράμμα

Μην πετάς τίποτα		
ΚΕΡΑΥΝΟΣ	ΚΟΛΑΖ Μην πετάς τίποτα	Το πρώτο γράμμα

Στην 3^η παρέμβαση η Έσα έκανε την αντιστοίχιση στην τύχη.

4^η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

ΠΙΝΑΚΙΔΑ	ΑΠΟΨΗ ΠΑΙΔΙΩΝ	«ΜΥΣΤΙΚΟ»
Ο ΦΟΥΡΝΟΣ ΣΤΟ ΛΙΜΑΝΙ	-	-
ΝΙΚ. ΚΟΛΕΣΗ,σχολή οδηγών	Μαγαζί που πουλάει αυτοκίνητα	Το αυτοκίνητο
ΣΦΡΑΓΙΔΕΣ/ ΧΑΡΑΞΕΙΣ/ ΚΛΕΙΔΙΑ	-	-
FOS	Μαγαζί που πουλάει φώτα	Η λάμπα
ΚΟΤΟΠΟΥΛΑ	-	-
Δ.Ε.Η.	-	-
Ε.Λ.Τ.Α	-	-
Ο.Τ.Ε.	-	-

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

12/1 Τα 102 Σκυλιά της Δαλματίας

26/1 Χαμένη Ατλαντίδα

23/2 Ο Τίγρης, ο Γουίνι και η Παρέα τους

ΠΡΟΒΟΛΩΝ

16/3 Ο Πήτερ Παν στη Χώρα του Ποτέ

30/3 Μπαμπούλας Α.Ε.

6/4 Ποντικομικρούλης

13/4 Μουλάν

Εικ.1

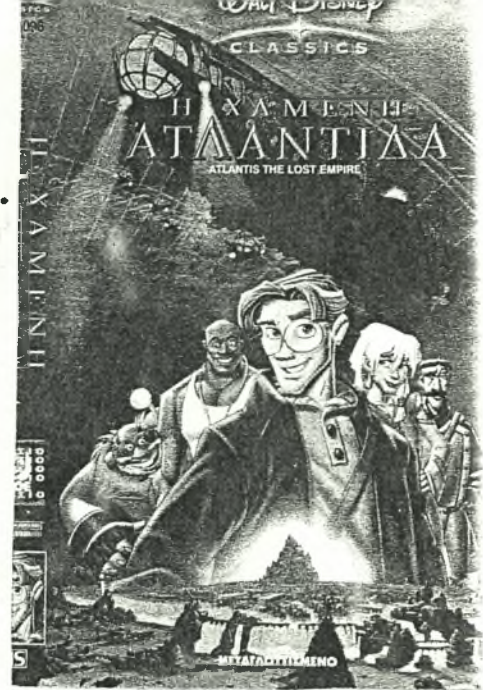
Εικ.2

Εικ.
3

Εικ.
4

Εικ.
5

Εικ.
6

Εικ.
7

Εικ.
8

ΠΟΛΕΜΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ

της Άννης Πετροπούλου

Στην Ολυμπιάδα του Λονδίνου η Μερκελί Μάκρογιάννη, γερμανή αθλήτρια, έκανε το πρώτο άλμα της στην ιστορία της σκακιού με την αριστερή χείρα. Ολυμπιακές αθλήτριες, να μας είναι γνωστό, τα χέρια ή τους πόδια από τα οποία και χρησιμοποιούν για να κερδίσουν τη νίκη. Η Μερκελί, η οποία είναι η πρώτη γυναίκα που κέρδισε τον τίτλο, έκανε το άλμα με την αριστερή χείρα. Η Μερκελί, η οποία είναι η πρώτη γυναίκα που κέρδισε τον τίτλο, έκανε το άλμα με την αριστερή χείρα.

Τι είναι η πολεμική τέχνη;
Η πολεμική τέχνη είναι η τέχνη της μάχης. Είναι η τέχνη να κερδίζεις τον πόλεμο με τον ελάχιστο αριθμό ανδρών και τον λιγότερο χρόνο. Είναι η τέχνη να κερδίζεις τον πόλεμο με τον ελάχιστο αριθμό ανδρών και τον λιγότερο χρόνο. Είναι η τέχνη να κερδίζεις τον πόλεμο με τον ελάχιστο αριθμό ανδρών και τον λιγότερο χρόνο.

Τι είναι η πολεμική τέχνη;
Η πολεμική τέχνη είναι η τέχνη της μάχης. Είναι η τέχνη να κερδίζεις τον πόλεμο με τον ελάχιστο αριθμό ανδρών και τον λιγότερο χρόνο. Είναι η τέχνη να κερδίζεις τον πόλεμο με τον ελάχιστο αριθμό ανδρών και τον λιγότερο χρόνο. Είναι η τέχνη να κερδίζεις τον πόλεμο με τον ελάχιστο αριθμό ανδρών και τον λιγότερο χρόνο.

Κουίν-τσου

Η πολεμική τέχνη της Κίνας είναι η Κουίν-τσου. Είναι η τέχνη να κερδίζεις τον πόλεμο με τον ελάχιστο αριθμό ανδρών και τον λιγότερο χρόνο. Είναι η τέχνη να κερδίζεις τον πόλεμο με τον ελάχιστο αριθμό ανδρών και τον λιγότερο χρόνο. Είναι η τέχνη να κερδίζεις τον πόλεμο με τον ελάχιστο αριθμό ανδρών και τον λιγότερο χρόνο.

Καράτε

Η πολεμική τέχνη της Ιαπωνίας είναι η Καράτε. Είναι η τέχνη να κερδίζεις τον πόλεμο με τον ελάχιστο αριθμό ανδρών και τον λιγότερο χρόνο. Είναι η τέχνη να κερδίζεις τον πόλεμο με τον ελάχιστο αριθμό ανδρών και τον λιγότερο χρόνο. Είναι η τέχνη να κερδίζεις τον πόλεμο με τον ελάχιστο αριθμό ανδρών και τον λιγότερο χρόνο.

Τζιου-τζιτσο

Η πολεμική τέχνη της Γαλλίας είναι η Τζιου-τζιτσο. Είναι η τέχνη να κερδίζεις τον πόλεμο με τον ελάχιστο αριθμό ανδρών και τον λιγότερο χρόνο. Είναι η τέχνη να κερδίζεις τον πόλεμο με τον ελάχιστο αριθμό ανδρών και τον λιγότερο χρόνο. Είναι η τέχνη να κερδίζεις τον πόλεμο με τον ελάχιστο αριθμό ανδρών και τον λιγότερο χρόνο.

Ταϊχί

Η πολεμική τέχνη της Κίνας είναι η Ταϊχί. Είναι η τέχνη να κερδίζεις τον πόλεμο με τον ελάχιστο αριθμό ανδρών και τον λιγότερο χρόνο. Είναι η τέχνη να κερδίζεις τον πόλεμο με τον ελάχιστο αριθμό ανδρών και τον λιγότερο χρόνο. Είναι η τέχνη να κερδίζεις τον πόλεμο με τον ελάχιστο αριθμό ανδρών και τον λιγότερο χρόνο.

Τζιου-τζιτσο

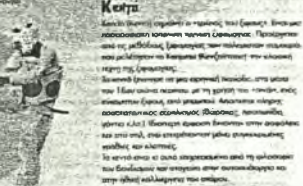
Η πολεμική τέχνη της Γαλλίας είναι η Τζιου-τζιτσο. Είναι η τέχνη να κερδίζεις τον πόλεμο με τον ελάχιστο αριθμό ανδρών και τον λιγότερο χρόνο. Είναι η τέχνη να κερδίζεις τον πόλεμο με τον ελάχιστο αριθμό ανδρών και τον λιγότερο χρόνο. Είναι η τέχνη να κερδίζεις τον πόλεμο με τον ελάχιστο αριθμό ανδρών και τον λιγότερο χρόνο.

Καράτε

Η πολεμική τέχνη της Ιαπωνίας είναι η Καράτε. Είναι η τέχνη να κερδίζεις τον πόλεμο με τον ελάχιστο αριθμό ανδρών και τον λιγότερο χρόνο. Είναι η τέχνη να κερδίζεις τον πόλεμο με τον ελάχιστο αριθμό ανδρών και τον λιγότερο χρόνο. Είναι η τέχνη να κερδίζεις τον πόλεμο με τον ελάχιστο αριθμό ανδρών και τον λιγότερο χρόνο.

Η πολεμική τέχνη της Κίνας είναι η Ταϊχί. Είναι η τέχνη να κερδίζεις τον πόλεμο με τον ελάχιστο αριθμό ανδρών και τον λιγότερο χρόνο. Είναι η τέχνη να κερδίζεις τον πόλεμο με τον ελάχιστο αριθμό ανδρών και τον λιγότερο χρόνο. Είναι η τέχνη να κερδίζεις τον πόλεμο με τον ελάχιστο αριθμό ανδρών και τον λιγότερο χρόνο.

Η πολεμική τέχνη της Γαλλίας είναι η Τζιου-τζιτσο. Είναι η τέχνη να κερδίζεις τον πόλεμο με τον ελάχιστο αριθμό ανδρών και τον λιγότερο χρόνο. Είναι η τέχνη να κερδίζεις τον πόλεμο με τον ελάχιστο αριθμό ανδρών και τον λιγότερο χρόνο. Είναι η τέχνη να κερδίζεις τον πόλεμο με τον ελάχιστο αριθμό ανδρών και τον λιγότερο χρόνο.

Εικ.11 ΠΟΛΕΜΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ

Ένα ΝΗΣΙ γεμάτο ΠΥΡΓΟΥΣ

της Εργασίας Γραφείο

Η Νότος, το μεγαλύτερο και πιο φημισμένο νησί των Κυκλάδων, είναι γεμάτο πύργους. Σχεδόν κάθε κεντρικό έχει το δικό του πύργο, ενώ στη Χώρα, την πρωτεύουσά του νησιού, δεσπόζει το πολύ γνωστό οχυρό κάστρο με τους περιμετρικούς πύργους. Το ταξίδι μας στη Νότιο στάθηκε π. αφορμή να θαυμάσουμε από κοντά την αρχιτεκτονική αυτών των κτιρίων, να μάθουμε την ιστορία τους και να σας προτείνουμε, ανεπιφύλακτα, το καλύτερο να τους επισκεφθείτε κι εσείς.

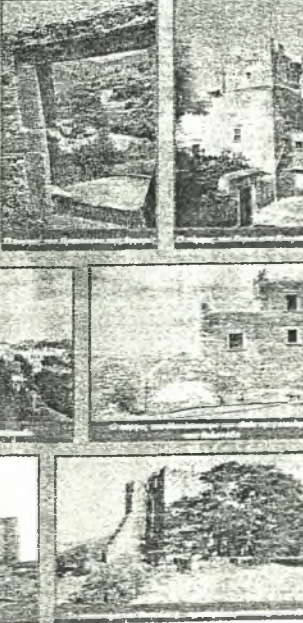
Οι πρώτοι πύργοι
Οι πρώτοι πύργοι της Νότιου ήταν οι πύργοι της Χώρας, οι οποίοι κτίστηκαν τον 13ο αιώνα. Οι πύργοι αυτοί κτίστηκαν για να προστατεύσουν την πόλη από τους εχθρούς. Οι πύργοι αυτοί κτίστηκαν για να προστατεύσουν την πόλη από τους εχθρούς.

Οι πύργοι του 17ου και του 18ου αιώνα
Οι πύργοι του 17ου και του 18ου αιώνα κτίστηκαν για να προστατεύσουν την πόλη από τους εχθρούς. Οι πύργοι αυτοί κτίστηκαν για να προστατεύσουν την πόλη από τους εχθρούς.

Τρίντα εννέα πύργοι!
Τρίντα εννέα πύργοι κτίστηκαν στην Νότιο για να προστατεύσουν την πόλη από τους εχθρούς. Οι πύργοι αυτοί κτίστηκαν για να προστατεύσουν την πόλη από τους εχθρούς.

Μια ματιά στο εξωτερικό.
Μια ματιά στο εξωτερικό των πύργων δείχνει ότι ήταν πολύ ισχυρά κτίρια. Οι πύργοι αυτοί κτίστηκαν για να προστατεύσουν την πόλη από τους εχθρούς.

Και άλλα για στο εσωτερικό των πύργων
Και άλλα για στο εσωτερικό των πύργων κτίστηκαν για να προστατεύσουν την πόλη από τους εχθρούς. Οι πύργοι αυτοί κτίστηκαν για να προστατεύσουν την πόλη από τους εχθρούς.

Εικ.12 Ένα ΝΗΣΙ γεμάτο ΠΥΡΓΟΥΣ

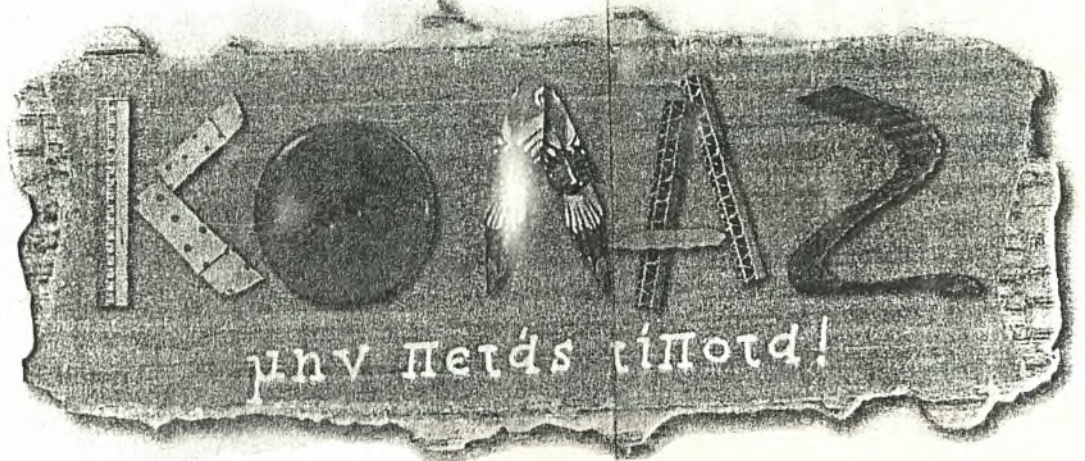

Σοκολάτα η τροφή των θεών!

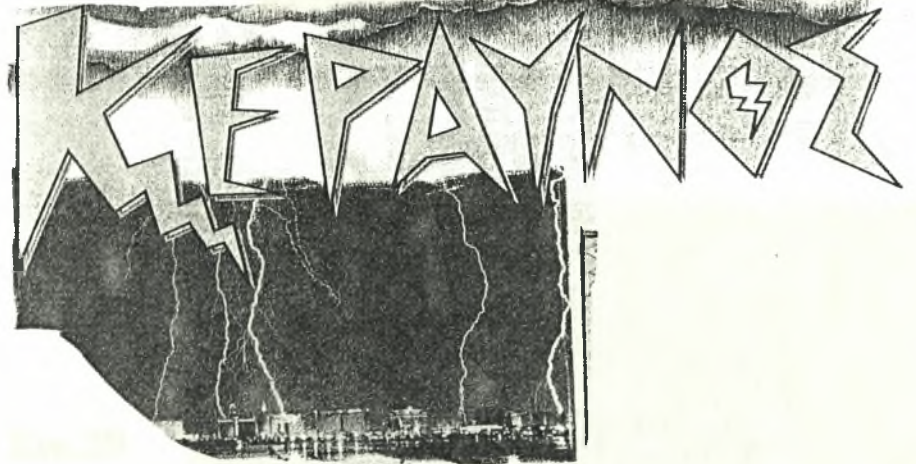
Σοκολάτα
Η τροφή των θεών

Εικ.14

ΚΟΛΑΖ
Μην πετάς τίποτα!

Εικ.15

ΚΕΡΑΥΝΟΣ

Εικ.16

Εικ.17

Εικ.18

Εικ.19

Εικ.20

Εικ.21

Εικ.22

Εικ.23

Εικ.24

Εικ.25

Εικ.26

Εικ.27

Εικ.28

Εικ.29

Εικ.30

Εικ.31

Εικ.32

Εικ.33

Εικ.34

